

USTAVNI REVIZIONIZEM ALI PATRIOTIZEM?

Kljub "ustavnemu patriotizmu" starejšega in novejšega datuma ostaja slovenska narodna manjšina v Italiji brez ustrezne pravne zaščite po načelih ustave, ki je stopila v veljavo kot najvišji državni zakon 1. januarja 1948, torej pred skoraj 52 leti. Sledili sta nato mednarodni pogodbi Londonski memorandum s priloženim Posebnim statutom za slovensko manjšino na Tržaškem in italijansko na Koprskem in v Bujsčini, podpisani 5. oktobra 1954, in Osimski sporazum z dne 10. novembra 1975, s katerim se je italijanska država obvezala uresničiti raven manjšinske zaščite, predvidene po omenjenem Posebnem statutu.

Smo na pragu tretjega tisočletja in več kot pol stoletja po koncu druge svetovne vojne, v kateri je bil med drugim poražen tudi fašistični režim v Italiji, ki je našo narodnostno skupnost v bivši Julijski krajini in Istri preganjal z vsemi sredstvi. Povojna demokratična Italija se je, kot rečeno, slovesno obvezala, da bo poskrbela za varstvo manjšin, med katerimi je bila mišljena tudi slovenska. Dejstvo je, da država te obljube oz. obveze še ni v celoti izpolnila, navzlic temu da je imela dovolj časa in priložnosti, da to stori. Politični dejavniki so našli vedno nove izgovore in opravičila za neodgovorno odlašanje. Že ustavodajna zbornica je zamrznila ustanovitev avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine, katere statut bi moral po zgledu Gornjega Poadižja in Doline Aosta vsebovati zaščitne norme za pripadnike slovenske manjšine, ki so po mirovni pogodbi (leta 1947) ostali v sklopu Italije, češ da je treba počakati do rešitve vprašanja pripadnosti Trsta. Ko se je to vprašanje rešilo in je bila na vrsti ustanovitev avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine s posebnim statutom prav zaradi prisotnosti slovenske manjšine (kot izhaja iz aktov ustavodajne zbornice), je parlament izglasoval takšen statut, ki Slovencev sploh ne omenja. Po drugi strani pa je ista država takoj po vojni v statut avtonomnih dežel Tridentinskega - Južnega Tirola in Doline Aosta vključila tudi pristojnost za ureditev manjšinskih pravic Nemcev oz. Francozov.

Edina politična poteza vlade po osimskih dogovorih je bila ustanovitev posebne komisije za preučitev vprašanja zakonske zaščite slovenske manjšine v Italiji, ki se je pa po dveh letih delovanja razšla, ne da bi prišla do kakih skupnih zaključkov. Sledili so poskusi spraviti našo zaščito na dnevni red parlamenta s predložitvijo spet zakonskih predlogov v raznih zakonodajnih osebah, a spet brez vsakega uspeha.

Tako so nas dotekla 90. leta s padcem berlinskega zidu, razpada Jugoslavije in osamosvojitve Slovenije, ko se je zlasti v Trstu ponovno obudila nacionalistična desnica z zahtevo po reviziji vseh Osimskih dogovorov, vključno o dokončnosti meje. Priznati moramo, da je mlada slovenska država dostojanstveno prestala ta prvi sunek. Od takratne italijanske vlade je dosegla potrditev nasledstva v mednarodnih pogodbah razpadle Jugoslavije, vključno Osima.

STRAN 2

ALOJZ TUL

03 Vida Valenčič
KLJUB VSEMU NA POTI MIRU

04 Jurij Paljk
STRPNOST IN DIALOG

Če iztrebiš jezik, iztrebiš tudi kulturo,
ki jo ta jezik izraža. (Guy Héraud)

05 ZAČETEK SINODE SLOVENSKE CERKVE

05 Milan Gregorič
SLOMŠEK IN NAŠ ČAS

06 Matjaž Rustja
JEZIK, POGOJ ZA NAŠE PREŽIVETJE

06 Peter Szabo
AMERIŠKA MORA

07 Marjan Drobež
USPEŠNIH 80 LET MILKA MATIČETOVA

08 Ivan Žerjal / pogovor
ZVONKO LEGIŠA

10 Marjan Drufovka
BLAGOSLOV NADŠKOFA V ŠTANDREŽU

12 Drago Legiša
KAJ PA ŠOLA V ŠPETRU?

14 USPEŠEN SEJEM TRSNIH CEPLJENK

14 In memoriam
LEON ŠTUKELJ

FURLANI IN SLOVENCİ ŠE ČAKAMO

PROTEST MANJŠIN V VIDMU

ANDREJ BRATUŽ

Prejšnji petek je bilo v Vidmu zborovanje proti zavlačevanju senata za odobritev okvirnega manjšinskega zakona, ki zadeva jezikovne skupnosti od Furlanov in Okcitancev na severu pa vse do Grkov in Albancev na jugu Italije. Posebno pomembni so tu še Sardinci, ki na svojem sredozemskem otoku že dolgo čakajo na zaščito. Zborovanje sta v glavnem priredili videmska nadškofija in univerza.

Kaj pričakujejo narodne in jezikovne skupnosti v Italiji? Poslanska zbornica je zadevni zakon odobrila že spomla-

di, sedaj pa je na vrsti senat. Ta je bil zadnje čase že večkrat nesklepčen ob glasovanju za to dolgo pričakovano odobritev. Kot znano, zakonski osnutek sicer predvideva tudi Slovence (južnotirolske Nemce in Dolino Aosta), vendar pa teče postopek za našo zaščito posebej v poslanski zbornici - sicer s stalnim odlaganjem... Bocen in Dolina Aosta pa že itak dolgo let uživata skoraj popolno zaščito. Zadevni zakon je sicer splošnega značaja, vsekakor pa prvič daje dvanajstim manjšinam v Italiji vsaj neko okvirno zaščito na področju rabe jezika, šolstva in kulture.

Današnje stanje jezikovnih skupnosti v Italiji je vse prej kot zadovoljivo. Večina le-teh sploh ne uživa še nikakih pravic, zlasti na šolskem področju ali v javni upravi. So sicer velike razlike med eno skupnostjo in drugo. Furlani se vedno bolj zavedajo potrebe po vsaj kulturni avtonomiji in pravici do rabe jezika v javnosti, čeprav njihov samozavest ni povsod enako razvita. Sardinci imajo z deželno avtonomijo in posebnim statutom otoka sicer neke posebne zahteve in pričakovanja. V času sardistične (s strani stranke PSD'Az) deželne uprave so imeli pred

leti kar precej možnosti za etnični razvoj, čeprav jih niso v vsem izpolnili. Okcitanzi v Piemontu imajo dobre zaveznike zlasti v avtonomistični stranki iz Aoste, ki je izraz tamkajšnje močne frankofone skupnosti. Jezikovne skupnosti na jugu države (Grki, Albanci, Hrvati v deželi Molise) sicer različno gledajo na ureditev svojih vprašanj in zato jim bo novi zakon lahko gotovo v marsičem pomagal. Naj omenimo, da nekatere od teh skupnosti imajo že nekaj lokalne zaščite v posameznih deželnih statutih.

STRAN 2

GRAD DOBROVO / POLOŽAJ MANJŠIN V EVROPSKI UNIJI

ODLOČNO PREMALO SODELOVANJA

VIDA VALENČIČ

Pomanjkanje sodelovanja. To je trpka ugotovitev, če že moramo strniti v dve besedi sporočilo, ki ga je javnost izluščila z visokodonečega zasedanja o položaju manjšin v Evropski uniji. Organiziralo ga je slovensko ministrstvo za znanost in tehnologijo v sodelovanju z ljubljansko in mariborsko univerzo ter občino Brda.

Pomanjkljivo sodelovanje med strokovnjaki, ki merijo utrip manjšine, ter njihovimi izvoljenimi predstavniki, pomanjkljivo sodelovanje med državami, pomanjkljivo sodelovanje znotraj manjšin samih, katerim taka nekoordinacija škodi v prvi vrsti. Predsednik komisije državnega zbora RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Marijan Schiffrer je bil zelo jassen v poudarjanju nuje po notranji enotnosti manjšin.

Srečanje bi lahko potencialno predstavljalo imenitno priložnost za določitev bist-

FOTO BUMBACA

venih točk v zunanje-politični strategiji slovenske države za reševanje manjšinskega vprašanja, žal pa je ta namen padel v vodo že na začetku. Manjšine zahtevajo, da je matica odločnejša v dogovarjanju z drugimi državami, v tem "pred-unijskem" času pa bo to malo verjetno. Slovenija še ni izoblikovala jasnih načel glede dveh spornih realnosti na lastnem ozemlju:

Hrvatov in Avstrijcev. Slovence v Italiji in Avstriji pa predstavljajo nedvomno kamen spotike v odnosih s sosednjima Avstrijo in Italijo, kar Sloveniji gotovo ne prija.

Potrebno je torej sodelovanje na vseh ravneh, med preučevalci manjšin in manjšinskimi izvoljenimi predstavniki (politika mora odsevati družbo), med različnimi komponentami znotraj manjšine,

med državami pri obravnavi sorodnih problemov.

Ob vsem tem pa je pomembno tudi "sodelovanje" nekoliko različne vrste. Manjšine se morajo soočiti z današnjo stvarnostjo in sodelovati z njo, namesto da bi se ji upirale ter zagovarjale sicer blesteča načela, ki pa niso več primerna za spremembe, ki smo jim vsak dan priča. O spremembah je bil govor tudi v referatih o slovenski manjšini v Italiji. Prof. Susič je postavil v ospredje izziv, ki ga predstavljajo notranje spremembe v manjšini, dr. Milan Bufo pa je v svojem posegu govoril o potrebi po širitvi kroga pripadnikov manjšine, torej vprašanju, ki je aktualno in normalno za vse manjšinske skupnosti v Evropi. Manjšina mora nedvomno postati "vabljujejša" in bolj pripravljena na vse tiste spremembe, ki zahtevajo nove prijeme. Predvsem pa mora vzpostaviti sodelovanje na vseh ravneh.

USTAVNI REVIZIONIZEM...

Z umiritvijo napetih odnosov s Slovenijo zaradi t.i. zapuščenega premoženja istrskih optantov po nastopu levosredinske vlade Oljke je slovenski manjšini ob podpori matične države uspelo spraviti vprašanje zaščite med programske obveznosti vlade. Tako je danes zadevni zakonski predlog na dnevnem redu splošne razprave v poslanski zbornici, ki pa žal ne izpolnjuje pričakovanj manjšine v bistvenih zahtevah, ker je bil "med parlamentarno potjo" občutno okleščen.

Vprašanje je, ali se vnaprej pasivno sprijaznimo s tem ali skušamo dosledno izpeljati boj do kraja. Slednje stališče odločno zagovarja stranka Slovenske skupnosti, kar pa ne gre v račun Levih demokratov, ki zastopajo stališče, da je predlog povsem zadovoljiv. V njihovem imenu se oglašajo pokrajinski tajnik Spadaro, ki Slovenski skupnosti očita "tradicionalno zaprta etnična stališča" in njene predstavnike primerja s tistimi japonskimi vojaki, ki niso hoteli zapustiti gozdov, ker niso vedeli za konec vojne.

Tu se logično postavlja vprašanje, kdo se je pri nas ves povojni čas obnašal do

Slovencev, Slovenije oziroma Jugoslavije, kot da se v obdobju 1918-1945 ni nič zgodilo, oziroma vest, da je italijanska večina v Trstu po novi razmejitvi usodno ogrožena od slovanskega sveta, katerega del je tudi slovenska manjšina v Italiji. Slednja je že dovolj zaščiten, zato bi nadaljnji zaščitni ukrepi ogrožali italijanstvo Trsta in Gorice. Prav v duhu basni o volku in jagnjetu ob potoku. Tej filozofiji so žal podlegli tudi nasledniki bivše komunistične levice, ki se je desetletja proglašala za doslednega zaščitnika Slovencev. Danes omenjeni nasledniki skupno z "meščanskimi" strankami zagovarjajo minimalno zaščito slovenske manjšine, kakor da le-ta petdeset let po zloemu nacizmu in fašizmu ni več upravičena, da zahteva pravno gotovo in dostojanstveno zaščito. Po tem mišljenju bi danes lahko zahtevali omejitve drugih demokratičnih svoboščin, kot so svoboda mišljenja, tiska in združevanja. To pa ni "ustavni patriotizem", temveč "ustavni revizionizem". Kajti 6. člen italijanske ustave nalaga državi substancialno zaščito jezikovnih manjšin in ne zgolj deklarativno!

SLOVENSKA SKUPNOST ZA ZAŠČITO NAŠE MANJŠINE

PRESEDNIK VIOLANTE ODGOVARJA

Slovenska skupnost je 22. oktobra pisala predsedniku poslanske zbornice Violanteju in predsedniku senata Mancinu in ju prosila, da bi poskrbela za nadaljevanje parlamentarne razprave o zaščitnem zakonu za slovensko manjšino in da bi se hkrati pospešil postopek njegove odobritve. Na pismo je predsednik Violante odgovoril 6. novembra takole:

"V zvezi z vašim pismom z dne 22. oktobra (...) pojasnujem, da se je 20. septembra v zbornici končala splošna razprava in da je bilo nadaljevanje proučevanja o-

menjenega predloga prvotno predvideno za mesec november v okviru trimesečnega programa oktober-december.

Nadaljevanje postopka omenjenega zakonskega predloga pa pogojuje začetek proračunske razprave v poslanski zbornici sredi meseca novembra. V tem času je po postopniku prekinjeno vsako glasovanje tako v zbornici kot na zasedanju komisij na zakonodajni ravni o zakonskih predlogih, ki vsebujejo nove ali večje izdatke oz. zmanjšanje dohodkov.

Kljub temu upam, da bo zbornica lahko nadaljevala in zaključila proučevanje omenjenega zakonskega predloga, kakor hitro se bo zaključila razprava o proračunskih listinah."

OBVESTILO

JUBILEJ 2000

V četrtek, 18. t.m., bo ob 20. uri v Prosvetnem domu na Opčinah predstavitev knjige dr. Egidija Vršaja *Jubilej 2000*, ki jo je izdalo Ognjišče. O knjigi bodo spregovorili dr. Drago Legiša, prof. Tomaž Simčič, časnikar Ivo Jevnikar in podpredsednik deželnega sveta F-jk dr. Miloš Budin.

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

POTREBNI SO UKREPI

Svet slovenskih organizacij je na zadnji seji obravnaval stanje sprejemanja manjšinskega zaščitnega zakona in izrazil obžalovanje zaradi polemik, ki razdvajajo slovensko predstavništvo. Dejstvo, da se v zakonski predlog še vnašajo spremembe in popravki, dokazuje, da je zakonski predlog potreben dopolnil in popravkov in da so bile torej kritike na njegov račun povsem upravičene. Želeli je, da bi nadaljnji posegi prišli pravočasno, preden bo parlament zakonski predlog dokončno odobril.

Izvršni odbor SSO obsoja nove ukrepe na škodo slovenske manjšinske skupnosti, v prvi vrsti razlaščenja na področju Štandreža, ki je bil že prizadet, in neustrezen ter krivičen regulacijski načrt v Devinu-nabrežinski občini, s katerim bo največja teža padla spet na slovenskega kmeta, ki je že tako in tako veliko plačal zaradi prisilnega odtujevanja slovenske zemlje. Očitno je, da načrtovalci niso upoštevali potreb in pričakovanih prebivalstva ter so pameetni ugovori nekaterih slovenskih predstavnikov, ki so jih sicer vsi hvalili, padli v vodo.

Prav tako dokazuje veliko brezbržnost in pomanjkanje spoštovanja do potreb in pričakovanih prebivalstva ravnanje goriških občinskih upraviteljev, ki so praktično čez noč premaknili lokacijo industrijske cone na rob stanovanjskega področja Štandre-

ža. To je izraz samovolje upraviteljev v posmeh mnenju strokovnjakov, pomislekom opozicije in interesom prebivalstva. Ukrepi ne prenese resne kritike, saj kaže mesto že nekaj časa težnjo stalnega upadanja in tudi industrija ne daje znakov posebne vitalnosti. Poleg tega bo z vstopom Slovenije v EU v kratkem na razpolago vsaj del avtoporta. Razlaščati zemljo Štandrežcem dobresedno pomeni razsipavati z javnimi sredstvi ter zmanjševati kvaliteto življenja krajevnega prebivalstva. Povsem upravičen je njihov odpor in SSO bo zato podprl njihove pritožbe na pristojne organe.

SSO izraža tudi zaskrbljenost zaradi zmanjševanja avtonomije slovenskih radijskih in televizijskih programov v okviru vsedravnega mreže RAI. Težnje po vsestranskem krčenju stroškov so lahko opravičljive na vsedravnem ravni, nikakor pa ne morejo iti na škodo manjšinske postaje, ki že tako in tako deluje v težkih razmerah in z omejenimi sredstvi. SSO ob tem izraža zadovoljstvo zaradi začetka poskusnih oddaj prekomejne televizije, vendar obsoja nerazumljiv odnos glavne slovenske televizijske hiše, ki uvršča v mrežo prekomejne televizije slovenski televizijski dnevnik s strani meje v časovno neutreznem pasu ob koncu oddaj kopske televizije.

S 1. STRANI

PROTEST MANJŠIN...

Gre pa vsekakor vedno za neko minimalno zaščito, ki še zdaleka ni podobna tisti, ki jo že dolga desetletja uživata nemška manjšina na Južnem Tirolskem oz. francoska skupnost v dolini Aosta. Zdaj pa ima podobne pravice še ladinska skupnost na Tridentinskem. Problem slovenske manjšine pa se itak obravnava posebej.

Sedanje manjšinsko zborovanje je potekalo v Vidmu. V dvorani Paolino d'Aquileia se je zbralo lepo število predstavnikov zlasti furlanske skupnosti, prisotni pa so bili tudi slovenski zastopni-

ki. Tako Furlani kot Slovenci imamo tu podobne cilje, čeprav gre pot za priznanje po dveh ločenih zakonskih postopkih.

Videmski nadškof msgr. Alfredo Battisti je v uvodnem posegu objasnili stališče in pričakovanja manjšinskih skupnosti. Dejal je med drugim, da je država dolžna priznati manjšine in s tem njih pravice. Govoril je tudi rektor videmske univerze dr. Marzio Strassoldo, ki je ponovil podobne misli, omenil pa tudi problem Beneške Slovenije. Od slovenskih predstavnikov sta se v debati oglašila Giorgio Banchig v imenu SSO in Slovencev v videmski pokrajini, nato pa še podpredsednik deželnega sveta

Furlanije-Juljske krajine Miloš Budin. K manifestaciji sta s slovenske strani pristopila še SSK in SKGZ.

Pred leti je južnotirolski senator F. Volgger, velik prijatelj Slovencev, ob nekem mednarodnem manjšinskem zborovanju na Koroškem zelo slikovito pripomnil, da se prisotnost manjšine najbolj zgovorno kaže na nagrobnih napisih. Res je. Ne želimo pa, da bi pokopališki mir zavladal nad manjšinami danes. To pa je vsekakor odvisno od moči in življenjske volje posamezne narodne manjšine. Slovenci v Italiji imamo še gotovo dovolj življenjske volje za lasten obstoj tudi v novem tisočletju.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

VIŠJA STOPNJA SOLIDARNOSTI JE VSE BOLJ NUJNA

Zadnje čase sem bodisi tostran bodisi onstran meje srečal kar nekaj znancev in prijateljev, ki so mi vsi po vrsti posredovali zelo podobno doživljanje sedanjega trenutka: časi niso lahki, pravzaprav so težki, vse v nekem smislu stoji na mestu, nič se ne dogaja, zadeve se premikajo prepočasno in skorajda mučno stojijo na mestu. Tega občutja seveda ni mogoče otipljivo dokazati, saj v bistvu živimo boljše kot kdaj koli, ničesar ne primanjkuje in vendar zelo močno nezadovoljstvo, ki včasih spominja kar na nesmisel.

Zazdelo se mi je, da utegnejo biti navedena razpoloženja širše pogojena, kot bi se zdelo na prvi pogled. Človek pač postane nezadovoljen, če ni pravega napredovanja in novih obzorij, pa čeprav ima vsega v izobilju. In nemara gre res za zastajanje, sredi katerega smo se znašli. Po vojni na ozemlju Zvezne republike Jugoslavije je balkansko žarišče najbrž pogašeno, konfliktno območje se pomika proti vzhodu v Rusijo in na Kavkaz, nemara še dlje proti Indiji, Pakistanu in Kitajski, potem ko je Afrika povsem opešala. Občutki zastajanja torej nastajajo prav v našem razvitem svetu, ki kot da mora počakati manj razvite in nerazvite, da postanejo razvitejši. Zastajanje razvitega sveta nadalje lahko pomeni, da mora razviti svet v smislu človeške solidarnosti ne samo počakati manj razvite, ampak jim tudi pomagati. Zdi pa se, da misel na solidarnost ni preveč priljubljena, zato se razviti svet zanjo težka odloča. In

tako se znajde v slepi ulici: zastoj in čakanje postajata vse bolj obremenjujoča. Evropa zato že nemara postaja nemirna, marsikje kot da si želijo hitrejših premikov in dejanj, ki bi odpravila mučne občutke vrtenja na mestu. Na ta način si lahko razložimo uspeh Haiderja v Avstriji, prodor Blocherja v Švici in ne nazadnje vse večjo aroganco Finija v Italiji in to ne samo v odnosu s Slovenijo, da o Bossiju sploh ne govorimo. Navedeni politiki so prodorni prav zaradi želje ljudi, da bi ne bilo več zastoja. Želja po takšnih hitrih razbremenitvah je vsekakor skrajno dvorezna, saj so politični programi tistih, ki na ta način razbremenjujejo in obljublajo hitre rezultate, praviloma dobesedno sebični, zaprti v svoj lastni regionalni ali nacionalni krog in zato logično nasprotni miroljubnemu duhu Evrope.

Rešitev razvitega sveta in s tem nas samih ni v hitrih razbremenitvah ter v sebičnih rešitvah, ampak slej ko prej v solidarnosti. V zmožnosti, da vidimo preko svojih meja in prenehamo biti neučakani zaradi stisk v našem razvitem svetu, ki so za večji del ekonomsko nerazvitega človeštva povsem nerazumljive in v bistvu žaljive. Z drugimi besedami: razviti svet lahko stisko svojega zastoja reši uspešno le v dejavni pomoči za druge. Vsi ostali načini hitrega osebnega in političnega razbremenjevanja so nevarni, vase zaprti in drugim neprijazni, brez tiste človečnosti, ki jo svet od nas upravičeno pričakuje.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREI BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

IZRAEL-PALESTINA

KLJUB VSEMU NA POTI MIRU

VIDA VALENČIČ

Naglo bližajoče se novo tisočletje bo pomenilo tudi novo vzpostavitve svetovnih ravnesij. Če se bodo vsa dosedanja prizadevanja nadaljevala po vzpostavljenem tiru - kot je tudi predvideti, kljub zadnjim terorističnim ustrahovanjem - bodo naslednje leto Palestinci dobili toliko željeno državo z Vzhodnim Jeruzalemom kot glavnim mestom. Prav razdelitev Jeruzalema na vzhodni - palestinski - in zahodni - izraelski - del bo prav gotovo še dolgo buril duhove in otežkočal sklepanje kompromisa med tema dveh državama.

Zadnja beseda seveda še ni bila izrečena, izraelski premier Barak (na sliki) in palestinski vodja Arafat pa sta se na nedavnem norveškem srečanju obvezala za izgradnjo novih odnosov. Paraliza Izraela v fazi Netanyahu je končno zaključena,

Barak ima vse namene nadaljevati Rabinovo delo. Izrael je konkretno dokazal svojo pripravljenost snovanja nove dobe: septembra je država odredila umik številnih vojakov, izpustila nekatere palestinske politične zapornike ter odprla cestni prehod med Cisjordanijo in Gazo.

Palestinci so tokrat res le za pedaleč od lastne države, ki naj bi bila svetovno priznana jeseni leta 2000, po napovedanem papeževem obisku Svete dežele. Pod kakšnimi pogoji naj bi nastala država Palestina? Primarne važnosti je popolna demilitarizacija in zavračanje katekole povezave z državami, ki so do Izraela sovražne. Nova suverena država bi za sosednji Izrael nedvomno pomenila primernejšega partnerja za sklepanje trajnega miru kot Organizacija za osvoboditev Palestine z njeno težko preteklostjo, zaznamovano s terorističnimi napadi. Barak

je o tem globoko prepričan, zato vse kaže, da bi se novi zemljevidi s samostojno Palestino lahko tiskali že po februarju naslednjega leta, v nadaljnjih šestih mesecih pa naj bi se dokončno definirala teritorialna suverenost države in njen odnos do Izraela.

Nedvomno bo najtežje vprašanje palestinskih povezav z islamskim svetom. Za nedavnim bombnim atentatom v bližini Tel Aviva naj bi stalo Islamsko odporiško gibanje Hamas, slednje pa naj bi močno podporo dobilo od islamskih fundamentalističnih krogov v Iranu. Atentat na tej ali oni strani je bil seveda pričakovan in ne bo ustavil mirovnega procesa, ki predvideva epohalne skupne korake teh dveh realnosti: v Jeruzalemu bo zgrajena mošeja, do katere bodo imeli Palestinci vstop preko posebnega tunela, večina izraelskih kolonij bo vklju-

čena v izraelsko državo, trije milijoni Palestincev, ki so razpršeni po Srednjem vzhodu, bodo imeli pravico do državljanstva v samostojni Palestini, Izrael pa se bo finančno oddolžil palestinskim beguncem, ki so v neuspeli vojni za neodvisnost leta '48 izgubili vse svoje imetje.

Svetovna zgodovinska knjiga je pripravljena na novo poglavje, ki bo predstavljalo izredno važno pote-

zo v mednarodni politiki. Čas je za to dozorel. Kljub motečemu zvrčanju krivde za nedeljski atentat na nekakšno "interno obračunavanje izraelskih mafijskih struj" je Arafat dokončno izbral mirovniško pot za doseg samostojne države. Danes uživa Organizacija za osvoboditev Palestine podporo Evrope in ZDA, kar je bistvenega pomena pri snovanju novih odnosov z Izraelom. Če kdo lahko prisili Izrael, da sprejme nove razmere, so to edinole Združene države Amerike, Clinton pa se predobro zaveda ogromne veljave svojega posredovanja. Ravno uspeh tega posredovanja bi ga lahko direktno katapultiral v spisek možnih kandidatov za Nobelovo nagrado za mir leta 2000. Za Clintona je torej pogača preslastna, da bi ne vanjo ugriznil, pa če je še tako vroča.

Priznanje palestinske države in novi odnosi med Palestino in Izraelom bodo tudi, kljub predvidljivim atentatom skrajnežev, dolgoročno uravnotežili odnos Islam-Evropa, ki predstavlja ključni odnos in ključni problem novega tisočletja.

3
ČETRTEK
11. NOVEMBRA
1999

PISMI UREDNIŠTVU

ODPRTO PISMO UPRAVITELJEM DRUŽBE KTD

PLACUTA ŠT. 18

Zelo žalostno bi bilo, ko bi stavba v središču mesta, na Placuti mestna številka 18, končala svojo dolgo in častljivo življenjsko pot z oglasom o prodaji na 11. strani Novega Glasa št. 42/99. Gre pač za življenjsko pot, ki jo je označevalo kulturno-vzgojno poslanstvo na temelju krščanskih vrednot. Gre za stavbo, namenjeno kolektivni uporabi, katere sedanji upravitelji so tudi duhovni in ne samo materialni dediči tistih, ki so jo temu namenu predali.

LASTNINA

Aristotel, na katerega misli še vedno slonita vsa zahodnoevropska kultura in družba, je pravil, da lastnina zadostuje človekovi potrebi po avtarhiji. Ne v političnem, pač pa v pravnem smislu - avtarhiji kot možnosti in sposobnosti samostojnega upravljanja osebnih interesov: pravica do lastnine obstaja zato, da jamči to, kar je moje kot izraz moje osebnosti.

Še danes najdemo v mnogih traktatih pravniške in ekonomske doktrine besede enega utemeljiteljev italijanskega trgovskega prava, Cesa-rea Vivanteja (1855-1944): "Lastnino je treba ohraniti, četudi jo blažimo; treba jo je ohraniti, ker brez nje se skrči življenjski prostor, ki je nujen za povzdignjenje (elevazione) posameznika, skupnosti pa zmanjkajo tisočeri viri, ki se do nje dvigajo iz dejavnosti posameznikov."

Pomena teh besed se žal prevečkrat zavedajo samo misleci in umetniki, ki imajo številne načrte, ideje, projekte, a ne razpolagajo z materialnimi prostori in sredstvi, v katerih in s katerimi bi te zamisli uresničili. Pred očmi pa bi jih morali imeti tudi upravitelji prostorov, ki naj bodo namenjeni narodnostni kulturni dejavnosti na temeljih krščanske vere. Zavest, da bo prodaja takšne stavbe pomenila krčenje našega življenjskega prostora ter oslabitev možnosti in sposobnosti upravljanja naših narodnostnih in duhovnih interesov, bi morala že sama po sebi zadostovati, da odgovorni prekličejo svoj namen. A pogledjmo vseeno tudi nekaj podrobnosti.

UPRAVA

Vemo, da imajo lastniki stavb svoje redne stroške. Problem lahko nastane takrat, kadar več stavb istega

lastnika istočasno potrebuje poseg izrednega vzdrževanja. Mislim, da je to stanje, v katerem je sedaj družba KTD. Najpreprostejša rešitev je seveda tista, po kateri eno stavbo prodam zato, da lahko drugo popravim. Najpreprostejša, a tudi najmanj dolgoročna. V srednjeročni in dolgoročni viziji pa tudi najmanj donosna. Najmanj donosna že samo zaradi tega, ker je že sedaj prostorov, znotraj katerih morajo delovati naše ustanove, premalo. In če bo prišel dan, ko bo treba jemati v najem pri drugih, bo to pomenilo denar, ki gre samo v izgubo. Osnovno pravilo sodobnega upravljanja pa je prav kroženje denarja med povezanimi in med sabo koordiniranimi ustanovami. Že desetletja je osnovno sredstvo za uspeh v ekonomskem kapitalističnem sistemu grupacija družb, to je samostojnih družbenih podjetij, ki so med sabo povezana z medsebojno participacijo v kapitalu in jih ponavadi vodi ena družba (holding), ki je v vseh drugih neposredni ali posredni večinski partner. Pojav grupacije je možen tudi v območju neprofitnih ustanov, možne pa so tudi mešane variante grupacij med trgovskimi družbami in netrговinskimi ustanovami. Cilj grupacije je, mimo težnje po oligarhičnem vodenju tržne ekonomije, v optimalni razporeditvi proizvodnih sil in v porazdelitvi (torej zmanjšanju) stroškov.

Prvo vprašanje, ki bi si ga morala postaviti družba, ki je v takšnem stanju, kot je KTD, je vprašanje, ali že obstaja v njenem interesnem območju druga družba ali ustanova, ki bi jo bilo možno deloma preusmeriti tudi v upravljanje nepremičnin in na katero torej preložiti del svojega bremena. V tem primeru bi vsekakor bil potreben tudi finančni podvig nekaterih posameznikov oz. družb oz. podjetij oz. ustanov, ki bi družbo ali ustanovo, izbrano za objekt nepremičninske razbremenitve, v ta namen "kapitalizirali". Če takšne družbe ali ustanove ni možno najti, potem je treba pomisliti na novo ustanovitev. Prva varianta je vsekakor pri-

poročljivejša, ker se lahko računa na subjekt, ki že ima svoj finančni dotok v obliki dohodkov ali prispevkov.

Naj v ta sklop razmišljanja vnesem še pomislek na račun preureditve KTD-ja. KTD je trgovinska družba in, čeprav se njeni upravitelji večkrat sklicujejo na njen nepridobitniški značaj, je to vsekakor po svoji naravi pridobitniška družba. Pridobitniška družba, ki je torej desetletja živela na nepridobitniški način. Davčne in pravniške težave, ki so vezane na njeno trgovinsko naravo, vodijo sedaj upravitelje v preusmeritev v neprofitno ustanovo - fundacijo, ki bo brez dvoma rešila nekaj teh težav. Osebnost pa mislim, da s tem še ni vse rešeno. Globalna rešitev danes ne more obstajati v begu iz trgovinskega v netrговinsko. Vseposod je govor o binomu kultura-podjetje. V zgoraj omenjeni logiki grupacije je prisotnost enega ali več podjetij temeljnega pomena, tudi pri vzdrževanju in promoviranju kulture.

Osrednji problem vzdrževanja nepremičnin, namenjenih naši narodni in vzgojni dejavnosti, po mojem mnenju ni v popravilih ali v prodaji posameznih objektov, pač pa v REORGANIZACIJI njihove uprave.

ALTERNATIVE

Samo če reorganizacija ni mogoča, lahko v zadnji instanci pride v poštev prodaja. Toda kaj pomeni prodaja? Prodaja lastnine? To mora biti samo extrema ratio, ki pa v našem slučaju ne bi smela priti niti v poštev. Prej bi bilo treba preveriti vse možnosti prodaje omejenih stvarnih pravic na zainteresirani nepremičnini. V poštev bi prišli časovno omejeni pravica užitka in površinska pravica. Dalje bi prišla v poštev solastnina pro-quota. Preko njih bi lahko kak podjetniški podvig, usklajen z ohranitvijo (morda tudi delne) strukturalne kulturne namembnosti stavbe, lahko rešil problem. Goto-vo bi se našlo podjetje, ki bi sedaj npr. skrbelo za rekonstrukcijo Balkana in bi imelo interes v središču Gorice odpreti svoj urad. Stavbo bi delno popravilo, od vsega tega pa bi v

desetletju gotovo imelo tudi zaslužek. Enako zainteresirana bi verjetno bila katerakoli banka, ki bi lahko tam odprla svoje okence. Po drugi strani bi takšen podvig bil možen tudi v stavbi na Travniku, z drugačno razporeditvijo prostorov knjigarne.

A še pred vsemi temi rešitvami bi se bilo treba vprašati, ali ni vsekakor vredno počakati, kot se je nekoč (modro) pravilo, na boljše čase. Če je stavba morda majava ali rušljiva, se ne uporablja več in se skuša začasno zavarovati. Medtem pa se pripravlja strategija. Vedeti je treba, da gredo gospodarske, družbene in politične spremembe z neverjetno hitrostjo. Čez nekaj let Gorica ne bo več mesto ob meji, ostalo bo le (upamo) središče sobivanja različnih narodov in kultur, ki bodo pripadali isti naddržavni tvorbi. Gorica in Nova Gorica bosta eno mesto. V Gorico bodo vstopala tudi slovenska podjetja, slovenske ustanove, morda slovenske univerze. Morda bo kdo od teh kdaj potreboval kakšne prostore? Koga bo šel vpraševati po njih?

Če pa od vsega tega ne bo nič, bodo takrat možne še nove ekonomske ali finančne rešitve. Brez dvoma bo takrat že uveljavljena premoženjska pogodba Trust, izredno prožno pravniško sredstvo anglosaškega izvora, ki bo odprlo nove neverjetne možnosti upravljanja z dobrinami.

A ne bi nadaljeval s temi perspektivami, ker verjamem, da je rešitev možna v prvi varianti, ki zadeva notranjo reorganizacijo uprave in prijateljsko prodajo povezani, bratski ustanovi.

Ne morem si domisliti, kako bi v primeru prodaje prvemu prišleku ali najboljšemu ponudniku lahko to dejanje opravičili pred italijansko državo, od katere danes zahtevamo vrnitev trgovskega doma in drugih nepremičnin. In kako bi ga opravičili pred goriško občino, od katere zahtevamo, naj v urbanističnem urejanju mesta spoštuje okraje slovenskega življa. Občina nam jemlje, država nam za sedaj ne daje, mi pa bomo vrh tega prodajali stavbo v samem središču mesta, stavbo, ki je živi simbol slovenskega zgodovinskega kulturnega zorenja v njem!

Stavbo, katere subjektivna vrednost neštetokrat presega njeno objektivno vrednost, za katero je slišati, da je bila izdelana cenitev in za katero je verjetno danes stavba naprodaj.

S spoštovanjem

DR. DAMJAN HLEDE

SIMBOL

Pošiljati v javnost svoj glas mi je neljubo, a dolžno dejanje, potem ko sem izčrpal druge možne poti. Misel je dozorela na dan vseh svetih, ko sem s skupino prijateljev obiskal goriško pokopališče.

Tradicionalno polaganje vencev na grobove goriških kulturnikov je trenutek podoživljanja njihove usode, pa tudi razmislek o sedanjosti in osebni odgovornosti. Cvetje na grob Bratužu, Komelu, Šorlijevi in drugim je simbolično dejanje, ki nas pa vsebinsko obvezuje. Med te obveze spada ohranjanje njihovega duha med nami, pa tudi spoštovanje tistih zgodovinskih spomenikov, kjer so izgovorevali ideali neke dobe.

Novico, ki kroži in ki jo prinaša tudi zadnja številka vašega tednika, da je stavba na Placuti na prodaj, je težko sprejeti hladnokrvno. Fašizem nam je pobral večino nepremičnin, ki so jih naši predniki z žrtvijo zgradili. Zgubili smo Trgovski dom, Mali dom, Alojzijeve in še kaj. Uspelo nam je le malo ohraniti in še to dajemo sedaj v razprodajo. Težko je verjeti in zaupati tistemu, ki nima odnosa do simbolov. Brez spoštovanja le-teh postane vprašljiv tudi odnos do vsebine, ki jo ti simboli predstavljajo. In stavba na Placuti je spomenik in simbol. Njene stene še dihajo snovanja, zavzetost, požrtvovalnost, pa tudi trpljenje in ljubezen, ki se je tam rojevala, prenašala v besedo, glasbo... in v srca! Odpovedati se temu (pa naj bodo razlogi še tako tehtni) in oddati tistemu, ki boljše plača, doživljam enako, kot da bi dal na prodaj cerkev, kjer so me krstili in kjer sem ob zakramentih postal to, kar sem. Upam, da je v Gorici še kdo, ki tako misli.

SILVAN KERŠEVAN

**BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU A**

 ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

ZVONE ŠTRUBELJ

33. NAVADNA NEDELJA

Tako bo namreč kakor s človekom, ki se je odpravil na potovanje in sklical svoje služabnike ter jim izročil svoje premoženje. Enemu je dal pet talentov, drugemu dva in tretjemu enega, vsakemu po njegovi zmožnosti in odpotoval. Ta, ki je prejel pet talentov, je šel takoj z njimi trgovati in je pridobil pet drugih. Prav tako je tisti, ki je prejel dva, pridobil dva druga. Oni pa, ki je prejel enega, je šel, skopal jama in skrnil denar svojega gospodarja. Po dolgem času je prišel gospodar teh služabnikov in napravil z njimi obračun. Pristopil je tisti, ki je prejel pet talentov. Prinesel je pet drugih in rekel: "Gospodar, pet talentov si mi izročil, glej, pet drugih sem pridobil." Gospodar mu je rekel: "Prav, dobri in zvesti služabnik! V malem si bil zvest, čez veliko te bom postavil. Vstopi v veselje svojega gospodarja!" (Matej 25, 14-21)

**ČLOVEK KOT OSKRBNIK BOŽJIH DAROV:
SVOBODNO BITJE IN BITJE LJUBEZNI**

Jezusova prilika o talentih je večplastna, zato jo lahko dojemamo na različnih ravneh. Poglejmo najprej sporočilo, ki se bralcu ali poslušalcu najprej in skoraj neposredno ponuja že ob prvem branju evangeljskega teksta. Ko slišimo o treh služabnikih, med katerimi prva dva pridno trgujeta in pomnožita gospodarjevo bogastvo, medtem ko tretji negibno čaka na gospodarjev prihod, nam pride najprej na misel, kako je talente, t.j. darove, potrebno izkoristiti in tako prispevati k bogatenju naše osebnosti in družbe, v kateri živimo. Gre torej za zelo praktično lekcijo o delovnem uspehu, na ekonomski ravni bi lahko govorili o poslovni uspešnosti in o modrem investiranju.

Prilika o talentih ima še globljo raven. Rekel bi, da je to njena duhovna ali celo metafizična razsežnost. Do nje pridemo ob pogostem premišljevanju evangelijev in ob stalnem življenju v Jezusovo vizijo Božjega kraljestva. Kar naenkrat se nam začne odpirati svet novih pomenov.

Najprej se začudimo nad tem, da je gospodar kar naenkrat sklenil razdeliti svoje imetje trem služabnikom. To, kar so prejeli v oskrbo, je znak gospodarjeve dobrote. Gospodar je Bog. Svoje bogastvo, bogastvo Božjega bivanja želi deliti z ljudmi, zato jih obsiplje s svojimi darovi.

Posveti se nam novo odkritje: vsak je dobil svoj delež. Nihče od treh ni ostal praznih rok. Človek ne pozna meril, s katerimi Bog deli svoje darove.

Nadalje odkrijemo, kako pomembno je, da je gospodar odpotoval. Zelo dolgo je bil na poti, poudari evangelist Matej. Kaj ni ta njegova odsotnost znamenje popolnega zaupanja? Bog tako noro zaupa v človeka, ker ga k temu priganja ljubezen: ljubezen, ki je obenem tudi dosledno spoštovanje človekove svobode.

Kar samo nas potegne še v globlje razmišljanje. Odgovor na gospodarjevo, se pravi, Božje ravnanje je lahko le popolno zaupanje darovalcu in njegovim darovom. Če je on izkazal popolno zaupanje človeku in njegovim sposobnostim, da bo darove pridno uporabil in jih investiral v dobro, mora tudi obdarovanec delovati na isti način: v znamenju popolnega zaupanja, v moči tveganja in pogumne ljubezni. Dati popolno zaupanje ljubezni, ki jo dar izraža, je vse, kar se zahteva od "dobrega in zvestega služabnika". Kadar je storjen ta korak, gre vse drugo po pravi in nam ljudem neznan poti. Četudi zvesti in dobri oskrbnik božjih darov naredi vse, kar je v njegovi moči, ne more povečati Božjega daru. To se bo skrivnostno množilo tako kot zrno, ki ga kmetovalec vseje, samo vzklije, raste in obrodi sad, medtem ko on spi in počiva.

Tu je tudi nezvesti služabnik, ki ga je strah in ima tisoč ugovorov in pomislekov. Boji se Boga. Predstavlja si ga, ne na podlagi zaupanja in ljubezni, ampak na podlagi strahu. To, kar ima v glavi in v srcu, ni dobri gospodar iz Jezusove prilike, ampak prikazen njegovega najglobljega strahu. Skušaja se zavarovati pred Bogom. Množi svoje drobne skrbi in strahove, s tem pa zgreši vse. Blokira ga do take mere, da Božjemu daru, ki mu je zaupan, odvzame vsako učinkovitost.

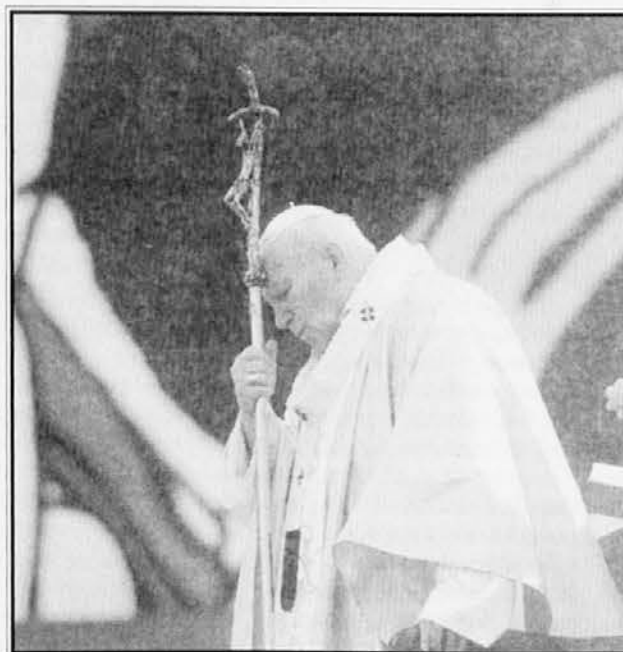
Kot sklep lahko rečemo tole: človek je poklican k ljubezni, njegova osnovna naloga je, da Bogu s hvaležnostjo vrne ljubezen. Prav zato je ustvarjen, da bi postal kraj, kjer odseva Božja ljubezen in kjer ta ljubezen obrodi obilne sadove. Človek je zato bitje svobode. Samo s tega zornega kota prav razumemo Jezusove besede, s katerimi sklene priliko: "Vsakemu, ki ima, se bo dalo in bo imel obilo, tistemu, ki nima, se bo vzelo tudi to, kar ima." Kdor odpre svoje srce delovanju Božje ljubezni, bo dobil vedno nove poti in nagibe za ustvarjalno, inteligentno in duhovno rodovitno uporabo neizčrpnega zaklada Božjih darov. Kdor se bo zaprl v občutke strahu, bo zapravljal v globoko zakopal Božje darove, ki so mu zaupani. Sam sebe bo obsodil na praznino ali, kot poetično pravi Jezus v priliki, na "najzunanjšo temo."

SVETI OČE NA PASTORALNEM OBISKU V INDIJI IN GRUZIJI
STRPNOST IN DIALOG

Papež Janez Pavel II. je bil konec prejšnjega tedna na obisku v Indiji, od koder je v ponedeljek, 8. t.m., odletel še na krajši pastoralni obisk v Gruzijo, kjer ga je pričakal stari z Severnadze; ta je bil z Gorbačovom, ko se je začel komunistem sesuvati...

V Indiji so svetega očeta sprejeli s častmi, ki gredo državnim poglavarjem in velikim dostojanstvenikom; vseeno pa se je že iz protokola videlo, da je indijska vladna garnitura do drugega obiska sv. očeta v Indiji izjemno hladna, malone sovražna, saj o njem tudi državni indijski mediji zelo malo poročajo, kot da bi šlo za zaseben obisk. Seveda je to zmotno, saj je sv. oče prišel v Indijo z jasnim namenom, da predvsem sedanje oblasti, ki so izjemno hindujsko-nacionalistično nastrojene, opozori, da mora vsaka prava demokracija poskrbeti, da so lahko vsa verstva v državi enakopravna. Zato je že prvi dan zazvenel pod oboki katedrale v New Delhiju njegov vzklik: "Svoboda, mir in dialog med vsemi verstvi!"

Utrujen, vidno bolehen in ostareel, neprespan zaradi letalskega potovanja, ki mu je odvzelo spanec, je sv. oče v Indiji vseeno deloval izjemno bistro. Kot vedno je bil v nagovorih prepričljiv in odločen. Ko se je poklonil spomenu indijske "velike duše" Mahatme Gandija, je v častno spominsko knjigo zraven spomenika in Gandijevega groba zapisal pomembne besede: "Nobena omika-kultura ne more preživeti, če je izključujoča!" Te Gandijeve besede je napisal premišljeno, saj jih je poznal že leta 1963, ko je kot krakovski škof pisal v *Osservatore Romano* navdušen članek o teh besedah. Tega se je držal tudi v katedrali v New Delhiju, ko je dejal: "Verniki vseh veroizpovedi morajo odločno z dejanji pokazati,

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE V TRSTU
**DUHOVNA SREČANJA KOT
PRIPRAVA NA LETO 2000**

Slovensko pastoralno središče v Trstu je tudi letos pripravilo niz duhovnih srečanj kot pripravo na leto 2000. Do sedaj so se zvrstila že tri srečanja (predvidenih je pet), ki sta jih s svojimi razmišljanji oblikovala jezuita p. Tomaž Podobnik in p. Jože Pucelj. Srečanja potekajo v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta v Trstu.

Ta srečanja je središče, ki ga vodi g. Marij Gerdol, začelo prirejati že l. 1997, ki je bilo prvo leto priprave na jubilej in je bilo posvečeno liku Jezusa Kristusa. Lani, v letu, posvečenem Svetemu Duhu, je prav tako potekal niz predavanj, letos, v letu Boga Očeta, pa so se duhovna srečanja pričela v petek, 15. oktobra, s predavanjem p. Tomaža Podobnika na temo *Nazaj k Očetu* (podnaslov *Življenje kot romanje*). Drugo srečanje je bi-

lo 29. oktobra z razmišljanjem p. Jožeta Puclja na temo *Po poti iskrenosti* (podnaslov *O vesti*). Tretje srečanje pa je bilo prejšnji petek, 5. novembra, ko je p. Tomaž Podobnik govoril o grehu in potrebnosti sprave (naslov srečanja je bil *Iz teme k luči*).

P. Podobnik je lepo in učinkovito prikazal današnje stanje, ko je človek izgubil čut za živega, osebnega Boga in čut za greh. Čut za to, kar je prav in kar je zgrešeno, je zakrnel in človek se ziblje v čudni površnosti, živi v hinavski družbi, v kateri je važna fasada, zunanost, ne pa notranost. Porušen je, je dejal p. Podobnik, osebni odnos do Boga, pa tudi do samega sebe in do drugih, kajti greh je žalitev Boga, poleg tega pa še žalitev bližnjega in udarec proti samemu sebi, saj konec koncev rušilno učinkuje na človeka. Za-

da korakata vera in mir skupaj." Odločno je bil proti kakršnikoli zlorabi vsake veroizpovedi, kajti "zlorabljeni vero, da se zasejejo spori, je paradija prave vere, je nezvestoba tako evangeliju kot tudi velikim veroizpovedim v Aziji, ki na različne načine učijo strpnost in dobroto." Vseeno pa moramo, po papeževem mnenju, vsi skrbeti, da bo vsaka veroizpoved lahko prišla do izraza v miru. V Aziji so po papeževih besedah še države, kjer se otežujejo ali omejujejo veroizpovedi.

"Mir in svoboda sta povezana med sabo s tesno in nepretljivo vezjo, ki je eden temeljev in potreb vsake prave svobode, in to je, da lahko vsakdo v miru in svobodno izraža svojo veroizpoved," je dejal sv. oče v nedeljo, 7. t.m., na stadionu v New Delhiju. Ta dan se je tudi srečal s predstavniki velikih verstev v Indiji.

JUP

to prihaja danes v človeški družbi do prevlade t.i. kulture smrti, kot jo je označil papež Janez Pavel II. O tem vprašanju stroka oz. univerza molčita, kristjan in duhovnik pa morata o tem spregovoriti. Če pa se človek poglubi vase in je iskren, to spozna, saj v tem primeru prisluhne vesti, ki je živi in osebni Bog. Vest nepogrešljivo pove človeku, kaj mora storiti in česa ne sme. Poslušanje vesti pa je že prvi korak, začetek rešitve. Človeku dokončno odpre oči ljubezen, kajti takrat spozna storjeni greh. Pri tem je p. Podobnik poudaril tudi pomen zakramenta spovedi, saj je spovednica čudovit kraj srečanja z Bogom.

Slovensko pastoralno središče ima na sporedu še dve duhovni srečanja. V petek, 19. novembra, bo p. Jože Pucelj govoril na temo *Naproti srečanju, ki ozdravlja* (podnaslov *Zakrament sprave*), v petek, 3. decembra, pa bo p. Tomaž Podobnik govoril na temo *Za novo življenje*.

IŽ

SPRAVNA MAŠA NA SV. URHU PRI LJUBLJANI
KLIC PO SPRAVI

V nedeljo, 31. oktobra, je ljubljanski nadškof Franc Rode vodil somaševanje v podružnični cerkvi Sv. Urha v Dobrunjah. Šlo je za veliko spravno bogoslužje za vse žrtve druge svetovne vojne in revolucije. Med bogoslužjem je nadškof pozval prisotne, naj se poklonijo žrtvam, ki so bile pri Sv. Urhu postreljene med bratomorno vojno, hkrati pa naj obudijo spomin na vse Slovenke in Slovence, ki so padli v tistih tragičnih letih, ne glede na njihovo nazorško ali politično prepričanje.

Dr. Rode je v homiliji dejal, da je bogoslužje pri Sv. Urhu dejanje spoštljivega spomina in molitve za žrtve na tem kraju za Cerkev na Slovenskem dolžnost: "Ti, ki so tukaj

končali svoje mlado življenje, so bili po krstu sinovi in hčere katoliške Cerkve, kot Slovenci in Slovenke so bili naši bratje in sestre po krvi. Zaradi svoje politične odločitve niso nehali biti ne eno ne drugo. Vprašanje njihove krivde za smrt drugih prepuščamo sodbi pravičnega in usmiljenega Očeta. Naša dolžnost pa je, da se jih spominjamo s spoštovanjem in da zanje molimo!" Nadškof je tudi dejal: "Obsodjeni in usmrčeni so bili po volji drugih Slovencev, ki so se borili za drugačno Slovenijo. Ni naša naloga, da sodimo o njihovih namelih, zastavljamo pa si vprašanje o pravilnosti njihovih dejanj!" Dr. Rode je ob žrtvah pri Sv. Urhu izrazil globoko obžalovanje za vse,

kar se je tam dogajalo med drugo vojno in obenem tudi za vse nasilne smrti, ki so jih povzročili kristjani. Sorodnike žrtve je v imenu storilcev prosil odpuščanja. Med svojim odmevnim nagovorom je ljubljanski nadškof tudi opozoril na žrtve, ki jih je med drugo vojno in po njej zagrešila druga stran in ležijo v množičnih grobiščih po Sloveniji. Dejaj je, da vse žrtve med drugo svetovno vojno in takoj po njej zaslužijo naše spoštovanje in spomin v molitvi. "Ko se danes klanjamo žrtvam pri Sv. Urhu in priznavamo krivdno kristjanov ter prosimo za odpuščanje, opravljamo dejanje, ki naj prispeva k narodni spravi in zgledi razdore, ki sta jih med nami povzročili vojna in revolucija. Ko bodo storili še drugi, bo slovenski narod resnično vstopil v novo obdobje svoje zgodovine!" je odločno poudaril nad-

škof. "Ko Cerkev na Slovenskem obžaluje stranpoti in slabosti svojih otrok, ki so se, prepričani v pravilnost svoje ga ravnanja, oddaljili od Kristusovega duha in njegovega evangelija, priznava, da potrebuje očiščenje. Naj nas to dejanje ponižnega priznanja in obžalovanja očisti. Očiščeni hočemo začeti slovensko sinodo, notranje prenovljeni hočemo stopiti v sveto leto 2000. Neobremenjeni hočemo nadaljevati svoje poslanstvo v tretjem tisočletju!"

Te lepe in obvezujoče besede dr. Franca Rode ta na kraju, kjer je bila med drugo svetovno vojno zloglasna domobranska postojanka, so samo dokaz več, kako si nadškof in z njim vsa slovenska Cerkev močno prizadevata, da bi do dejanske sprave prišlo med Slovenci še danes, pred vstopom v tretje tisočletje.

ZUT

ZAČETEK SINODE SLOVENSKE CERKVE

ZA PRENOVO CERKVE NA SLOVENSKEM

V Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani je bilo od 4. do 6. novembra prvo zasedanje sinode Cerkev na Slovenskem, kar je tudi pomenilo, da je sinoda slovenske Cerkev sedaj že v polnem teku.

Pred prvim zasedanjem slovenske sinode, ki bo dala nove smernice slovenski Cerkvi za tretje tisočletje, so v Ljubljani na nadškofiji priredili tiskovno konferenco, na kateri je ljubljanski nadškof msgr. Franc Rode (na sliki) dejal, da sta bila odziv vernikov in njihovo zanimanje za sinodo kar lepa in spodbudna: "Menim, da so verniki sinodo vzeli kot nekaj svojega, kar jih osebno zadeva." Nadškof je tudi povedal, da med verniki narašča pričakovanje za sardove sinode; s tem je povezana tudi velika odgovornost, saj se morajo vsi, ki pri sinodi sodelujejo, potruditi, da ne bi razočarali pričakovanj.

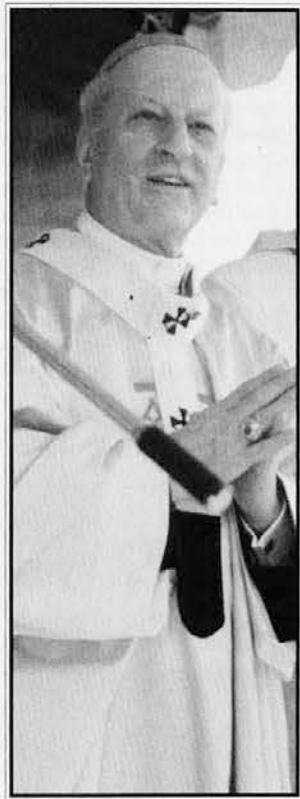
Kot je znano, so se vse tri slovenske škofije odločile za sinodo leta 1997; že v oktobru istega leta so skupaj s tajništvom sinode, ki ji predseduje dr. Ivan Štuhec, začrtali smernice in pripravili okvirni načrt, po katerem naj bi sinoda potekala. Nadškof Rode je tudi povedal, da so se pri načrtovanju zelo potrudili, da ne bi prišlo do napak, ki bi jih lahko kasneje obžalovali. Po mnenju nadškofa ima sinoda slovenske Cerkev vse iztočnice, da uspe. Po njegovih besedah je uspeh že ta, "da sinoda ne bo le dokument, ki bi obležal na policah, saj je njena tematika že doslej vzgibal slovensko verno ob-

čestvo." V svojem posegu je ljubljanski nadškof tudi omenil sorodnosti med sinodo evropskih škofov, ki se je nedavno končala v Rimu in smo o njej obširno poročali v Novem glasu, in slovensko sinodo. Dejal je, da sta obe že v pripravljalnih dokumentih posvetili veliko pozornost problemu posredovanja vere mlajšim rodovom in hkrati tudi t.i. "novi evangelizaciji", ki je pri srcu svetemu očetu.

V Ljubljani je na tiskovni konferenci ob začetku prvega zasedanja sinode slovenske Cerkev po poročanju Slovenske tiskovne agencije podrobno spregovoril mariborski škof Franc Kramberger, ki je poudaril, da sta se je na koncu sinode v Rimu pokazala pravi krščanski optimizem in pravo upanje.

Tajnik sinode dr. Ivan Štuhec je na tiskovni konferenci povedal, da bo zasedanje sinodalcev potekalo v devetih delovnih skupinah; tako se je tudi zgodilo v Zavodu sv. Stanislava, kjer so sinodalci razmišljali o problematiki, ki jo vsebuje delovno gradivo sinode. V vsaki skupini sta bila po dva člana tajništva sinode, vodili pa so jih slovenski škofje in generalni vikariji. Prvo zasedanje se je sklenilo z mašo v ljubljanski stolnici.

O namenu vseslovenske sinode pa je koprski škof Me-

tod Pirih dejal, da gre za prenovno Cerkev na Slovenskem v duhu drugega vatikanskega cerkvenega zbora in drugih sodobnih cerkvenih dokumentov. Msgr. Pirih se je navezal na besede svetega očeta, ki je med obiskom v Sloveniji septembra letos dejal, da predstavlja sinoda za Cerkev v Sloveniji zgodovinsko priložnost, saj je poklicana, da v novih družbenih okoliščinah izdela posodobljen in jasen pastoralni načrt za novo tisočletje.

Kot je znano, poteka vseslovenska sinoda pod geslom

Izberi življenje, ki je tudi naslov delovnega gradiva sinode. To gradivo, ki sinodalcem služi le kot izhodišče za pripravo zaključnega dokumenta, je razdeljeno na šest sklopov in je dejansko delo vseh predstavnikov slovenske Cerkev, saj so vanj vključene tako javnomnenjske raziskave kot tudi dela in zaključki škofov, pastoralnih svetov, izvedencev, dekanijskih svetov in krščanskih laikov, ki jim ni vseeno, v katero smer bo šla slovenska Cerkev. Prvi del sinodalnega gradiva je posvečen slovenskemu človeku in stanju, v katerem se nahaja na prelomu tisočletja. V nadaljevanju je opredeljen odnos med človekom in Cerkvijo predvsem na področju bogoslužnega, zakramentalnega in karitativnega življenja. Gradivo se še posebej zaustavlja pri ključnih področjih življenja v Cerkviji; to so družina, mladi, odnosi med duhovniki in laiki, gibanja v Cerkviji in zgradba le-te. Zadnje poglavje gradiva je namenjeno odnosu med Cerkvijo in politiko, političnimi strankami; poseben del pa je tudi namenjen enakopravni navzočnosti evangeljskih vrednot v javnem in kulturnem življenju na Slovenskem.

Na prvem zasedanju sinode slovenske Cerkev je bilo prisotnih 314 udeležencev, med katerimi so bili poleg vseh slovenskih škofov še generalni vikariji, dekani teoloških fakultet, rektorji bogoslovij in semenišč, predstavniki slovenskih duhovnikov in laikov, predstavniki redovnih skupnosti ter škofijskih pastoralnih svetov in duhovniških svetov, laičnih gibanj ter drugih organizacij.

JUP

SVETNIK TEDNA

13. NOVEMBER

SILVESTER ČUK

STANISLAV KOSTKA, VZORNIK MLADINE

Stanislav je bil iz sloveče poljske rodbine Kostka, ki je v poljski državi zavzemala visoke službe in častna mesta. Rodil se je 28. oktobra 1550 na gradu Rostkow v Mazoviji, kjer je preživel prvih 14 let življenja. Šolal se je ob domačem učitelju. Nato je v spremstvu domačega učitelja skupaj s starejšim bratom Pavlom šel na Dumaj na jezuitsko gimnazijo. Prvo leto so stanovali v gimnazijskem internatu, potem pa je bil zavod ukinjen in šli so stanovat v hišo nekega protestanta. Brat Pavel je svobodo zlorabil tako, da je zahajal v slabo družbo in je zanemarjal študij, Stanislav pa je ostal zvest šolskemu delu in vzgoji svojega značaja. To bratu ni bilo po volji, saj je bil Stanislav zanj živ očeček njegove napačne poti. Stanislav je bratu govoril: "Živeti hočem, kakor je Bogu všeč, če je tebi, brat, všeč ali ne!" Pomoč je iskal v molitvi in v pogostem prejetju obhajila: k obhajilu je hodil vsako nedeljo, kar je bilo v tistih časih nekaj posebnega. Bratovo življenje je bilo vedno slabše, zato je bil do Stanislava vedno hujši. Po treh letih šolanja na Dumaju je Stanislav sklenil, da vstopi v jezuitski red. Na Dumaju si ga niso upali sprejeti, ker so se bali mogočnega očeta, zato je Stanislav prek Nemčije zbežal v Rim, kjer ga je vrhovni voditelj reda, generalni provincial Francišek Borgia, ki je tudi svetnik, sprejel za novince v rimskem samostanu. Takle mlad fant, ki 1500 km dolgo pot naredi peš, si je mislil, pač že mora imeti trden redovniški poklic! Sedemnajstletni Stanislav se je zdaj počutil resnično srečnega. Očetu je sporočil, kje je, in prosil ga je, naj izreče svoj pristanek, češ da bo potem mirnejši. Oče mu je najprej napisal zelo strogo pismo, v katerem mu je očital nevhvaležnost. Stanislav je te očitke priznal za upravičene, toda očetu je pojasnil, da je ravnal tako, ker se mu je zdelo, da mora predvsem spo- njevati božjo voljo. Ta krotki sinov odgovor je očeta razorožil in dal mu je svoj pristanek in blagoslov.

Mladi novinec je bil vsem vzor: bil je pobožen, v molitvi kakor zamaknjen, med tovariši veder, sproščen, vesel, razigran, okoli sebe je izžareval čistost in vedrino. Vedno je bil pripravljen pomagati. "Obogati nas samo to, česar nam nihče ne more vzeti," je dejal, ko so ga zaradi njegove dobrote hvalili. Posebno vneto je častil Mater božjo. V jezuitskem redu je bil dobrih devet mesecev, kajti že 15. avgusta 1568 je nenadoma zbolel in umrl v osemnajstem letu življenja. Že prej je napovedal, da bo praznik nebeške Matere obhajal pri njej. Leta 1726 je bil slovesno razglašen za svetnika, njegov god pa obhajamo 13. novembra. Sijaj njegove duše je privlačil okolico, ko je bil še živ, po njegovi smrti in poveljanju pa njegova privlačnost ne pozna meja.

Med Slovenci je zelo razširjeno ime Stanislav (Stanko, Stane, Stanislava, Stanka). Tisti, ki so pri krstu prejeli to ime, imajo za svojega nebeškega zavetnika enega od poljskih svetnikov: ali Stanislava, škofa in mučenca, ki goduje 11. aprila, ali pa Stanislava Kostka, čigar god obhajamo danes. Tudi prva slovenska gimnazija, Škofovi zavodi v Šentvidu nad Ljubljano, so nosili ime po njem. Zaradi svoje zvestobe študiju in resni samovzgoji velja Stanislav Kostka za zavetnika (dijaške) mladine. Nam je posebno ljub tudi zato, ker je slovenske krvi; slovenskih svetnikov pa v cerkvenem koledarju ni veliko.

OD 12. DO 21. NOVEMBRA

NOVOGORIŠKI MISIJON 2000

Od 12. do 21. t.m. bo na Kapeli, pri Kristusu Odrešeni-ku in v Solkanu potekal Novogoriški misijon 2000. Priložnost zanj dajejo bližnji začetek jubilejnega leta, skorajšnja 1000-letnica prve omembe Gorice in Solkana, 190-letnica prihoda frančiškanov na Kapelo in 20-letnica začetka graditve cerkve Kristusa Odrešenika. Ne nazadnje bo duhovna prenova s poglobitvijo vere pod Slomškovim geslom Sveta vera bodi vam luč potekala v času vseslovenskega sinodalnega dogajanja, ki želi omogočiti slovenskim vernikom vstop v novo tisočletje z jasnejšim pogledom in zaupnejšimi srci. Mestni misijon bo prva tovrstna medžupnij-

ska izkušnja in duhovniki z novogoriškega območja si tudi zato zelo prizadevajo za njegov uspeh. Misijon želi pomagati ljudem, da bi prišli do osebne dejavne vere in bi bili sposobni pričevati za Kristusa v današnjem času, da bi posamezna življenjska obdobja in mejne trenutke odgovorno preživeli, da bi končno le prišli do življenjske trdnosti in notranjega veselja. Z razmišljanji, molitvijo, diskusijami in osebnimi pogovori bo šest misijonarjev v novogoriških župnijah pomagalo vernikom preverjati njihovo vero, da bi svoje življenje usmerjali ne samo s pomočjo zunanjih spodbud.

ALOJZ REBULA V KOPRU

SLOMŠEK IN NAŠ ČAS

MILAN GREGORIČ

Zadnje dni oktobra je prišlo v prepolni učilnici cerkve na Sv. Marku (Markovcu) v Kopru, v režiji Kluba krščanskih izobražencev, do srečanja s tržaškim pisateljem Alojzom Rebulo na temo *Slomšek in naš čas*. Gosta je na kratko predstavil prof. Jože Hočevar in poudaril njegovo veliko znanje in širino, ki temelji na klasični izobrazbi, njegov obsežni pisateljski opus (prek 450 pomembnejših publicističnih del in od tega kar 30 knjig) ter njegov vidni prispevek k dozorevanju narodnostne, demokratične in državotvorne zavesti Slovencev.

Prof. Rebula je svoje razmišljanje začel z vprašanjem, v kakšni meri nas Slomšek še lahko nagovarja poldrugo stoletje po svoji smrti, v katerem je človeštvo doživelo neslu-ten razvoj na vseh področjih svojega udejstvovanja (znanost, tehnika, medicina, umetnost, filozofija idr.). Kljub temu silnemu razvoju pa je današnji čas zaznamovan z za-

tonom najmanj dveh velikih mitov, t.j. mita znanosti, ki naj bi vse preuredila in prinesla raj na zemljo, ter marksističnega mita, ki je zgrabil človeka in tudi marsikatero krščansko dušo za njegovo slo po dokončni odrešitvi, ga potegnili za seboj, vključno z velikim delom evropske in zlasti francoske inteligence, ter ga vlekli več kot pol stoletja v srhljiv svet revolucij in nasilja. Tako stopa danes človeštvo v tretje tisočletje razočarano in nemočno, v splošni dekadenci in kar še naprej brez pravega odgovora na večna vprašanja o smislu lastnega obstoja. Spremljajo ga vojne, nasilje, grožnja atomskega uničenja, trganje ozonskega plašča in vsakršno drugo zlo.

Slomšek je tudi občutil dobo nemira, ki ga je sprožila francoska revolucija, vendar je ostal trdno ozemljen in se ni bil v stanju zazreti v nika-kršno utopijo. Revolucije je zavračal zaradi njihove nečloveškosti in jalovosti. Tudi Markov in Engelsov Manifest je še

vsega svežega povsem ovr-gel. Slutil je naskok liberalizma in sekularizacije ter veliko praznino, ki ju nosita za seboj. Bil je trdno ozemljen, a hkrati prežet z idealizmom, v katerem sta sijali dve veliki zvezdi. Najprej vera kot horizont večnosti, ki presega čas in zgodovino in ki je bila pri njem trdna in klena ter kot taka vir notranjega miru in ravnotežja, pa čeprav se glas te vere danes težko prebija skozi mrak sodobnega poganstva (nihilizem, potrošništvo, uživaštvo idr.). In potem prav tako klena in brezprizivna zvestoba lastnemu narodu ob siceršnjem spoštovanju drugega in odprtosti v širši evropski svet. Slovenstvo mu je bila božja danost, ki se ne sme zavreči. Pil ga je iz materinih prsi, krepil ob svojih velikih vzornikih in sopotnikih ter utrdil v času šolanja v Senju, ko se je razgledal po dediščini svetih bratov Cirila in Metoda. Rebula meni, da bi se Slomšek razjokal, ko bi se danes prebudil in se srečal npr. z erozijo slovenstva v

manjšinskih vrstah, z neokusnim poangleženjem naših mest in s tem povezanim bednim kompleksom, z našo splošno narodnostno labilnostjo itn.

V razpravi se je Rebula dotaknil tudi današnjega šolstva. Menil je, da bi se Slomšek kot zagovornik etičnega odnosa do življenja ne mogel strinjati s šolo, ki ji gre zgolj za strokovnost. Tudi Rebula se zdi diskusija okrog šolstva v Sloveniji čudaška. Kultura sama po sebi namreč še ne izboljšuje človeka. Tudi totalitarni režimi so imeli za seboj znanost, poete, kulturo, a so zabredli v barbarstvo. Svojo vrednost lahko pridobi kultura samo v povezavi z etično dimenzijo. Na prošnjo poslušalcev, naj bi izrazil svoje mnenje o multikulturalnosti, je odgovoril z retoričnim vprašanjem: "Kaj naj vendar še storim, da mi bo priznana multikulturalnost, potem ko sem prebral več italijanskih knjig kot slovenskih in celo napisal italijansko knjigo." Večer se je zaključil z mislijo, da, kar se tiče nagovarjanja, nas danes redkokdaj iz preteklosti lahko toliko nagovori kot prav blaženi Anton Martin Slomšek.

5

ČETRTEK
11. NOVEMBRA
1999

V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV OKROGLA MIZA O JEZIKU OB MEJI

JEZIK, POGOJ ZA NAŠE PREŽIVETJE

MATJAŽ RUSTJA

Društvo slovenskih izobražencev je vabilo na ponedeljkov večer, 8. t. m., z izzivalnim in zanimivim naslovom *Jezik ob meji*. Veliko radovednost, predvsem pa pomembnost argumenta in potrebo po tovrstni strokovni razpravi, je potrdila številna udeležba, ki je zelo pazljivo in čustveno sledila izvajanju gostov okrogle

NOVEMBRSKA ŠTEVILKA

PASTIRČKOVO BARVNO PRESENEČENJE

Mesec je naokrog in dragi prijatelj zamejskih otrok, Pastirček, že ponuja novo, tretjo, novembrsko številko revije, ki vsakokrat preseneča s svojo igrivo svežino. Ko jo bodo šolarji, predvsem pa dopisniki, prelistavali, jim bo gotovo poskočilo srce: Pastirčkova pošta si je namreč nadela pisane barve. Mali likovni ustvarjalci bodo svoje risbe zagledali v originalnih živih barvah, kakršne so pač izšle izpod njihovih prstkov. Nenačakovano je Pastirček poklonil našim šolarjem čudovito jesensko darilo. Prav gotovo bo ta novost spodbudila naše male slikarje, da bodo še bolj navdušeno zasakali barvice in poslali kaj lepega na Pastirčkovo uredništvo. Tam tudi ta mesec nestrno čakajo - najkasneje do 15. novembra - dopise živahnih cicibanov. Novost pa je tudi ta, da Pastirčkova pošta ni več na zadnjih straneh, a vabi k branju prav na sredini revije.

Seveda je tudi v tej številki polno zanimivih prispevkov zvestih sodelavcev, katerim domišljija res nikoli ne usahne. Vojan T. Arhar je prispeval zgodbo o petelinu in sovi, ki nista mogla živeti pod isto streho, pa še pesmico o zvitoepki, ki se je posladkala s palačinkami, in pet svetopisemskih ugank, ki jih bodo otroci lahko kar pri verouku razvozljali. Učiteljice slovenskega jezika pa bodo priskočile na pomoč pri reševanju rubrike *Kar lepo po vrsti*. V sladki pravljčni svet bo male in velike bralce ponela pravljica o škratih *Srečanje v gozdu Marizje Perat*. *Detektiv Muc* je po počitnicah spet začel svoje razburljivo delo in se je razveselil 41 prispevkov malih detektivov - med temi je bil najbolj iznajdljiv Amedeo Borghes, petošolec OŠ O. Župančič v Gorici -, ki so tokrat pomagali Janezu Povšetju pri pisanju detektivske nadaljevanke. Mali pisci, kar pogumno naprej!

Zavidljiv naslov *Pastirčkov časnikar* meseca je prejela Alenka Goruppi, četrtošolka OŠ F. Bevk v Opčin, s prizorom *Barvno listje*. Iskrene čestitke!

Pastirčkove strani razkrivajo še veliko privlačnih spisov, ki prinašajo nevsiljive poučne misli, kot npr. *Zelje Zlate Volarič*, *Abeceda zdravja*, *Iz knjige življenja...* Ne manjkajo niti dopolnjevalke za male Pastirčke, pa tudi knjiga *Na knjižni polici*, *Superkuharji* s sladkimi rogljički, *Pacek* s svojim "makeronskim izražanjem", razvedrilo na platnici in po rajju hrepeneča Slomškova pesem *V nebesih sem doma*. O naših rajnih pa govori pesem Ivanke Zavadlav Vseh mrtvih dan.

Omenimo naj še prilogo, v kateri delavna Pika svetuje, kako naj otroci spremenijo lončene vazice za cvetice v lepo okrašene posodice za najrazličnejšo uporabo.

IK

mize. Moderatorica večera je bila urednica na Radiu Trst A Ines Škabar, debatna izhodišča pa so oblikovali: prof. Silvo Fatur, slavist in dolgoletni pedagoški svetovalec Slovenije za šole s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem, prof. Alenka Celik iz Nove Gorice, Vesna Gomezel z Znanstveno raziskovalnega središča republike Slovenije v Kopru, Elen Slavec, profesorica slovenskega jezika in književnosti na koprski gimnaziji in dr. Majda Kaučič, profesorica slovenskega jezika in sociolingvistike na univerzah v Ljubljani in Trstu ter predsednica Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm. Podobni okrogli mizi je lahko publika sledila na letošnjih 10. Primorskih slovenističnih dnevih, ki so se odvijali meseca aprila v Novi Gorici. Strokovna srečanja slovenistov so nastala v letu 1989, zamisel za letni posvet raziskovalcev obeh strani meje je dal prof. Fatur. Javna tribuna se leto za letom spušča v probleme in lepote slovenskega jezika in književnosti, pa tudi v didaktiko, v zadnjih letih pa posveča precejšnjo pozornost problematiki jezika ob meji, tako da je postala tema zaradi perečnosti prava stalnica slovenističnih dnevo.

Silvo Fatur je opomnil in povabil pričujoče na mednarodni simpozij, ki bo od 2. do 4. decembra v Portorožu. Seminar *Materiščina na pragu 21. stoletja* organizira Zavod za šolstvo republike Slovenije, prof. Fatur pa bo sodeloval z referatom *Jezik*

kot materiščina. V sintetični obliki je podal glavne izsledke referata, ki nujno obravnavajo materiščino kot iracionalni čustveni odnos, ki je sicer po nastanku in osnovni funkciji spoznavanje, presega pa meje slednjega in se razbohoti v čustvenem svetu, v mišljenju naroda in postane posebna vrednota. Misel oblikuje tako govor in govor oblikuje misel.

Alenka Celik je razčlenila jezikovno kulturo v osnovni šoli na podlagi

raziskave, ki jo je opravila z učenci po novogoriškem mestu. Glavni povod za to delo je bila ugotovitev, da se jezik spreminja in da ga žal načelnata veliko osiromašenje in poenostavljanje. Besedišče umira iz dneva v dan, ko malčki buljijo v računalnik in televizijo brez naprejanja možga-

nov. Učenci zato nujno potrebujejo proces ozaveščanja, ki sloni na dejstvu, da se jezik "prikupi", če je ustrezen, učinkovit in ustvarjalen. Raziskava o javnih napisih v mestu je na preprost način soočila učence s problemom in jih preko analize tudi prepričala, da materni jezik veliko bolje pove stvari. Neka učenka je dejala, da je slovenščina jezik ljubezni, ker ima dvojino in ta najbolje priča o ljubezni.

Vesna Gomezel se je podala do vprašanja narodne in jezikovne zavesti ter možnosti sporazumevanja v domačem jeziku. Raziskava je sicer še v teku, najprej pa si je zadala nalogo, da definira dejavnike zavesti, torej razmerje do lastne kulture in do kulture sosedov. Nedvomno se tu prepletajo čustvene sestavine, ki obliku-

jejo narodno zavest in identiteto. Dosedanja najpomembnejša ugotovitev namreč dokazuje, da je na narodno mešanem področju uzaveščenost identitete večja in ima večji vpliv na jezikovno znanje. To podlago pa je treba seveda nadgrajevati z dejavnostjo jezika.

Elen Slavec je pojasnila položaj slovenščine in italijanščine v Istri v javni rabi. Nedvomno je državno normiranje jezika različno od obnašanja v družbi. Cilj države mora zato biti ustrezna jezikovna politika, ki bi dihalo v sožitju. Preveč je namreč stereotipov, občutkov in praznih mnenj. Vsi (večina in manjšina) čutijo neko ogroženost, upravičeno ali ne, in vsaka najmanjša nerodnost pri jeziku nas vznemiri. Toliko bolj je zato potrebna normativna država, ki bi definirala razmerja dveh jezikov.

Dr. Kaučič je najprej navedla tri dejstva: jezik se ohranja v rabi in leta je pogoj za ohranitev identitete. Drugič: jeziku je treba zagotoviti status, da se lahko rodi primeren korpus, saj je to začarani krog položaja in notranjega bogastva jezika. In tretjič: položaj Slovencev v Italiji je treba primerjati z italijansko manjšino v Sloveniji. Ko bo Slovenija v Evropi, bo zaščita našega jezika nujna, ker si niso vsi evropski jeziki enakovredni in slovenski bo spadal v tretji (ali zadnji) pas uporabe. V združenji Evropi bo naša manjšina utrjevala zahodno mejo slovenskega etničnega prostora. Treba je poskrbeti za dostojno zaščito slovenske manjšine v Italiji, v matični domovini pa je dr. Kaučič opozorila na nezadržno učenje italijanščine v obmejnih krajih že v otroškem vrtcu in na osnovni šoli. Slovenija bi morala posvetiti več pozornosti do zahodne meje. Evropsko skrbijo fizični spopadi, vojne in nasilje, tiha asimilacija pa ji je deveta brigada. V tem okviru je Maselli zakon uzakonjena neuradna raba slovenščine, ki pelje v smrt.

Občutena tema je mestoma razgrela nekatere udeležence, na žalost pa ni bilo dovolj časa za izmenjavo misli. Vsak poseg predavateljev bi namreč zahteval celovečerno poglavljanje, je dejal predsednik DSI Sergij Pahor. Celovečerno debato pa lahko strnimo z mislijo prof. Faturja: če bomo obstali, bomo obstali samo s slovenskim jezikom, kakršnakoli drugačna Slovenija bo absurd.

SPOMIN NOBELOVCA GÜNTERJA GRASSA

PRED DESETIMI LETI JE PADEL BERLINSKI ZID

V torek, 9. t. m., je poteklo natančno deset let, odkar je padel zloglasni berlinski zid, s čimer označujemo tudi konec "hladne vojne", ki je trajala štiri desetletja. Padec berlinskega zidu je bil najbolj otipljiv zunanji znak, da se je začel rušiti sovjetski imperij in da je bil s tem tudi konec delitve sveta na dva ideološka in hkrati do zob oborožena vojaška tabora, saj je vsak razpolagal z atomskim in jedrskim orožjem, katerega uporaba bi gotovo uničila svet.

Letošnji Nobelov nagradjenec za književnost Günter Grass, ki živi v mestu Lübeck v deželi Schleswig-Holstein in je septembra dopolnil 62 let, v svoji zadnji knjigi - ta je pred dnevi izšla tudi v italijanskem prevodu - piše, da je za padec berlinskega zidu zvedel, ko sta se z ženo peljala z avtom v bližnje mestece in sta po poti poslušala radijska poročila. Povedal je, da je ob tej senzacionalni novici zakričal: "Norooo!", hkrati pa ga je obšel občutek radosti, a tudi strahu. Vzhodni Nemci, kot ostali prebivalci vzhodnih držav, so seveda bili predvsem žejni svobode, ki jim je komunistični totalitarni sistem ni priznaval, hkrati pa so si upravičeno želeli tudi boljše življenje v gmotnem smislu, kar je na Zahodu omogočal tržni sistem z ustreznimi korekturami socialne narave. Problem zase je predstavljala Sovjetska zveza, kjer je komunizem prišel na oblast pred koncem prve svetovne vojne, še prej pa carska Rusija ni doživela tistega političnega, gospodarskega in družbenega prepoda, ki so ga bili v večji ali manjši meri deležni narodi in države v doma- la vseh evropskih deželah, za kar so seveda morali plačati visoko ceno.

Günter Grass zdaj takole pravi: "Zgodilo se je, da je 40 milijonov zahodnih Nemcev pričelo (pred 10 leti) soditi 16 milijonov vzhodnih Nemcev. Kolonialistično obnašanje je na dlani, saj ni slučaj, da se govori o prevzgoji. Padec zidu je še bolj poglobil razlike med Vzhodom in Zahodom. Gospodarske razlike med prebivalci prejšnjih držav bodo odpravljene, a kdaj bodo odpravljene vse ostale razlike?" Ob koncu pogovora, ki ga je imel z dopisnikom velikega in vplivnega italijanskega dnevnika tik pred desetletnico padca zidu na svojem domu v Lübecku, se je pisatelj približal oknu in pokazal cerkev na koncu ulice. "To je Katharinenkirche (cerkev sv. Katarine) in ob njej je Katharinäum (gimnazija). V tej šoli sta študirala brata Mann, Heinrich (1917-1950) in Thomas (1925-1955). Thomas ni prišel do mature. Niti jaz, ne".

Naslov najnovejše knjige Günterja Grassa je *Mein Jahrhundert* (it. *Il mio secolo*, založba Einaudi).

Ob desetletnici zgodovinskega dogodka so v Berlin dopotovali tedanji glavni protagonisti: nemški kancler Helmut Kohl, ameriški predsednik George Bush in sovjetski predsednik Mihail Gorbačov. Padca berlinskega zidu in konca hladne vojne se je spomnil tudi papež Janez Pavel II., ki je iz Indije, kjer je bil na apostolskem obisku, pripotoval v Gruzijo. Sedanji gruzijski predsednik je namreč nekdanji sovjetski zunanji minister Eduard Ševardnaze, ki je bil tesen sodelavec Mihajla Gorbačova in ima velike zasluge pri odpravi totalitarnega komunističnega režima, katerega glavno središče je bila Moskva.

"je, kar je"

AMERIŠKA MORA

Kolikokrat sem že pisal proti največjemu podjetju na svetu in njegovemu ustanovitelju Billu Gatesu? Še sam ne vem. Velikokrat. Prav gotovo upravičeno. Razlog za to pa je dejstvo, da nam velikokrat Bill Gates deluje kot neke vrste veliki brat. Kaj lahko drugega rečemo o človeku, ki je uspel oblikovati niti ne preveč izvirni računalniški sistem, imenovan *Windows*, in ga potem spraviti v veliko večino osebnih računalnikov na tem svetu? In kaj naj rečemo o človeku, ki je v primerjavi s svojimi tekmeči dve leti prepoznal dojel prednosti in možnosti Interneta in je vendarle njegovo podjetje Microsoft še vedno na vodilnem položaju? Ko bi se to zgodilo samo v Sloveniji ali v Italiji, bi rekli, da prav gotovo koga pozna, da ima dobre politične povezave in še kaj. Toda zgodilo se je na svetovni ravni. Ko pa gre za tako veliko stvar, potem moraš ali imeti direktno telefonsko linijo do Boga ali pa moraš prodati dušo hudici. Imaš pa tudi tretjo izbiro: lahko si Bill Gates.

Najprej gre za uresničitev tipičnih ameriških sanj: študent ali revež se s trdim delom in izvirnimi zamislimi spravi na delo, dokler ne doseže uspeha, ki pa je, če že govorimo o ameriških sanjah, izreden, neizmeren, ogromen, celo pretiran. Tako se začne in se konča mnogo hollywoodskih filmov o ameriškem stilu življenja.

Bill Gates in njegov prijatelj Paul Allen sta leta 1975 ustanovila podjetje Microsoft, ko sta za prvi osebni računalnik *Altair* razvijala prvo inercialno računalniškega jezika *Basic*. Leta 1981 je podjetje Microsoft pripravilo prvo verzijo operacijskega sistema *MS-DOS* za IBM-ove osebne računalnike in leta 1990 grafični operacijski sistem *Windows 3.0*. Če je še leta 1978 podjetje imelo petnajst uslužbencev in pol milijona dolarjev za služka, jih je leta 1997 vzdrževalo že 22.000 in služilo več kot 11 milijard dolarjev.

Že leta 1990 so se začele prve tožbe proti Microsoftu, čes da krši pravila svobodne konkurence. Resničnost teh trditvev je vprašljiva. Sam bom tokrat branil Microsoft. Čeprav je res, da smo uporabniki računalnikov skorajda prisiljeni uporabljati *Microsoftove* programe, ki ne delujejo vedno najbolje, je res tudi, da sta že *MS-DOS* in nato *Windows* ustvarila svetovni standard in s tem omogočila boljše povezavo, usklajenost in izmenjavo podatkov med veliko večino računalnikov na tem planetu. Res je celo, da je prav ta globalna uniformiranost računalnikov krepko olajšala delo in povečala trg današnjim tožilec *Microsofta*, ki so lahko izdelovali svoje programe za samo en operacijski sistem ali pa dva in ne za petnajst. Res je tudi, da se je podjetje *Microsoft* uveljavilo v skladu s tržnimi pravili. Kupci so sami izbrali sistem zaradi primerne cene, dostopnosti in uporabnosti. *Bill Gates* je od samega začetka imel dobro izdelane načrte in so se njegove zamisli izkazale za dobro pretehtane in zmagovite. Tudi njegove današnje zamisli so vodilo mnogim njegovim tekmečem.

Tožba proti *Microsoftu* je torej po mojem skromnem mnenju le druga plat ameriških sanj oziroma ameriška mora. Podobna je tistim zakonskim jamstvom, ki omogočajo osebne svobode in obenem dovoljujejo, da se znani morilci v ZDA izogonejo sodišču in zaporu zaradi pomanjkanja primernih dokazov ali preprosto zato, ker si lahko dovolijo najboljše odvetnike. Gre za težavno moralna vprašanja, kjer ni preproste rešitve. Kako se bodo izšle ameriške sanje? Tako ali drugače bo rešitev v ameriškem stilu, pa četudi bodo izpustili morilca ali zaprli nedolžnega.

PETER SZABO

O "NEKULTURI"

POČASTITEV VSESTRANSKEGA KULTURNEGA IN ZNANSTVENEGA USTVARJALCA

ZBORNİK POSVETA

TV SLOVENIJA PA TAKA...

Državne televizijske postaje so navadno nosilke kulture, objektivne informacije, civilizacije itd. Javna občila (in take so tudi radiotelevizijske postaje) pa še uživajo tudi podporo državljanov, ki tako ali drugače finančno prispevajo k njih razvoju.

Zato bi pričakovali vsaj na takih postajah predvsem osnovno dostojnost, čut za mero in spoštovanje. Kaj takega bi pa težko rekli v zvezi z oddajo, ki jo je prejšnji teden poslala v eter prva slovenska TV mreža iz Ljubljane. V satirični oddaji, ki jo pripravljajo znani "kulturniki" iz Trsta, so padle izredno žaljive in sramotilne besede na račun papeža Janeza Pavla II., ki jih tu ne bi ponavljali.

Vprašamo se lahko le, kako je mogoče, da tisti, ki so za oddaje odgovorni, sploh dovolijo tako blatenje poglavarja katoliške Cerkve, obenem pa tudi vatikanske države. Ali ni to že kaznivo dejanje?

Pomanjkanje osnovnega čuta za dostojnost in mero pa je tudi pokazatelj današnje stopnje etike v javnosti. Pri tem pa ima podobna nekultura verjetno svoje globlje korenine v dolgoletni materialistični miselnosti, ki je vladala - in še marsikje vlada - v naši matični državi.

PEROPRASK

V LJUBLJANI

RAZSTAVA O LEONARDU

V Narodnem muzeju v Ljubljani so 3. t.m. odprli mednarodno in svetovno znano razstavo o Leonardu Da Vinci, znanstveniku, izumitelju in vsestranskemu umetniku. S tem se je Slovenija uvrstila med prvih deset držav, ki so predstavile enega najpomembnejših mož renesanse, ki ga pogosto imenujejo univerzalni genij.

Namen razstave, ki bo odprta do začetka marca prihodnjega leta, je javnosti predstaviti izjemno raznovrstno ustvarjanje Leonarda Da Vinci. Obiskovalci se lahko prepričajo, da umetnik ni znan le po slikah *Mona Liza* in *Zadnje večerje*, ampak predvsem kot znanstvenik, konstruktor in izumitelj. Slika *Mona Liza* sicer ni izvirnik, je pa ena izmed njenih najbolj natančnih kopij. Tudi njena velikost se skoraj ujema z izvirnikom.

V Narodnem muzeju je razstavljenih 250 eksponatov, med katerimi prevladujejo številni faksimili risb, zapisov in študij, na ogled pa so tudi slike, kipi in modeli, ki so bili narejeni po umetnikovi zamisli. Leonarda (rodil se je leta 1452 v kraju Vinci v Toskani) poznamo tudi kot likovnega umetnika in arhitekta, njegovo umetniško delo pa je sledilo znanstvenim raziskovanjem, zato v njegovem umetninah odseva tudi raziskovanje naravnih zakonov, znanosti in simetrije. Po njegovem mora dober slikar naslikati predvsem dve stvari: osebo in namen, ki ga ta oseba nosi v duši. Razstava v Ljubljani prikazuje umetnika tudi kot idejnega očeta avtomobila ter njegova videnja letala, helikopterja in vodne turbine.

In še nadaljnja zanimivost z razstave. Prikazana je risba gibanja ure. Po njegovi zasnovi so leta 1985 v švicarskem podjetju IWC izdelali prvo avtomatično uro na svetu s 500-letnim neskončnim koledarjem (čas bo kazala do leta 2499), z letnim praznikom in s prikazom lunine mene. Leonardo Da Vinci je bil skratka genij na mnogih področjih, ki je ustvarjal daleč pred svojim časom.

M.

USPEŠNIH OSEMDESET LET MILKA MATIČETOVA

MARJAN DROBEŽ

V goriškem muzeju v Kromberku je bilo v petek, 5. novembra, zvečer prirčno srečanje z narodopiscem, folkloristom, etnologom, slavistom in akademikom dr. Milkom Matičetovim ob 80-letnici njegovega rojstva. O njegovem življenju in ustvarjalnosti, ki je velikega narodnega, kulturnega in političnega pomena predvsem za Primorsko in slovensko narodno skupnost v Italiji, ki jima je namenil velik del svoje ustvarjalnosti, so spregovorili direktorica goriškega muzeja Slavica Plahuta in strokovna delavca tega muzeja Marko Vuk in Inga Miklavčič-Brezigar. Jubilantu namenjeno posebno številko revije *Primorska srečanja* pa je predstavila njena urednica Vida Gorjup-Posinkovič.

O dr. Milkku Matičetovem je bilo v kromberškem gradu povedanega veliko znanih in nemara doslej premo poudarjenih dejstev in spoznanj, pa tudi pomembnih podrobnosti, ki so bile manj znane. Sicer pa je slavljenec tako intenzivno in plodovito ustvarjal, da je bilo podrobnosti zelo težko sproti spremljati in beležiti. Od kar se je leta 1941 v rimski reviji prvič podpisal kot Milko Matičetov - ta priimek izhaja iz hišnega imena in ga je leta 1947 uzakonil zase in za družino - je napisal nad 300 znanstvenih in strokovnih razprav, esejev, člankov, ocen in poročil v raznih jezikih, med njimi zlasti v slovenskem in italijanskem. To delovanje je spremljal in opisal - tudi v reviji *Primorska srečanja* - zlasti zgodovinar dr. Branko Marušič.

Direktorica goriškega muzeja je v svojem uvodnem pozdravu in čestitki o jublantu poudarila, "da je Milko Matičetov odraščal v letih, ko so italijanske oblasti na Primorskem hotele raznarodovati in potujčiti slovensko narodno skupnost. Milko Matičetov se je odzval potrebam in nalo-

skržad, skržak, skržat

gam, kot dijak goriške klasične gimnazije pred šestdesetimi leti, nato se je narodnostnemu delovanju posvečal kot študent padovanske univerze, zatem pa je svojemu poslanstvu ostal zvest vse do današnjih dni. Velik del svojega življenja je namenil preučevanju ljudskega izročila v svoji ožji domovini Primorski, še posebej pa ljudskega izročila v Beneški Sloveniji, Reziji in nasploh v slovenskem zamejstvu v Italiji. Jubilant je bil ves čas tudi spoštovan mentor in dragocen svetovalec mladim raziskovalcem in muzejskim delavcem, ki so svoje poklicno poslanstvo naslanjali na njegove strokovne temelje. Zaradi tega smo srečanje z uglednim gostom pripravili prav v Goriškem muzeju".

Marko Vuk je v svojem posegu opozoril na srečno okolnost, da se je Milko Matičetov že zgodaj spoznal in se tesneje povezal z župnikom v Avberu Virgilom Ščekom. Le-ta ga je poslal v goriške šole in nanj odločilno vplival v narodnem in etnografsko-strokovnem pogledu. Matičetov se je zato usmeril v narodopisne študije oz. v nabiranje in preučevanje "narod-

nega blaga", kakor so opredeljevali ljudsko pripovedništvo, poezijo, pregovore in reke. Njegove raziskave so bile najbolj osredotočene na zahodni del slovenskega prostora, zanimali pa so ga tudi drugi predeli, poleg Posočja še dolina Tera, Rezija, Istra, Kras, pa tudi Koroška, Prekmurje in Porabje." Že po upokojitvi se je skupaj s sodelavci lotil še enega projekta, urejanja rezijanskega slovarja.

Inga Miklavčič-Brezigar pa je v svojih razmišljanjih o slavljencu dejala, "da je tudi potem, ko je njegov trezen glas intelektualca med italijansko zasedbo Ljubljane leta 1941 le malo zalegel, vedno zmogel presega-ti nasprotja med narodi in srednjeevropski kulturni krog povezovati prek jezikovnih in političnih ovir".

Jubilant se je z njemu znano iskrenostjo, neposrednostjo in hudomušnostjo zahvalil za voščila ob rojstnem dnevu, nato pa je z znanstvenega, kulturnega in strokovnih gledišč obravnaval žuželko skržad. Očitno ga ta mala živalca, katere razvojni ciklus lahko traja sedemnajst let, umetniško, strokovno in kulturno navdihuje. Omenil je, da ima ta žuželka na raznih območjih različna imena, tako jo imenujejo tudi skržad oz. skržad. Marsikje pa so površni in neodgovorni pri tem, saj je bil primer, da so skržata preimenovali v črička. Povedal je še, da je o skržatu napisal ali prevedel 280 pesniških verzov, kmalu pa bo v reviji *Kras* objavil tudi poziv biologom, naj se zavzemajo za ohranitev in zaščito imena skržad.

Slovesnost je z izbranim sporedom popestril pevski zbor Kulturnega društva Karel Štrekelj iz Komna, naselja blizu Koprive na Krasu, kjer je bil slavljenec rojen. Med udeleženci srečanja v gradu Kromberk sta bila tudi predstavnik Goriške Mohorjeve družbe Marko Tavčar in Marija Češčut.

SLIKAR IZ ŠEMPETRA PRI GORICI

VLADIMIR HMELJAK DEVETDESETLETNIK

MARKO VUK

Dne 15. septembra letos je dopolnil 90 let stárostá med goriškimi slikarji, domačin iz Šempetra pri Gorici Vladimir Hmeljak. Rodil se je sicer v Biljah, a se je že kot otrok naselil v Šempetru. V bližnji Gorici je obiskoval učiteljske, prav tako večerni tečaj risanja. Maturiral je leta 1929 in nekaj časa poučeval na raznih šolah na Primorskem, a je tudi on občutil fašistični pritisk in okusil večletno brezposelnost. Od leta 1943 do 1945 je bil pri partizanih, po vojni je dve leti poučeval na strokovni šoli v Gorici, po priključitvi leta 1947 na gimnaziji v Šempetru in od 1950 dalje na osnovni šoli v Šempetru.

Sedem desetletij je poteklo, odkar se je Hmeljak prvič poskusil v slikarstvu, tako da njegov opus predstavlja vezni člen med veliko trojico primorskih ustvarjalcev Piona, Spazzapana in Čarga in povojno generacijo, med katero omenjam vsaj Rafaela Nemca in Silvestra Komela. Vladimir Hmeljak je ob rednem delu tudi vseskozi slikal, zlasti motive iz domačih krajev. Po vzoru pleneristov 19. stoletja je zahajal ven, v naravo, ter iskal zanimivosti, tako krajinske kot tudi stavbarske značilnosti. Ohranil nam je podobe nekdanjega Šempetra, bližnjih furlanskih vasi in širše goriške

Dvorišče v Batujah, olje, 1949, last Goriškega muzeja

okolice, pa tudi gorskih in obmorskih krajev. Posebej važne so njegove risbe z upodobitvami tradicionalne ljudske arhitekture v Posočju, v Brdih, na Vipavskem in na Krasu, ki so nam trajno ohranile žal tudi izginule stavbarske prvne.

Ob Hmeljakovi 90-letnici rojstva so v šempetrski osnovni šoli Ivana Roba ob strokovni pomoči Goriškega muzeja pripravili manjšo priložnostno razstavo preglednega značaja, ki je prikazovala njegove oljne slike, akvarele, pasteje, risbe in tudi neka-

tere kipe. V slogovnem pogledu je v glavnem ostajal v okviru realizma, iz katerega je tudi izšel, dotaknili pa so se ga tudi vplivi impresionizma in postimpresionističnih tokov. V zgodnjem opusu si je šele prizadeval pridobiti osebni slog, tako da je sčasoma pristal v solidnem realističnem slikarstvu, obogateno z iskanjem pristnih kolorističnih vrednot. Njegov slikarski opus nikoli ne zaide v avantgardni eksperiment, ampak ostaja v okviru preizkušnih tradicionalnih dognanj, zato so njegove slike postale priljubljene v najširših slojih občudovalcev. Zanimiv je tudi njegov kiparski opus, pri katerem dosega presenetljivo plastično prepričljivost in v katerem

je upodobil tudi nekatere znane osebnosti, kot so pisatelj Ivan Cankar, šempetrski pisatelj in pesnik Ivan Rob ter zdravnik in humanist dr. Franc Derganc, po katerem nosi ime šempetrska bolnišnica.

Vladimir Hmeljak se nam skratka izkazuje kot svojevrsten poet goriške dežele, ki je s svojim čopičem ter drugimi slikarskimi pripomočki trajno dokumentiral našo polpreteklo dobo in je to izvršil v solidnem slikarskem jeziku, značilnem po izrazitem kolorizmu.

SKD NA RAZPOTJU

Prireditelji posveta, ki je pod tem naslovom potekal 26. junija letos v Portorožu, so zelo modro ravnali, da so referate objavili v zborniku, tako da so na razpolago tudi širši slovenski javnosti. Posvet sta pripravila Regionalna odbora Slovenskih krščanskih demokratov (SKD) Slovenske Istre in Severne Primorske, zbornik pa so uredili Edvard Stanič, Vojteh Anderluh in Marjan Knez. Izdajatelja in založnika sta že omenjena Regionalna odbora. Knjigo bo seveda rad vzel v roke vsakdo, kdor se zanima za politiko, pojmovano kot skrb za občo blaginjo. Politika pa je na Slovenskem precej na slabem glasu, kar je posledica mnogih dejavnikov, ki segajo ne le v skoraj petdesetletno obdobje enostrankarske komunistične diktature, temveč še v leta nazaj. Vsekakor velja ugotoviti, da so se tako kočljive, a tudi zelo aktualne teme lotila Regionalna odbora slovenske Istre in Severne Primorske, to je z ozemlja, ki je od leta 1918 do konca druge svetovne vojne pripadalo Italiji. To dokazuje, da je na tem ozemlju in njegovih prebivalcih dobršna mera poslušna za politiko, torej skrb za občo blaginjo.

Slovenski krščanski demokrati so po mnenju prirediteljev posveta v Portorožu na razpotju. To pomeni, da imajo pred seboj več poti, na katere se lahko podajo. Zbornik objavlja 26 referatov, ki so jih prebrali znani in manj znani predstavniki SKD. Od teh je treba predvsem omeniti Edvarda Staniča, nekdanjega glavnega strankinega tajnika, ki je v svojih izvajanih skušal odgovoriti na vprašanje, zakaj je stranka na razpotju in za katero pot naj se zdaj odloči. Stanič navaja celo paleto pomembnih vprašanj, s katerimi bi se SKD morala spopasti in tudi predlagati ustrezne rešitve. Avtor kaže zelo dobro poznavanje trenutne politične, družbene in ekonomske stvarnosti v Sloveniji, njegov pogled na posamezna vprašanja pa je stvaren in sodoben ter v skladu z resnično demokratično teorijo in prakso.

Objavljeno gradivo je predvsem zato aktualno, ker so v teku pogovori med SKD in SLS (Slovensko ljudsko stranko), katerih glavni cilj je nujna združitev v enotno stranko. Nismo sicer seznanjeni z vsebino pogovorov, vendar menimo, da ima združitev smisel, če se bosta zdaj ločeni stranki sporazumeli okrog natančnega političnega, družbenega in gospodarskega programa, saj je jasno, da ni dovolj sklicevanje na skupne ideale, na krščanski etos. V politiki so, kot dobro vemo, važne številke, važen je konsenz, kajti v nasprotnem primeru vse ostane pri morda visokodonečih, toda praznih besedah. Če bi tako bilo, bi politični nasprotniki lahko popolnoma upravičeno trdili, da je sogovornikom v obeh strankah šlo samo ali predvsem za porazdelitev stolčkov, čeprav pri sedanjih številkah nobena omenjenih strank pravzaprav pravih "stolčkov" niti nima...

Knjigo bo v našem zamejstvu gotovo z zanimanjem bral, kdor želi biti seznanjen s trenutnim položajem obeh omenjenih strank v Sloveniji in s političnim položajem na splošno. Naj nam bo dovoljeno pripomniti, kako bi radi videli, da bi v zborniku kdo vsaj v glavnih obrisih obravnaval našo manjšinsko problematiko. Zlasti v zadnjem času žal opažamo, da slovenska politika ne kaže ustrezne občutljivosti za problematiko t.i. zdomskih Slovencev, to je rojakov, ki živijo v tujini. Svoj čas smo upali, da bo pomembno nalogo vsaj kot vzpodbujevalec opravljal Svetovni slovenski kongres, a imamo vtis, da je mnogo izgubil na "udarni moči". Slovenska politika pa ne bi smela pozabiti, da živi v tujini skoraj tretjina slovenskega naroda, ki bi lahko med drugim mnogo koristnega naredila za matično državo in njene ljudi.

DL

V OSPREDJU ZAŠČITNI ZAKON

KONZULKA JADRANKA ŠTURM KOCJAN NA OBISKU PRI SSK

V petek, 5. novembra, je na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu potekalo srečanje med predstavništvom te stranke na čelu z deželnim tajnikom Andrejem Berdonom in generalno konzulko republike Slovenije v Trstu Jadranko Šturm Kocjan.

Večji del pogovora je bil namenjen Masellijevemu zakonskemu predlogu za zaščito slovenske manjšine, katerega vsebina je po mnenju SSK še vedno pomanjkljiva. Obstaja tudi nevarnost, da se parlamentarni postopek sprejemanja zakona utegne ustaviti zaradi vladne krize v Italiji. SSK nadalje meni, da je nujno, da neka komponenta slovenske manjšine zagovarja tradicionalne zahteve manjšine in tudi neko pravno dojemanje, ki ga je Slovenija našla za manjšine, ki živijo na njenem ozemlju. Pri tem je Berdon omenil recipročnost glede odnosa do manjšin, pa tudi zajamčeno zastopstvo predstavnikov manjšin v izvoljenih telesih. Slovenija, meni SSK, pa naj vzame v poštev tudi možnost internacionalizacije vprašanja zaščitnega zakona, za kar obstajajo različne stopnje.

SSK je dalje kritična do taktičnega pristopa k reševanju vprašanja zaščitnega zakona, saj bi bilo treba po njenem mnenju zahtevati čimveč, ne pa vnaprej popuščati. Predstavniki SSK so tudi izrazili bojazn, da bi utegnili zaščitni zakon znižati že obstoječi ni-

vo pravic slovenske manjšine, ki jih predvidevajo mednarodni dogovori in razsodbe italijanskega sodstva. Kritika je padla tudi na račun slovenskega zunanjega ministra Borisa Frleca in državnega sekretarja Franca Jurija zaradi v javnosti izrečenih trditvev, da je zakonski predlog dober. Po mnenju SSK bi morale slovenske oblasti upoštevati ne politične razlage, ampak zakone in mednarodne dogovore.

Konzulka Jadranka Šturm Kocjan je v svojem posegu obrazložila, da uradno stališče Slovenije do zakonskega predloga za zaščito slovenske manjšine je, da zakon podpira, zavedajoč se, da ni idealen. To je tudi njeno stališče, saj zadeva ni idealna in po njenem mnenju to tudi nikoli ne bi bila. Vprašati se je treba tudi, kaj je boljše: ali ne imeti nič ali naj se nekaj sprejme. Slovenija meni, da je Masellijev zakonski predlog zadostna pravna podlaga. Vsekakor, je dejala, bodo vsi subjekti Slovencev v Italiji potrebni pri izvrševanju zaščitnega zakona. Ta zakon, je še dejala, pa ne bo izničil prejšnjih dogovorov.

PROJEKT UČNA POT NABREŽINA

IVAN ŽERJAL

Kdaj in zakaj je nastala zamisel o učni poti?

Predlog za izpeljavo projekta Učna pot Nabrežina je bil predstavljen v začetku lanskega šolskega leta, ko je profesorski zbor pripravil letni vzgojni načrt v okviru eksperimentalnega uvajanja šolske avtonomije. Slednja daje poseben poudarek na vzajemno sodelovanje med šolo in njenim okoljem. Pri zasnovi tega načrta smo si zastavili več ciljev; predvsem smo želeli, da bi se naši učenci približali in neposredno seznanili z najrazličnejšimi aspekti tega območja, želeli smo si, da bi si pridobili tudi določene spretnosti tako med raziskovalnim delom kakor tudi pri podajanju izsledkov. Pod vodstvom profesorjev mentorjev, Vere Caharija, ki je med drugim na šoli koordinirala potek raziskovalnega dela, Dušana Križmana, Danielega Mavec, Iga Radoviča, Ani Tretjak in Dorine Cibic, so učenci vseh štirih razredov skrbno nabirali gradivo tako, da so v glavnem intervjuvali starejše domačine, ki so se prav radi odzivali razgovorom. Dokaj ambicioznega načrta bi seveda sami ne mogli izpeljati do konca. Zato smo že v začetku lanskega leta zaprosili za sodelovanje občinsko upravo in Kraško gorsko skupnost, ki sta v celoti krili stroške za namestitve tabel in smerkazov. Občina pa je še založila lične zbirke v obeh jezicih, ki v glavnih obrisih predstavljajo itinerar in njegove značilnosti.

Koliko časa ste rabili za njeno uresničitev?

Delo je potekalo v celem lanskem šolskem letu. Učenci so bili angažirani tako na terenu kakor tudi v razredu.

Pred kratkim so slovesno predali namenu novo Učno pot Nabrežina, ki je sad enoletnega raziskovanja dijakov nabrežinske srednje šole Igo Gruden pod vodstvom njihovih profesorjev. Ravnatelja šole Igo Gruden, prof. Zvonka Legišo, smo zaprosili, da nam obširneje obrazloži, kako je prišlo do tega projekta in kako je Učna pot zasnovana.

Med drugim so večino svojih izsledkov objavili v dveh lanskih številkah šolskega glasila *Jadro*. Maja smo že razpolagali z zbirko, vendar smo želeli počakati, da jo predstavimo javnosti ob odprtju Učne poti. To slovesnost pa smo vključili v tretji vsedržavni tedenski ambientalni vzgojni, katerega pobudnik sta Ministrstvo za okolje in Ministrstvo za šolstvo. Tako je deželni urad za okolje, LaREA, vključil odprtje naše poti v niz sličnih pobud, ki so potekale v tednu od 25. do 31. oktobra 1999.

Kako je pot zasnovana in kaj ste upoštevali pri njenem oblikovanju?

Učna pot Nabrežina je krožna pot, ki se začne in konča pred srednjo šolo Igo Gruden. Med potjo je še deset drugih postajališč, ki v bistvu predstavljajo Nabrežino in njeno okolico iz več zornih kotov. Ko se spustimo do razgledišča Pod Oljščico, se lahko približemo seznanimo z ribištvom in nekdanjim obdelovanjem vinogradov ter oljčnih nasadov v Bregu. Ko nadaljujemo po poti Za vodico, opazujemo na pobočju Brščic mediteransko rastje in nekatere površinske kraške pojave. Iz vodnega stolpa sredi borovega gozdiča se nam ponuja enkratni razgled na celo področje, koder je speljana Učna pot, ob lepem vremenu pa sega pogled še veliko dlje. Ko dospemo v vas, si na glavnem trgu ogledamo cerkev in spomenik padlim občanom v drugi svetovni vojni, s trga pa se usmerimo po drevoredu do spomenika z

doprnim kipom Iga Grudna, nabrežinskega pesnika, po katerem se imenujeta naša šola in domače kulturno društvo. Za tem pa je nujno, da si podrobno ogledamo staro vas z vsemi značilnostmi kraške arhitekture; osrednja točka v starem delu vasi pa je Kržada s svojim vodnjakom. Z vasi krenemo proti vzhodu: na drugi strani avtoceste se razprostirajo obdelane površine v Polju, v glavnem so to vinogradi. Niže, proti severu, se nahaja lepo vzdrževano pokopališče, na katerem so zakopani vojaki, ki so padli v teh krajih v prvi svetovni vojni. Na nasprotni strani, proti jugovzhodu, pa se svet niža v eno izmed največjih dolin na tržaškem Krasu (Lišček), v kateri je med drugim večji vinograd, kraj pa je predvsem zanimiv zaradi svoje mikroklimi. Po ozki stezi se vrnemo v vas in se ponovno usmerimo proti šoli. Med potjo pa se še zaustavimo ob kamnarski delavnici in poprosimo lastnika za krajši obisk. Tu se lahko seznanimo z značilno nabrežinsko obrtjo, zaradi katere je vas zaslovela že v drugi polovici prejšnjega stoletja, sicer pa so v Nabrežini začeli ruvati kamen že pred 2.000 leti, ko so gradili mesto Oglej.

Celoten itinerar je dolg okrog šest kilometrov, prehodimo pa ga v vsaj dveh urah. Obiskovalcem svetujemo, da se zglasijo na šoli, kjer bomo skupinam nudili zbirke in okvirnim opisom Učne poti in delovni zvezek, s katerim bodo lahko aktivno opazovali vse značilnosti itinerarja. V

FOTO KROMA

roku tega meseca bomo izdali tudi začasni vodnik z natančnim opisom vseh postajališč, vendar so se tudi naši učenci izurili kot dovolj zanesljivi vodniki po Učni poti in bodo lahko na razpolago obiskovalcem. Od januarja dalje pa bomo lahko na šoli predvajali obiskovalcem krajši dokumentarni film, v katerem si bodo lahko ogledali nekaj podatkov raziskovalnega dela naših učencev v lanskem šolskem letu. Skratka, Učna pot Nabrežina je zelo bogata ponudba šole Igo Gruden širši javnosti, je obenem vizitka naše šole, ki pa ovrednoti celotno področje, v katerega se čuti šola danes še bolj vključena.

Mislite, da obstoječi učni načrti zagotavljajo v zadostni meri možnost spoznavanja krajevnih zgodovine in krajevnih značilnosti ali pa bi se lahko dalo še marsikaj narediti?

Učne načrte sprejemamo danes zelo prožno. Možnost spoznavanja krajevnih zgodovine in krajevnih značilnosti pa bi morala šola dolžnostno vključevati v svoje programe. Še posebno naj velja to za našo, manjšinsko šolo. Pomislimo le, koliko imen krajev, hribov, jam, poti so nam vsilili ali po svoje prevedli, ne da bi se kdo minimalno vprašal za odgovarjajoče ledinsko ime, za njegov izvor ali kaj podobnega. Priznati je tudi treba, da je marsikatera šola že izvedla raziskave na tem področju, vendar so le-te žal ostale v arhivih ali pa zapisane v šolskih glasilih. Potrebno je zato tovrstne akcije izvesti v sodelovanju s krajevnimi upravami, v prvi vrsti z občinami, ter te izsledke javno obeležiti. Prepričan sem, da smo v tem pogledu mi uspeli, zato pa se moramo zahvaliti predvsem občini Devin-Nabrežina in Kraški gorski skupnosti. Pomembno pa je bilo pri našem delu tudi dejstvo, da so z našimi učenci sodelovali krajanje. Naše delo pa se še ni povsem zaključilo. V načrtu imamo izid publikacije z vsem gradivom, ki so ga učenci in njihovi mentorji nabrali v lanskem šolskem letu. Verjetno pa nam bo mimogrede prišla še katera izvirna zamisel, da bomo lahko našo Učno pot še bolj popestrili.

V SPOMIN NA VSE RAJNE

TRADICIONALNA MAŠA PRI SV. ANI

V nedeljo, 7. t.m., je bila v cerkvi na pokopališču pri Sv. Ani tradicionalna maša za slovenske vernike v mestu v spomin na vse rajne; to prireja vsako leto Slovensko pastoralno središče v Trstu. Mašo je daroval Vinko Podbevšek, župnik in dekan na Vrhniku, ob somaševanju voditelja Slovenskega pastoralnega središča Marija Gerdola in g.

Stanka Živica. G. Podbevšek je v pridigi poudaril pomen dejanskega uresničevanja vere prek dobrih del. Kakor svetilke brez olja ne veljajo veliko, je tudi vera brez dobrih del mrtva. E dini cilj poti našega življenja je priprava na Jezusov prihod, kajti ne vemo ne dneva ne ure. Današnji človek pa daje preveliko važnost zunanosti in telesne-

mu življenju, ne pa notranjosti in duhovnemu življenju. V nasprotju s tem pa je treba v sebi graditi to, kar bo ostalo za večnost, in se napolniti od lupine k sredici. Mašni obred, ki se ga je udeležilo veliko število vernikov, je spremljalo petje zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Davorina Starca.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

otvoritvena predstava sezone 1999-2000
ponovno v Kulturnem domu

Ödön von Horváth

ZGODBE IZ DUNAJSKEGA GOZDA

REŽIJA Mario Uršič

V četrtek, 18. novembra, ob 20.30 red E; v petek, 19. novembra, ob 20.30 red F.

PRODAJA ABONMAJEV vsak delavnik od 10. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma, ul. Petronio 4, tel. 040 362542. Že abonirane naprošamo, da dvignejo izkaznice čimprej.

ŽREBANJE BREZPLAČNIH DIJAŠKIH ABONMAJEV (zbranih na višjih srednjih šolah v Trstu) in brezplačnega obiska dijakov na predstavi v Ljubljani bo potekalo v zadnjem tednu novembra. V primeru, da so dijaki že vplačali abonma in bodo izžrebani, jim bo vplačana vsota povrnjena.

UGODNOSTI PRI VPISU MLADINSKEGA
ABONMAJA JE OMOGOČILA
ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

NA POVABILO ZBORA ILLERSBERG

SLOVENSKI OKTET NAVDUŠIL TRŽAŠKO OBČINSTVO

S koncertom v evangeličanski cerkvi na trgu Panphili v nedeljo, 7. t.m., se je Slovenski oktet predstavil tržaški publiki, ki je bila nad nastopom navdušena.

Oktet, ki je pred časom doživel popolno prenovu - sedaj ga sestavljajo Vladimir Čadež, Andrej Ropas, Jože Banič, Janez Triler, Zdravko Perger, Jože Vidic, Juraj Pajanovič in Matej Vojte, umetniški vodja pa je Anton Nanut - je prišel v Trst na povabilo zborov Antona Illersberga, ki na Tržaškem velja za enega od simbolov zborovskega petja. Koncertu, ki je potekal tudi pod pokroviteljstvom dežele Furlanije-Juljske krajine, je prisluhnilo sicer lepo število ljubiteljev petja, tako italijanske kot slovenske narodnosti (med poslušalci so bili tudi člani Tržaškega okteta), čeprav ne moremo reči, da je bila evangeličanska cerkev ob tej priložnosti ravno polna.

Slovenski oktet se je tržaškemu občinstvu predstavil s

koncertnim sporedom skladb, ki spadajo v njegov železni repertoar. V prvem delu, ki ga je oktet izvedel na koru, smo slišali slovit Mozartov Ave verum Corpus, zatem Deseto mašo (Deuxieme Messe) Charlesa Gounoda, Staničevu Za nekaj bogastev vemo in Kuntaričev Otče naš. Oktet je spremljala pri orglah Nada Matošević, ki je tržaški publiki sicer znana kot dirigentka komornega orkestra Pro Arte iz Ljubljane.

Drugi del je bil posvečen skladbam "a cappella" iz slovenske in svetovne zborovske zakladnice. Oktet je zapel najprej tri Gallusove motete (Ascendit Deus, Ecce quomodo moritur iustus in O magnum mysterium), nato dve skladbi iz pravoslavne liturgije (Jedinorodni sine Sergeja

Rahmaninova in Njest Svjat Stevana Mokranjca). Slovensko glasbeno zakladnico je počastil s Foersterjevo Večerni ave in Pahorjevo Pa se sliš, nakar je izvedel Stelutis alpinis v priredbi Rada Simonitija in Garzonijevo Cjampanis de sabide sere. Spored se je zaključil v znamenju dveh znanih ruskih ljudskih v priredbi Sergeja Žarova: slišali smo tako Dvjenadcat razbojnikov in Večerni zvon.

Kot že rečeno, je bilo tržaško občinstvo navdušeno nad koncertom, tako da so morali gostje zapeti še dva dodatka. Slišali smo torej še znano italijansko La Montanara, zatem pa še slovit Ribniško, ki je vsaj na Tržaškem - že dolgo časa nismo slišali, vsaj zadnja leta ne.

IŽ

LEPI PRIREDITVI PRI SV. IVANU IN V NABREŽINI

VRSTA MNOŽIČNO OBISKANIH PRIREDITEV OB KONCU TEDNA

Konec prejšnjega tedna je bil na Tržaškem v znamenju kulturnih prireditev, ki so privabile veliko število ljudi. Prireditve je bila cela vrsta, vsekakor pa je prav, da se zaustavimo vsaj pri dveh, ki sta potekali v nedeljo, 7. t.m.

GLEDALIŠKI VRTILJAK

Omeniti je treba drugo a-bonmajsko predstavo Gledališkega vrtiljaka, ki ga prireja Radijski oder. V Marijinem domu se je zbrala množica otrok, staršev in sorodnikov, da bi prisostvovali musicalu s plesom, lutkami in maskami z naslovom Zaklad čarovnice Jezibabe (na sliki). Lepo predstavo so v režiji Tineta Varla (za sceno je poskrbela njegova žena Breda) kakovostno izvedli igralke in igralci lutkovne skupine Mi smo mi iz Celovca, lutkarji KPD Šmihel, mladinske skupine SPD Radiše, Teatr brez... in nekdanji lutkarji skupine Lutke mladje iz Celovca. Na koncu predstave, ki je navdušila male in velike, je bila na sporedu še kratka animacija, otroci pa so mo-

rali tudi odgovarjati na vprašanja v zvezi z musicalom. Knjižna darila je prispevala Tržaška knjigarna.

RECITAL V NABREŽINI

V cerkvi sv. Roka v Nabrežini pa je bil recital v spomin na Lojzeta Bratuža, njegovo ženo Ljubko Šorli in na vse slovenske rodoljube, ki so v času nasilja trpeli in umrli za svoj narod. Igralka Ljubiteljskega gledališča s Teharij Sonja Mlejnik je recitala sonetni venec Ljubke Šorli Venec spominčič možu na grob. Pri orglah jo je spremljal Silvan Baša, nastopil pa je tudi moš-

ki zbor Mirko Filej iz Gorice pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Recital je priredil Svetovni slovenski kongres v sodelovanju z nabrežinsko župnijo. Recital so v zadnjih letih že večkrat izvedli po različnih cerkvah na Tržaškem in Gorriškem in je vedno privabil številno občinstvo. Tako je bilo tudi tokrat. Prisotne sta uvodoma pozdravila domači župnik Bogomil Breclj in predstavnik SSK Peter Simoniti, ki je tudi zrežiral recital. Ta bo v kratkem na programu v Kočevski Reki.

RAZPIS PODPOR IZ SKLADA M. FLAJBAN

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje svojo trinajsto študijsko podporo iz sklada Mihael Flajban.

Podpora bo znašala tri milijone lir za prvi letnik in dva milijona petsto tisoč lir za vsako nadaljnje leto redne študijske dobe, v kolikor bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Podpora je namenjena slovenskim zamejskim visokošolcem, ki se bodo vpisali na univerzo v akademskem letu 1999-2000.

Podrobnejša pojasnila dobite na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ulica Mazzini 46, prvo nadstropje, tel. 040 631203, ob četrtkih od 16. do 18. ure. Rok za pade 30. novembra 1999.

KLUB PRIJATELJSTVA

IZLET V BENEČIJO

V soboto, 23. oktobra, smo se člani Kluba prijateljstva udeležili izleta v Benečijo. Ta del ozemlja je vsem nam malo znan, zato smo bili vsi zelo radovedni. Obetali smo si posebno doživetje.

Precej dolgo smo potovali po znanih krajih, ki so nas spominjali na prejšnje izlete. Končno smo prispeli v Neme, kjer smo se ustavili.

Tam smo si ogledali krajevno cerkev. Deževalo je pridno, a ne zaželeno. Po obisku cerkve, kjer smo tudi zapeli v čast kraju, v katerem smo se nahajali, smo si šli ogledat lepo urejeni krajevni muzej. Zbirka je zelo bogata. Poučili so nas, da so predmete največini dobili po potresu, ki je pred več kot dvajsetimi leti tako hudo prizadel te kraje. Muzej je v prostorih nekdanje sirarne, kar pomeni, da je padlo v teh krajih tudi veliko število živine. Želimo si, da bi imeli krajanji druge vire zasluzka!

Kosilo smo imeli v gostilni, ki leži prav blizu reke Ter. Bilo je domače, preprosto. Gotovo je zadovoljilo vse udeležence izleta. Po kosilu nam je prof. Pavle Merku, ki nas je spremljal, povedal marsikaj o Benečiji in o njenih prebivalcih. Zadovoljni smo, da je prikazal krajanje in deželo tako objektivno in spodbudno.

Popoldne smo se odpravili proti domu. Veseli smo bili in nam ni bilo dolg čas. To je bilo razumeti in slišati po vsem avtobusu!

Želimo si še takih izletov in srečanj s somišljeniki!

MARCEL PETKOVŠEK

OBVESTILA

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 15. novembra, na pogovor z Ljudmilo Schmid Šemrl na temo *Žensko gibanje in vključevanje zamejskih predstavnic v mednarodne organizacije*. Srečanje bo v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3, z začetkom ob 20.30.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi na prijetno družabno srečanje v četrtek, 18. novembra, ob 16. uri v ul. Donizetti 3.

TAJZEJSKO SREČANJE 1999/2000 bo letos od 29. decembra 1999 do 1. januarja 2000 v Varšavi. Tudi letos se bomo udeležili romanja mladi iz zamejstva. Odpotovali bomo 27. decembra 1999 dopoldne iz Dutovelj in se vrnili 2. januarja 2000 popoldne. Srečanja v poljski prestolnici se lahko udeležijo mladi od 16. leta (v spremstvu polnoletne osebe) do tridesetega leta starosti. Cena potovanja znaša 14.500 tolarjev, v Varšavi pa bomo plačali še skromen prispevek za kritje stroškov srečanja (približno 50.000 lir). Za vse udeležence sta obvezni dve pripravi. Prijavnice so na razpolago: pri Nadi Petaros, dijakinji prvega razreda na klasičnem liceju Franca Prešeren v Trstu, v Slovenskem kulturnem klubu, v openski župniji in pri Alešu Petarosu (tel. 040 228307). Potrebne informacije lahko dobite na prijavnicih, za podrobnejše informacije pa se lahko obrnete na telefonsko številko 040-228307 ali pišete na naslov elektronske pošte: petaros.ales@iol.it. Vpisovanje traja do 13. t.m.

DAROVI

V SPOMIN na ljubeznivo gospo Marto Tomažič daruje Ksenija Levak 100.000 lir za Odsek Vincencijeve konference pri Sv. Ivanu.

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B., Trst, 100.000 lir; M.C.B., Trst, 50.000 lir; I.Ž., Trst, v spomin na svoje pokojne 20.000 lir; Valerija Grizonič, Krmenka, 50.000 lir; Marija Hrvatič v spomin na pokojnega moža 100.000 lir; druž. Zafran, Ricmanje, 50.000 lir; Meri Romano, Ricmanje, za pok. starše 50.000 lir; Bernarda Kuret, Ricmanje, v spomin na pok. starše 50.000 lir.

ZA CERKEV v Nabrežini: Kovačič 10.000 lir; Vitez 15.000 lir; Pahor 35.000 lir; Kralj B. 50.000 lir; ob zlati poroki Burger-Rudež 200.000 lir; Kakeš 100.000 lir; bolniki 50.000 lir; Pupis 35.000 lir; Rudež 20.000 lir; Žerjal 35.000 lir; Caharija 35.000 lir; Allegri 30.000 lir; ob krstu Tatjane Pipan 200.000 lir; Boschetti 150.000 lir; Bulgheroni 150.000 lir; Pertot 50.000 lir; Zambiasi 50.000 lir; Gruden P. 50.000 lir.

ZA GIMNAZIJO v Vipavi: v spomin na moža Karla Verri daruje žena Vera 100.000 lir.

PUBLIKACIJE OB 20-LETNICI SDZPI

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje praznuje 20. obletnico delovanja. Da bi zavod primerno počastil ta svoj okrogli jubilej, je pripravil brošuro, video ter statistični pregled dvajsetletnega delovanja. Predstavitev bo v četrtek, 18. novembra, ob 19. uri na sedežu SDZPI v ul. Ginnastica 72 v Trstu.

PRELAT VINKO PRESTOR V UL. RISORTA

INTENZIVNO DOŽIVET MISIJSKI VEČER

Škoda, da se na misijonsko nedeljo, 24. oktobra, dvorana Marijinega doma v ul. Risorta ni do kraja napolnila. Opis predavatelja, prelata Vinka Prestorja, o misijonskem delovanju in dogajanju bi marsikomu zbudil vest.

Pionirsko zastavljena iznajdljivost misijonarjev je na Madagaskarju ustanovila celo vas, nad sto hiš, in jo tudi poimenovala Slovenska vas. G. Prestor je pohvalil Slovenijo, ki s svojimi prispevki omogoča temu ljudstvu večjo in bolj kakovostno človeško zavest. To je pot, po kateri se polagoma razvijajo človeški in kulturni odnosi v družbi.

Po predavanju nam je film predočil razvoj v skupku doseženih vrednot na tem puščavskem področju. Prevzel nas je pogled na množico vernikov pri sv. maši: vzorna disciplina, povezana z dušo in srcem. In drugi prizor malčkov pri telesnih vajah. Ljubka nežnost v umetniški drži je s prstki rok in telesa valovala po muzikaličnem ritmu, ki bi prekašal kateregakoli od naših nastopov. Še bi lahko naštevali, pa smo videli tudi

druga področja, tedaj so nam solze silile v oči. Mati s privezanim otrokom na hrbtu, v rokah pa težak kramp, da je pomagala delavcem pri težakem delu. Cela vrsta deklet, starih morda od 14 do 16 let, je nosila na glavi pravcete skale, bloke kamnov zidarjem za gradbišče. Pa še šolska disciplina: privoščila bi ta pogled našim mladim šolarjem, predanim uživanju in izogibanju naporom, morda bi jim koristil. Pa še marsikaj bo prisotnim ostalo neizbrisno zapisano v dušah. Tistih nekaj ubogih lir, ki jih tu pa tam odmaknemo ob določenih priložnostih, še od daleč ne odtehta potreb, prikazanih v filmu.

Iskrena hvala za intenzivno doživetje in še bolj čudovitim misijonarjem v tem bežnem odmevu univerzalnosti gradnje božjega kraljestva.

FV

SLOVENSKA MESTNA KONZULTA O ZAŠČITNEM ZAKONU

Na redni mesečni seji je Slovenska konzulta pri goriški občini v sredo, 3. novembra, obsežno razpravljala o Masellijevem predlogu zaščitnega zakona in se izrekla o točkah, ki so specifično vezane na odnos občanov slovenske narodnosti do občinske uprave. Konzulta zahteva, da se zaščitni zakon čimprej sprejme in da se v njem maksimalno upoštevajo tudi različni pogledi znotraj manjšine same. Občinsko ozemlje Gorice naj se obravnava celovito in zakon naj v enaki meri velja za celo občino. Slovensko prebivalstvo, ki živi v goriški občini, naj ima pravico, da se poslužuje svojega jezika v uradih, ki imajo največ stikov z javnostjo. Glede šolstva naj zakon zagotovi realno avtonomijo slovenskemu šolstvu tudi v zvezi s šolskim omrežjem.

Ker občinska uprava ni upoštevala predlogov glede spremembe regulacijskega načrta, je Konzulta sklenila, da bo vložila na upravo ugovor glede treh vprašanj, ki ogrožajo slovensko prisotnost v občini. Za Jeremitišče naj se načrt spremeni in zaselek naj se ohrani. Obrtniško in industrijsko področje v Štandrežu naj se ne širita, isto velja za zazidalne površine ob ulici Abetti.

Slovenska občinska konzulta je obsodila poročanje tržaškega Slovenskega glasa in ga ocenila kot neresnično, tendenciozno in žaljivo do tega občinskega organa in do njegovih članov. Predstavniki občinske večine Alex Pintar se te seje ni udeležil. Ker je bil že večkrat odsoten, se zdi, da ga delovanje Konzulte ne zanima.

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO SSK

SREČANJE S POSLANCEM MICHLOM EBNERJEM O REGULACIJSKEM NAČRTU

Slovenska občinska svetovalka Oljke-SSk Erika Jazbar se je prejšnjo nedeljo srečala z evropskim parlamentarcem Južnotirolske ljudske stranke Michlom Ebnerjem. Beseda je tekla v glavnem okoli splošnega regulacijskega načrta za občino Gorico, ki ga je odobrila pred mesecem dni večina, ki upravlja občino in je zaradi uporabljenega postopka in predvidenih posegov razbesnela levosredinsko opozicijo in štandreške občane. Poslanec Ebner je bil s pro-

blematiko okoli Štandreža (Jeremitišče, nova obrtna cona ter nova zazidljiva cona v ul. Abetti) predhodno že seznanjen - predstavnica slovenske stranke mu je predložila tudi krajšo zgodovino posegov in razlašanja slovenske zemlje; na srečanju je predstavnik nemške manjšine dobil zadnje potrebne informacije. Pokazal je veliko zanimanje in razpoložljivost, da bi v svojih močeh pomagal slovenski manjšini, ki živi v goriškem rajonu.

60-LETNIKU ZDRAVKU

"Slavi, moja duša, Gospoda..., ki tvoja leta nasičuje z dobrinami; kakor orlu se obnavlja tvoja mladost." (Ps 102, 1.5)

S to hvalnico in s fotografskim posnetkom, ko je bil Zdravko Klanjšček "ujet" v kamero, se želi župnijska skupnost iz Rupe in s Peči tudi v imenu raznih zborov in drugih župnijskih skupnosti, kjer je slavljenec dejaven, še en-

krat zahvaliti dirigentu ob njegovem življenjskem jubileju za dragoceno delo, ki ga že več desetletij požrtvovalno opravlja med njimi. Več pristranskih praznikov, ki so mu jih priredili v zadnjih tednih, so samo še dokaz več, da je Zdravko Klanjšček na Goriškem močno priljubljen, in to ne le kot pevovodja. Še enkrat kličemo: Na mnoga leta!

75. OBLETNICA ŠTANDREŠKE ŽUPNIJE IN ŽUPNE CERKVE

BLAGOSLOV MSGR. DINA DE ANTONIJA

MARJAN DRUFOVKA

V nedeljo, 7. novembra, je štandreška fara zabeležila visok jubilej - 75. obletnico štandreške župnije (prej je bila kuracija pod goriško stolnico) in cerkve sv. Andreja apostola. Cerkev je bila zgrajena v začetku tega stoletja. V času prve svetovne vojne je bila do tal porušena in takoj zatem je bila dograjena sedanja, ki jo je načrtoval arhitekt svetovnega kova in slovenskih korenin, Kraševac Max Fabiani. Dne 3. maja 1924 jo je posvetil tedanji goriški nadškof F.B. Sedej. Zaradi tega je prejel povabilo za oblikovanje jubilejnega popoldanskega kulturnega programa števerjanski mešani zbor, ki nosi ime po istoimenskem briškem društvu, imenovanem prav po zaslužnem sinu naše domovine in goriškem dušnem nadpastirju v težkih medvojnih, fašističnih letih.

Deževalo je in zeblo: pravo jesensko, turobno, novembrsko vreme. Zjutraj, nekaj minut pred deseto, smo toplo sprejeli in objeli v našo sredo novega goriškega nadškofa Dina De Antonija na trgu sv. Andreja pred Gospodovo hišo. Pozdravile so ga

Štandreški osnovnošolski otroci so s pesmijo in recitacijami pozdravili nadškofa pred cerkvijo

otroške besede, pesem in igranje kitar, zborček os. šole F. Erjavca pod vodstvom učiteljice Majde Zavadlav. Msgr. De Antonij je blagoslovil prenovljeno cerkev: zamenjali so okna, stilno obarvali notranje stene in afreske Toneta Kralja, izpeljali centralno kurjavo. V kratkem nujno potrebujejo mojstrski tehnični poseg orgle, ki pa zahtevajo precejšnji finančni izdatek. Nadškof je po blagoslovu vodil celoten mašni obred, bogoslužje v še malce negotovem, a - zdi se - priljubljenem slovenskem jeziku. Prišel je, da bi opogumil svoje otroke, da bi nam pomagal ob potrebi, da bi nam stal ob strani v duhov-

ni stiski. Pošten obraz, nedolžen nasmeh in globoke misli. Morda smo mi Slovenci končno dobili pravega dušnega voditelja, ki smo ga že dolgo časa čakali. Po božji službi mu je lahko stisnil roko vsak udeleženec praznika in tako prejel spominsko podobico. Na trgu pred cerkvijo pa smo bili deležni blagoslova kot tudi dobrega peciva, ki so ga pripravile skrbne štandreške gospodinje. Kozarček priljubljenega je poskrbel za prijetnejši trenutek družabnosti po slavu.

Praznik je požlahtnil kulturni spored v popoldanskih urah. S pesmijo ga je obarval že omenjeni zbor F.B. Sedej iz

Števerjana pod vodstvom prof. Bogdana Kralja. Zbor je v nepolni, a topli cerkvi predstavil faranom s slovensko, latinsko in staroslovansko pesmijo cerkveno leto in praznične pobožnosti, ki se jih kristjani redno in upajoče spominjamo pri sv. maši ob nedeljah. Prisotni smo prisluhnili vpeljanemu in čustvenemu cerkvenemu petju Števerjancev, pesmi, ki vsakogar poživi, napoji in ovrednoti. Zapeli so Marijino pesem, 1. novembrsko, adventno, božično, postno, velikonočno... in svoj nastop sklenili s črnsko duhovno *In the river of Jordan*, z Marijino *Že pada mrak v dolino* in s solzami v očeh ter z namišljeno roko pri srcu občuteno *Signore delle cime*. Slavje je osvetlila, obogatila in spremljala prisotnost msgr. Dina De Antonija.

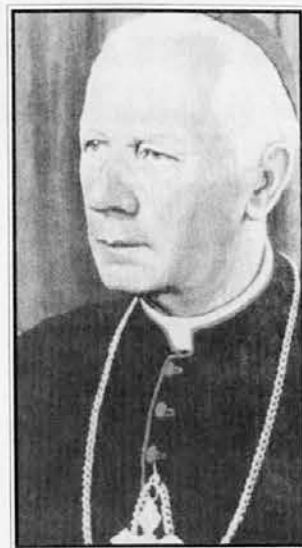
Ob 70. obletnici je bil izoblikovan, izdelan in predstavljen župnijski grb, ki ga župnija do tedaj še ni imela. Kasneje so bili popravljani in obnovljeni prostori cerkvenega doma prosvetnega društva S. Gregorčič in prejšnjo nedeljo smo slavili 75. obletnico cerkve in njeno obnovo. Domači župnik Karel Bolčina si je naložil težko breme in si zastavil v bližnji prihodnosti še veliko načrtov, od katerih popravilo tamkaj stojčega župnišča. Naj ga dobri Oče spremlja in mu pomaga z močjo svojega Duha voditi in razsvetljevati štandreške vernike.

OB 40-LETNICI SMRTI

ŠKOF ROŽMAN VELIK DOBROTNIK KATOLIŠKEGA DOMA

Dne 16. novembra 1959 je v Clevelandu umrl škof Gregorij Rožman. Bil je velik dobitnik Katoliškega doma, zato je prav, da se ga ob 40-letnici smrti spomnimo tudi Goričani.

Leta 1953 je odbor za Katoliški dom sklenil pogodbo, da kupi zemljišče na Drevo-redu 20. septembra. Z lastnikom smo sklenili pogodbo in plačali prvi obrok. Toda pogodba je zapadla in zemljišče smo morali plačati, sicer bi lastnik odpovedal pogodbo z nami. V tem najtežjem trenutku smo se obrnili na prijatelja v Clevelandu. Tam so v kratkem času zbrali zelo veliko vsoto, da je odbor lahko plačal zemljišče. Zasluga za to gre škofu Gregoriju Rožmanu, ki je s svojo avtoriteto pridobil nekaj bogatejših mož v Clevelandu, da so posodili nekaj tisoč dolarjev, on sam je dodal, kar je manjkalo. Zasluga gre tudi dr. Karlu Bonuttiju, ki je dr. Rožmanu razložil naš položaj in bil posrednik med našim in ameriškim odborom. To je bil najtežji trenutek v življenju odbora, kajti, če bi ne dobili v Ameriki potrebnega posojila, bi izgubili ves denar in naši upi bi šli po Soči. Ameriški dobitniki so nam takrat poslali devet tisoč dolarjev in tako smo mogli

konec avgusta 1953 skleniti pogodbo za zemljišče in plačati potrebno vsoto. Brez te danjega posredovanja dr. Rožmana bi Katoliškega doma in kasneje Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici ne imeli.

Ko smo bili Slovenci leta 1958 na skupnem romanju v Lurdu, smo izkoristili priložnost in se zahvalili dr. Rožmanu ter ga povabili, naj obišče Gorico. Obljubil je, a mu bolezen in smrt že naslednje leto nista dopustila, da izpolni obljubo. Zato je zelo na mestu, da se nanj ob 40. obletnici smrti hvaležno spominjamo.

KH

STODEVETDESET NOVIH RASTLIN ZA ŠOLSKO SREDIŠČE

HARJET DORNİK

V središču višjih srednjih šol se po enoletnem premoru, med katerim sta nas pošteno zaposlila preosnova učiteljska in nov državni izpit, nadaljuje uresničevanje projekta *Šola v zelenju*, ki predvideva posaditev grmovnic in dreves na zelenih površinah okoli šolskih stavb. Med lanskim šolskim letom so ravnateljica učiteljska in referenti za okolje zaprosili za podporo tudi krovni organizaciji SSO in SKGZ ter Deželno go-

KORAK NAZAJ

Z 8. novembrom so se slovenske višje šole spet utirile na stare tirnice. Prevozno podjetje je v odgovor na nastalo zmedo, negodovanje in pritiske prešlo na stari voznik, tako je lahko šolski skrbnik pomiril vse razburjene duhove s skrajšanjem učne ure na 50 minut. In vse se je spet spravilo v stare okvire. Skrbnik je javno obžaloval dejstvo, da se šole že letos niso preizkusile v avtonomiji. Tudi nekateri šolniki so vrnitev na 50 minut sprejeli kot poraz, saj so verjeli v pozitivnost te izkušnje. Korak nazaj pa ni nujno poraz, navsezadnje je to lahko koristna izkušnja za prihodnje šolsko leto, ki se napoveduje še bolj potresno od lanskega in letošnjega. - HD

GALERIJA ARS / PREDSTAVITEV KNJIGE KRATKI ČASI

OBŠIREN POGLED IZ ŽABJE PERSPEKTIVE

IVA KORŠIČ

V petek, 5. t.m., je doživela svoj goriški "vstop v javnost" nova knjiga znanega tržaškega pesnika in odličnega pravljničarja Marka Kravosa *Kratki časi s podnaslovom Trst iz žabje perspektive*, ki je izšla pred nedavnim pri založbi Knjižna zadruga v Ljubljani. Ob mraku se je v razstavnih prostorih Katoliške knjigarnice na Travniku zbralo lepo število poslušalcev, ki so sprejeli vabilo Galerije Ars in Katoliške knjigarnice na predstavitev črtic iz otroštva. Na prisrčnem literarnem srečanju, s katerega je ob pozdravnih besedah prof. Vide Bitežnik zavel praznični dih zaradi veselja nad knjižno novostjo zamejskega ustvarjalca, so sodelovali avtor Marko Kravos, njegova sestra Bogomila Kravos, dr. Pavel Fonda in kitarist Marko Feri. Žal ni bilo pesnika Toneta Pavčka, kot je bilo napovedano. Magično poudarjalno ozračje je pričaral u-

veljavljani glasbeni izvajalec Marko Feri z brezhubno izvedbo *Saudade* Rolanda Dyensa.

O vsebinsko in jezikovno zanimivih "spominih" iz otroštva, ki so bili objavljeni kot sobotno branje v Primorskem dnevniku, je najprej spregovoril dr. Pavel Fonda s kratkim psihoanalitičnim prikazom "žabje perspektive", t.j. odskoka v čas, ki je minil, in v katerega se vrača pisatelj s svojimi na novo oživiljenimi otroškimi očmi in obujenim otroškim razmišljanjem. Tako lahko opazuje in prikazuje nekdanje dogodke, kot jih je občutila njegova otroška duša. Zdravnik Fonda je poudaril, da bi moral vsak izmed nas prislusniti otroškemu delu svoje osebnosti, ki ni kak zapašen delček naše biti, ampak je najbolj živ. Prav iz njega se rojevajo izrazito vitalni občutki, želja po življenju, po zmeraj novih spoznanjih in ustvarjalna moč. Po zgledu pisateljevega pogleda nazaj bi morali tudi mi ohr-

njati v sebi bogastvo svoje večplastne osebnosti in dojemati, doživljati vse to, kar se dogaja okrog nas, "z izkušnim očesom odraslega človeka, a tudi z naivnim otroškim pogledom." Pri tem nam bo gotovo pozitivno spodbudno spregovorila ta kratka proza Marka Kravosa, o kateri je sam pisec duhovito dejal, da je takšna, ker je pač pesnik in ne zmoro dolgotrajne koncentracije. Sicer so se rojevale dolgi sedem let te črtice, sličice ali mozaik otroških spominov, prepojene z resničnostjo, a tudi domišljijo - otrok namreč ne postavlja trdne meje med stvarnim in domišljijam svetom. V njih je skušal vseskozi gledati na pretekle dogodke in na svoj mali veliki svet, del Sv. Ivana ob rojstni hiši, z otroškim poštenim pogledom na ljudi, na zgodovinsko dogajanje, na stik z italijanskim življenjem. Dоследno s tem je za svoje delo uporabil preprost jezik z naravnimi primesmi; predvsem

FOTO BURBACA

pa je hotel, da bi do bralca prodrli "čutni" svet malega fantiča, okus, vonj, otipljivo občutje tedanjega življenja.

Bogomila Kravos nam je pesnikovo doživljanje sebe in družine živo približala z občutenim branjem črtice, v kateri bratec in sestra na vse načine skušata utišati jokajočo sestrico - ravno malo Bogomilo - z raznimi, nekaterimi "čisto otroško nevarnimi" sredstvi.

Avtor sam je ob koncu zbranim poslušalcem dejal, da je njegova želja ta, da bi bralci našli ob prelistavanju utrinkov iz žabje perspektive nekaj svojega, morda izgubljenega ali pozabljenega otroštva in bi jim bila knjiga vesela vodnica za brskanje po lastnem, prav gotovo bogatem otroškem svetu.

GORIŠKI VRTILJAK / ABONMAJSKA SEZONA ZA NAJMLAJŠE

PRIJEZDILA JE ČAROVNICA JEZIBABA

Medtem ko petošolci in srednješolci še pričakujejo začetek svoje gledališke sezone, ker je prva predstava v Abonmaju za mlade odpadla zaradi poškodbe igralca-protagonista, so se naši najmlajši gledalci že drugič srečali v gledališču s pravljničnimi junaki.

V ponedeljek, 8. t.m., se je v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma po običajnem urniku, z dvema ponovitvama - najprej za osnovnošolčke in male obiskovalce vrtecev iz doberdopskega ravnateljstva, nato za tiste iz goriškega - vedro zavrtel Goriški vrtiljak. Mali polžki so stopili v svet pravljic v družbi koroške ljubiteljske lutkovne skupine Mladje, ki jo sestavljajo navdušeni lutkarji iz Šmihela - v tem kraju so kar tri lutkovne skupine - skupina Mi smo mi iz Celovca, Teater brez, gledališka skupina Radiše in nekdanji lutkarji KDZ "Lutke mladje". Vsi ti mladi, "zasvojeni" z odrskim čarom, so se zbrali, da bi s skupnim nastopom pokazali radost in zagnano igralsko razdajanje ob 25-letnici mladinskega gledališkega in lutkovnega ustvarjanja na Koroškem. Praznično so to zavidljivo okroglo obletnico slavili v prvi polovici preteklega junija, ko so v Občinskem centru Št. Rupert v Celovcu premierno odigrali igrice *Zaklad čarovnice Jezibabe* Pavla Poláka, ki je z režijsko zamisljivo Tina Varla, dolgoletnega mentorja iz Lutkovnega gledališča Maribor, postala pravi musical s petjem v živo, z glasbo (Edi Oraže) in ritmično poudarjenimi plesnimi koraki (koreografinja Minka

FOTO BURBACA

Veselic-Kološar). Osnova pravljice je povzeta po stari francoski pripovedki Perraulta *Poslednji zmaj*. Vsebinska izhaja iz klasičnih motivov in ima razne inačice. V Polakovi predelavi se princ Jurij sprijatelji z zmajem Lakotajem, ki ima silno rad melone. Na svojem popotovanju najde zaklad, a le-ta je last hudobne čarovnice Jezibabe, ki jima zaradi tega s svojo muco Črno Bucu sledi okoli sveta. Na tej dolgi poti srečata "grozne" tolovaje, indijance, zamorce in eskime. Vsi jima pomagajo in ob koncu junaka uženeta Jezibabo: zmaj jo z besedami iz čarovniške knjige spremeni v miško. Tako se konča ustrahovanje zlobne Jezibabe, ki pa so jo otroci vseeno gledali s simpatijo. Seveda sta jim bila bolj pri srcu princ z modrimi in zmajevetjarjanec z rdečimi očmi. Skozi celotno pravljico so bili na njuni strani.

Pravljična postavitev je že na profesionalnem nivoju, čeprav jo izvajajo ljubitelji, saj se v njej zrcali resna strokov-

na podlaga. S svojim hitrim ritmom in živahnostjo igrice ne dopušča nikakršnega dolgočasenja. Očarljivost ji pridajajo še posrečene lutke, dognani kostumi v živih barvah in preprosti, a zelo funkcionalni scenski deli; za vse to je poskrbela izkušena Breda Varl.

Kot ponavadi je en razred ob koncu šel na oder in se bolj "otipljivo" srečal z lutkami, kostumi in seveda igralci.

IK

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA '99

41. revija goriških pevskih zborov

Sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine, Koroške in Slovenije.

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
Sobota, 20. novembra 1999, ob 20.30
Nedelja, 21. novembra 1999, ob 16. uri

41. CECILIJANKA

V soboto in nedeljo, 20. in 21. t.m., bo v Kulturnem centru Bratuž potekala tradicionalna revija pevskih zborov *Cecilijanka*, ki jo prireja Zveza slovenske katoliške prosvete. V soboto bo nastopilo 11 zborov, in sicer: MePZ Lojze Bratuž iz Gorice (vodi Stojan Kuret), MoPZ Štmaver (Nadja Kovic), Mladinski mešani zbor Devin (Herman Antonič), MoPZ Mirko Filej iz Gorice (Zdravko Klanjšček), MePZ Mačkolje (Ivo Lešnik), Fantje izpod Grmade (Ivo Kralj), Gruppo corale Ars Musica iz Gorice (Lucio Rapaccioli), Ženska vokalna skupina Rihemberk (Vanja Fabjan Velikanje), pevska skupina Beneške kornine (David Klodič), MoPZ Skala iz Gabrij (Miran Rustja) in MePZ Hrast iz Doberdoba (Hilarij Lavrenčič).

Nedeljski program pa bo oblikovalo 9 zborov: MePZ Rupa-Peč (Z. Klanjšček), MoPZ Provox iz Nove Gorice (Ivan Mignozzi), DePZ Jezero iz Doberdoba (Dario Bertinazzi), Vokalna skupina Chorus 97 iz Mirna (Anton Klančič), Ženski Višarski kvintet (Anna Missoni), MePZ Štandrež (Tiziana Zavadlav), MoPZ Jepa - Baško jezero iz Loč na Koroškem (Alex Schuster), ŽePZ Devin (Herman Antonič) in MePZ F.B. Sedej iz Števerjana (Bogdan Kralj).

OBVESTILA

MLADINSKI KROŽEK F.B. Sedej prireja praznovanje sv. Martina v gostilni pri Koršiču na Sovenci 12. t.m. letos. Toplo vabljeni!

SLOVENCIZ Laškega bomo martinovali v soboto, 13. t.m., pri Andreju v Doberdobi. Na voljo je še nekaj prostih mest. Za večerjo in veselo družino se lahko vpišete do četrta, 11. t.m., na tel. 0481/45122 ali 0481/483136.

DRUŠTVO F.B. Sedej iz Števerjana vabi na prireditev ob zahvalni nedelji, ki bo v nedeljo, 14. novembra, ob 16. uri, v župnijski dvorani.

ŠTEVERJANSKI ŠOLSKI otroci so s pomočjo učiteljic in staršev organizirali prodajo okrasnih božičnih izdelkov, ki so jih izdelali v šoli s pomočjo mentorjev. Z izkupičkom te prodaje si bodo nabavili nove šolske potrebščine. Prodaja bo potekala v nedeljo, 14. novembra, po sveti maši in pred začetkom prireditve v Sedejevem domu. Vsi toplo vabljeni!

SLOVENSKA USTANOVA v Gorici išče primerno osebo ali družino za službo hišnika. Podrobnejše informacije lahko dobite na tel. 0481 531445 v jutranjih urah.

V SREDIŠČU mesta Gorice, na Placuti 18, je na prodaj nepremičnina večje površine, ki obsega dvonadstropno stavbo z večjim zaprtim dvoriščem. Zanimati se lahko oglasijo na sedežu Katoliškega tiskovnega društva v prvem nadstropju omenjene stavbe v uradnih urah (tel. št. 0481 533177, fax 0481 536978).

DAROVI

ZA MISIJONARJA Ernesta Saksido: N.N. 200.000 lir.

ČESTITKE

Svoji gojenki **IRENI BEDNARICH** iskreno čestita ob visokem priznanju Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in želi, da bi jo ljubezen do glasbe spremljala tudi na novi študijski poti.

Pevec bo, ker joče lepo, smo ugotovili in se ga s srečnimi starši razveselili. Torej čestitamo, draga Lucija in Edi, za tako krepkega sinčka SIMONA. Stric Remigij in teta Milka ter cela družina Ciglič.

POPRAVEK

Ivan in ne Ivana, kot se nam je zapisalo prejšnji teden, je eden dveh botrov, ki so poleg članov družine veččlani Ireni Bednarich ob prejetem uglednem priznanju. Krstnemu botru se opravičujemo.

SPOMIN NA RAJNE V LAŠKEM

V četrtek, 4. novembra, so se v Laškem spomnili rajnih s sveto mašo, ki jo je daroval g. Maks Suard iz Boršta. Tudi letos so se za to priložnost zbrali v cerkvi sv. Nikolaja v Trziču, ki jo je dal Slovenecem na razpolago tamkajšnji duhovnik don Chino. Med obredom je priložnostne pesmi pel Ženski pevski zbor iz Ronk. Sledila je prijetna družabnost v bližnjih prostorih.

Zaradi preobilice prispevkov bomo nekatere članke objavili prihodnjič. Bralce in sodelavce prosimo za razumevanje. / URED.

V razstavnih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž bo razstavljal

ETKO TUTTA

Umetnika bo predstavil Jurij Paljk.

ODPRTJE RAZSTAVE BO V PETEK, 12. NOVEMBRA 1999, OB 18. URI. VLJUDNO VABLJENI!

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

MARTINOVANJE

V soboto, 13. novembra, ob 20. uri, družabno srečanje. Viktor Selva bo s fotoimprovizacijo popestril program.

ZAHVALNICA

V nedeljo, 14. novembra, ob 16. uri. Prof. Slavko Bratina bo predvajal diapozitive o Štandrežu.

ŽUPNIJSKA DVORANA ANTON GREGORČIČ

ARS
 GALERIJA

Vljudno vas vabimo
 na odprtje razstave

**SLOVENSKE UMETNICE
 PO SVETU**

Razstavljale bodo Tamara Burmicky Taya, Rozalija Knez Saule in Maja Pogačnik. Slikarke bo predstavil Joško Vetrh. Galerija Ars v Katoliški knjigarni na Travniku, petek, 19. novembra, ob 18. uri.

SLOVENSKA MESTNA KONZULTA O ZAŠČITNEM ZAKONU

Na redni mesečni seji je Slovenska konzulta pri goriški občini v sredo, 3. novembra, obsežno razpravljala o Masellijevem predlogu zaščitnega zakona in se izrekla o točkah, ki so specifično vezane na odnos občanov slovenske narodnosti do občinske uprave. Konzulta zahteva, da se zaščitni zakon čimprej sprejme in da se v njem maksimalno upoštevajo tudi različni pogledi znotraj manjšine same. Občinsko ozemlje Gorice naj se obravnava celovito in zakon naj v enaki meri velja za celo občino. Slovensko prebivalstvo, ki živi v goriški občini, naj ima pravico, da se poslužuje svojega jezika v uradih, ki imajo največ stikov z javnostjo. Glede šolstva naj zakon zagotovi realno avtonomijo slovenskemu šolstvu tudi v zvezi s šolskim omerjem.

Ker občinska uprava ni upoštevala predlogov glede spremembe regulacijskega načrta, je Konzulta sklenila, da bo vložila na upravo ugovor glede treh vprašanj, ki ogrožajo slovensko prisotnost v občini. Za Jeremitišče naj se načrt spremeni in zaselek naj se ohrani. Obrtniško in industrijsko področje v Štandrežu naj se ne širita, isto velja za zazidalne površine ob ulici Abetti.

Slovenska občinska konzulta je obsodila poročanje tržaškega Slovenskega glasa in ga ocenila kot neresnično, tendenciozno in žaljivo do tega občinskega organa in do njegovih članov. Predstavniki občinske večine Alex Pintar se te seje ni udeležil. Ker je bil že večkrat odsoten, se zdi, da ga delovanje Konzulte ne zanima.

75. OBLETNICA ŠTANDREŠKE ŽUPNIJE IN ŽUPNE CERKVE BLAGOSLOV MSGR. DINA DE ANTONIJA

MARJAN DRUFOVKA

V nedeljo, 7. novembra, je štandreška fara zabeležila visok jubilej - 75. obletnico štandreške župnije (prej je bila kuracija pod goriško stolnico) in cerkve sv. Andreja apostola. Cerkev je bila zgrajena v začetku tega stoletja. V času prve svetovne vojne je bila do tal porušena in takoj zatem je bila dograjena sedanja, ki jo je načrtoval arhitekt svetovnega kova in slovenskih korenin, Kraševac Max Fabiani. Dne 3. maja 1924 jo je posvetil tedanji goriški nadškof F.B. Sedej. Zaradi tega je prejel povabilo za oblikovanje jubilejnega popoldanskega kulturnega programa števjerjanski mešani zbor, ki nosi ime po istoimenskem briškem društvu, imenovanem prav po zaslužnem sinu naše domovine in goriškem dušnem nadpastirju v težkih medvojni, fašističnih letih.

Deževalo je in zeblo: pravo jesensko, turobno, novembrsko vreme. Zjutraj, nekaj minut pred deseto, smo toplo sprejeli in objeli v našo sredo novega goriškega nadškofa Dina De Antonija na trgu sv. Andreja pred Gospodovo hišo. Pozdravile so ga

Štandreški osnovnošolski otroci so s pesmijo in recitacijami pozdravili nadškofa pred cerkvijo

otroške besede, pesem in igranje kitar, zborček os. šole F. Erjavca pod vodstvom učiteljice Majde Zavadlav. Msgr. De Antoni je blagoslovil prenovljeno cerkev: zamenjali so okna, stilno obarvali notranje stene in afreske Toneta Kralja, izpeljali centralno kurjavo. V kratkem nujno potrebujejo mojstrski tehnični poseg orgle, ki pa zahtevajo precejšnji finančni izdatek. Nadškof je po blagoslovu vodil celoten mašni obred, bogoslužje v še malce negotovem, a - zdi se - priljubljenem slovenskem jeziku. Prišel je, da bi opogumil svoje otroke, da bi nam pomagal ob potrebi, da bi nam stal ob strani v duhov-

ni stiski. Pošten obraz, nedolžen nasmeh in globoke misli. Morda smo mi Slovenci končno dobili pravega dušnega voditelja, ki smo ga že dolgo časa čakali. Po božji službi mu je lahko stisnil roko vsak udeleženec praznika in tako prejel spominsko podobico. Na trgu pred cerkvijo pa smo bili deležni blagoslova kot tudi dobrega peciva, ki so ga pripravile skrbne štandreške gospodinje. Kozarček priljubljenega je poskrbel za prijetnejši trenutek družabnosti po slavlju.

Praznik je požlahtnil kulturni spored v popoldanskih urah. S pesmijo ga je obarval že omenjeni zbor F.B. Sedej iz

Števerjana pod vodstvom prof. Bogdana Kralja. Zbor je v nepolni, a topli cerkvi predstavil faranom s slovensko, latinsko in staroslovansko pesmijo cerkveno leto in praznične pobožnosti, ki se jih kristjani redno in upajoče spominjamo pri sv. maši ob nedeljah. Prisotni smo prisluhnili vpeljanemu in čustvenemu cerkvenemu petju Števerjancev, pesmi, ki vsakogar poživi, napoji in ovrednoti. Zapeli so Marijino pesem, 1. novembrsko, adventno, božično, postno, velikonočno... in svoj nastop sklenili s črnsko duhovno *In the river of Jordan*, z Marijino *Že pada mrak v dolino* in s solzami v očeh ter z namišljeno roko pri srcu občuteno *Signore delle cime*. Slavje je osvetlila, obogatila in spremljala prisotnost msgr. Dina De Antonija.

Ob 70. obletnici je bil izoblikovan, izdelan in predstavljen župnijski grb, ki ga župnija do tedaj še ni imela. Kasneje so bili popravljani in obnovljeni prostori cerkvenega doma prosvetnega društva S. Gregorčič in prejšnjo nedeljo smo slavili 75. obletnico cerkve in njeno obnovo. Domači župnik Karel Bolčina si je naložil težko breme in si zastavil v bližnji prihodnosti še veliko načrtov, od katerih popravilo tamkaj stoječega župnišča. Naj ga dobri Oče spremlja in mu pomaga z močjo svojega Duha voditi in razsvetljevati štandreške vernike.

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO SSK

SREČANJE S POSLANCEM MICHLOM EBNERJEM O REGULACIJSKEM NAČRTU

Slovenska občinska svetovalka Ojke-SSK Erika Jazbar se je prejšnjo nedeljo srečala z evropskim parlamentarcem Južnotirolske ljudske stranke Michlom Ebnerjem. Beseda je tekla v glavnem okoli splošnega regulacijskega načrta za občino Gorico, ki ga je odobrila pred mesecem dni večina, ki upravlja občino in je zaradi uporabljenega postopka in predvidenih posegov razbesnela levosredinsko opozicijo in štandreške občane. Poslanec Ebner je bil s pro-

blematiko okoli Štandreža (Jeremišče, nova obrtna cona ter nova zazidljiva cona v ul. Abetti) predhodno že seznanjen - predstavnik slovenske stranke mu je predložila tudi krajšo zgodovino posegov in razlašanja slovenske zemlje; na srečanju je predstavnik nemške manjšine dobil zadnje potrebne informacije. Pokazal je veliko zanimanje in razpoložljivost, da bi v svojih močeh pomagal slovenski manjšini, ki živi v goriškem rajonu.

60-LETNIKU ZDRAVKU

"Slavi, moja duša, Gospoda..., ki tvoja leta nasičuje z dobrinami; kakor orlu se obnavlja tvoja mladost." (Ps 102, 1.5)

S to hvalnico in s fotografskim posnetkom, ko je bil Zdravko Klanjšček "ujet" v kamero, se želi župnijska skupnost iz Rupe in s Peči tudi v imenu raznih zborov in drugih župnijskih skupnosti, kjer je slavljence dejaven, še en-

krat zahvaliti dirigentu ob njegovem življenjskem jubileju za dragoceno delo, ki ga že več desetletij požrtvovalno opravlja med njimi. Več pristranih praznikov, ki so mu jih priredili v zadnjih tednih, so samo še dokaz več, da je Zdravko Klanjšček na Goriškem močno priljubljen, in to ne le kot pevovodja. Še enkrat kličemo: Na mnoga leta!

STODEVETDESET NOVIH RASTLIN ZA ŠOLSKO SREDIŠČE

HARJET DORNIK

V središču višjih srednjih šol se po enoletnem premoru, med katerim sta nas pošteno zaposlila preosnova učiteljsišča in nov državni izpit, nadaljuje uresničevanje projekta *Šola v zelenju*, ki predvideva posaditev gromovnic in dreves na zelenih površinah okoli šolskih stavb. Med lanskim šolskim letom so ravnateljica učiteljsišča in referenti za okolje zaprosili za podporo tudi krovni organizaciji SSO in SKGZ ter Deželno go-

KORAK NAZAJ

Z 8. novembrom so se slovenske višje šole spet utirile na stare tirnice. Prevozno podjetje je v odgovor na nastalo zmedo, negodovanje in pritiske prešlo na stari vozni red, tako je lahko šolski skrbnik pomiril vse razburjene duhove s skrajšanjem učne ure na 50 minut. In vse se je spet spravilo v stare okvire. Skrbnik je javno obžaloval dejstvo, da se šole že letos niso preizkusile v avtonomiji. Tudi nekateri šolniki so vrnitev na 50 minut sprejeli kot poraz, saj so verjeli v pozitivnost te izkušnje. Korak nazaj pa ni nujno poraz, navsezadnje je to lahko koristna izkušnja za prihodnje šolsko leto, ki se napoveduje še bolj potresno od lanskega in letošnjega. - HD

OB 40-LETNICI SMRTI

ŠKOF ROŽMAN VELIK DOBROTNIK KATOLIŠKEGA DOMA

Dne 16. novembra 1959 je v Clevelandu umrl škof Gregorij Rožman. Bil je velik dobrotnik Katoliškega doma, zato je prav, da se ga ob 40-letnici smrti spomnimo tudi Goričani.

Leta 1953 je odbor za Katoliški dom sklenil pogodbo, da kupi zemljišče na Drevoredu 20. septembra. Z lastnikom smo sklenili pogodbo in plačali prvi obrok. Toda pogodba je zapadla in zemljišče smo morali plačati, sicer bi lastnik odpovedal pogodbo z nami. V tem najtežjem trenutku smo se obrnili na prijatelja v Clevelandu. Tam so v kratkem času zbrali zelo veliko vsoto, da je odbor lahko plačal zemljišče. Zasluga za to gre škofu Gregoriju Rožmanu, ki je s svojo avtoriteto pridobil nekaj bogatejših mož v Clevelandu, da so posodili nekaj tisoč dolarjev, on sam je dodal, kar je manjkalo. Zasluga gre tudi dr. Karlu Bonuttiju, ki je dr. Rožmanu razložil naš položaj in bil posrednik med našim in ameriškim odborom. To je bil najtežji trenutek v življenju odbora, kajti, če bi ne dobili v Ameriki potrebnega posojila, bi izgubili ves denar in naši upi bi šli po Soči. Ameriški dobrotniki so nam takrat poslali devet tisoč dolarjev in tako smo mogli

konec avgusta 1953 skleniti pogodbo za zemljišče in plačati potrebno vsoto. Brez te danjega posredovanja dr. Rožmana bi Katoliškega doma in kasneje Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici ne imeli. Ko smo bili Slovenci leta 1958 na skupnem romanju v Lurdu, smo izkoristili priljubljenost in se zahvalili dr. Rožmanu ter ga povabili, naj obišče Gorico. Obljubil je, a mu bolezen in smrt že naslednje leto nista dopustila, da izpolni obljubo. Zato je zelo na mestu, da se nanj ob 40. obletnici smrti hvaležno spominjamo.

KH

GALERIJA ARS / PREDSTAVITEV KNJIGE KRATKI ČASI

OBŠIREN POGLED IZ ŽABJE PERSPEKTIVE

IVA KORŠIČ

V petek, 5. t.m., je doživela svoj goriški "vstop v javnost" nova knjiga znanega tržaškega pesnika in odličnega pravljničarja Marka Kravosa *Kratki časi s podnaslovom Trst iz žabje perspektive*, ki je izšla pred nedavnim pri založbi Knjižna zadruga v Ljubljani. Ob mraku se je v razstavnih prostorih Katoliške knjigarne na Travniku zbralo lepo število poslušalcev, ki so sprejeli vabilo Galerije Ars in Katoliške knjigarne na predstavitev črtic iz otroštva. Na prisrčnem literarnem srečanju, s katerega je ob pozdravnih besedah prof. Vide Bitežnik zavel praznični dih zaradi veselja nad knjižno novostjo zamajškega ustvarjalca, so sodelovali avtor Marko Kravos, njegova sestra Bogomila Kravos, dr. Pavel Fonda in kitarist Marko Feri. Žal ni bilo pesnika Toneta Pavčka, kot je bilo napovedano. Magično poudarjalno ozračje je pričaral u-

veljavljeni glasbeni izvajalec Marko Feri z brezhibno izvedbo *Saudade* Rolanda Dyensa.

O vsebinsko in jezikovno zanimivih "spominih" iz otroštva, ki so bili objavljeni kot sobotno branje v Primorskem dnevniku, je najprej spregovoril dr. Pavel Fonda s kratkim psihoanalitičnim prikazom "žabje perspektive", t.j. odskoka v čas, ki je minil, in v katerega se vrača pisatelj s svojimi na novo oživiljenimi otroškimi očmi in obujenim otroškim razmišljanjem. Tako lahko opazuje in prikazuje nekdanje dogodke, kot jih je občutila njegova otroška duša. Zdravnik Fonda je poudaril, da bi moral vsak izmed nas prislusniti otroškemu delu svoje osebnosti, ki ni kak zapašen delček naše biti, ampak je najbolj živ. Prav iz njega se rojevajo izrazito vitalni občutki, želja po življenju, po zmeraj novih spoznanjih in ustvarjalna moč. Po zgledu pisateljevega pogleda nazaj bi morali tudi mi ohra-

njati v sebi bogastvo svoje večplastne osebnosti in dojemati, doživljati vse to, kar se dogaja okrog nas, "z izkušnim očesom odraslega človeka, a tudi z naivnim otroškim pogledom." Pri tem nam bo gotovo pozitivno spodbudno spregovorila ta kratka proza Marka Kravosa, o kateri je sam pisec duhovito dejal, da je takšna, ker je pač pesnik in ne zmora dolgotrajne koncentracije. Sicer so se rojevale dolgi sedem let te črtice, sličice ali mozaik otroških spominov, prepojene z resničnostjo, a tudi domišljijo - otrok namreč ne postavlja trdne meje med stvarnim in domišljijam svetom. V njih je skušal vseskozi gledati na pretekle dogodke in na svoj mali veliki svet, del Sv. Ivana ob rojstni hiši, z otroškim poštenim pogledom na ljudi, na zgodovinsko dogajanje, na stik z italijanskim življenjem. Dоследno s tem je za svoje delo uporabil preprost jezik z naravnimi primesmi; predvsem

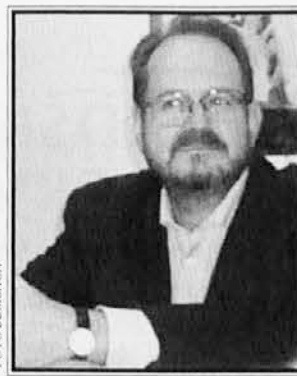

FOTO BENEČKA

pa je hotel, da bi do bralca prodrli "čutni" svet malega fantiča, okus, vonj, otipljivo občutje tedanjega življenja.

Bogomila Kravos nam je pesnikovo doživljanje sebe in družine živo približala z občutenim branjem črtice, v kateri bratec in sestra na vse načine skušata utišati jokajočo sestrico - ravno malo Bogomilo - z raznimi, nekaterimi "čisto otroško nevarnimi" sredstvi.

Avtor sam je ob koncu zbranim poslušalcem dejal, da je njegova želja ta, da bi bralci našli ob prelistavanju utrinkov iz žabje perspektive nekaj svojega, morda izgubljenega ali pozabljenega otroštva in bi jim bila knjiga vesela vodnica za brskanje po lastnem, prav gotovo bogatem otroškem svetu.

GORIŠKI VRTILJAK / ABONMAJSKA SEZONA ZA NAJMLAJŠE

PRIJEZDILA JE ČAROVNICA JEZIBABA

Medtem ko petošolci in srednješolci še pričakujejo začetek svoje gledališke sezone, ker je prva predstava v Abonmaju za mlade odpadla zaradi poškodbe igralca-protagonista, so se naši najmlajši gledalci že drugič srečali v gledališču s pravljničnimi junaki.

V ponedeljek, 8. t.m., se je v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma po običajnem urniku, z dvema ponovitvama - najprej za osnovnošolske in male obiskovalce vrtecev iz doberdobskega ravnateljstva, nato za tiste iz goriškega - vedro zavrtel Goriški vrtljak. Mali polčki so stopili v svet pravljic v družbi koroške ljubiteljske lutkovne skupine Mladje, ki jo sestavljajo navdušeni lutkarji iz Šmihela - v tem kraju so kar tri lutkovne skupine -, skupina Mi smo mi iz Celovca, Teater brez, gledališka skupina Radiše in nekdanji lutkarji KDZ "Lutke mladje". Vsi ti mladi, "zasvojeni" z odrskim čarom, so se zbrali, da bi s skupnim nastopom pokazali radost in zagnano igralsko razdajanje ob 25-letnici mladinskega gledališkega in lutkovnega ustvarjanja na Koroškem. Praznično so to zavidljivo okroglo obletnico slavili v prvi polovici preteklega junija, ko so v Občinskem centru Št. Rupert v Celovcu premierno odigrali igrico *Zaklad čarovnice Jezibabe* Pavla Poláka, ki je z režijsko zamislijo Tina Varla, dolgoletnega mentorja iz Lutkovnega gledališča Maribor, postala pravi musical s petjem v živo, z glasbo (Edi Oraže) in ritmično poudarjenimi plesnimi koraki (koreografinja Minka

FOTO BENEČKA

Veselic-Kološar). Osnova pravljice je povzeta po stari francoski pripovedki Perraulta *Poslednji zmaj*. Vsebinska izhaja iz klasičnih motivov in ima razne inačice. V Polakovi predelavi se princ Jurij spoprijateljeli z zmajem Lakotajem, ki ima silno rad melone. Na svojem popotovanju najdeta zaklad, a le-ta je last hudobne čarovnice Jezibabe, ki jima zaradi tega s svojo muco Črno Bucu sledi okoli sveta. Na tej dolgi poti srečata "grozne" tolovaje, indijance, zamorce in eskime. Vsi jima pomagajo in ob koncu junaka uženeta Jezibabo; zmaj jo z besedami iz čarovniške knjige spremeni v miško. Tako se konča ustrahovanje zlobne Jezibabe, ki pa so jo otroci vseeno gledali s simpatijo. Seveda sta jim bila bolj pri srcu princ z modrimi in zmaj-vegetarjanec z rdečimi očmi. Skozi celotno pravljico so bili na njuni strani.

Pravljična postavitev je že na profesionalnem nivoju, čeprav jo izvajajo ljubitelji, saj se v njej zrcali resna strokov-

na podlaga. S svojim hitrim ritmom in živahnostjo igrice ne dopušča nikakršnega dolgočasenja. Očarljivost ji pridajajo še posrečene lutke, dognani kostumi v živih barvah in preprosti, a zelo funkcionalni scenski deli; za vse to je poskrbela izkušena Breda Varl.

Kot ponavadi je en razred ob koncu šel na oder in se bolj "otipljivo" srečal z lutkami, kostumi in seveda igralci.

IK

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

CECILJANKA '99

41. revija goriških pevskih zborov

Sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine, Koroške in Slovenije.

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
Sobota, 20. novembra 1999, ob 20.30
Nedelja, 21. novembra 1999, ob 16. uri

41. CECILJANKA

V soboto in nedeljo, 20. in 21. t.m., bo v Kulturnem centru Bratuž potekala tradicionalna revija pevskih zborov *Ceciljanka*, ki jo prireja Zveza slovenske katoliške prosvete. V soboto bo nastopilo 11 zborov, in sicer: MePZ Lojze Bratuž iz Gorice (vodi Stojan Kuret), MoPZ Štmaver (Nadja Kovic), Mladinski mešani zbor Devin (Herman Antonič), MoPZ Mirko Filej iz Gorice (Zdravko Klanjšček), MePZ Mačkolje (Ivo Lešnik), Fantje izpod Grmade (Ivo Kralj), Gruppo corale Ars Musica iz Gorice (Lucio Rapaccioli), Ženska vokalna skupina Rihemberk (Vanja Fabjan Velikanje), pevska skupina Beneške kornine (David Klodič), MoPZ Skala iz Gabrij (Miran Rustja) in MePZ Hrast iz Doberdoba (Hilarij Lavrenčič).

Nedeljski program pa bo oblikovalo 9 zborov: MePZ Rupa-Peč (Z. Klanjšček), MoPZ Provox iz Nove Gorice (Ivan Mignozzi), DePZ Jezero iz Doberdoba (Dario Bertinazzi), Vokalna skupina Chorus 97 iz Mirna (Anton Klančič), Ženski Višarski kvintet (Anna Missoni), MePZ Štandrež (Tiziana Zavadlav), MoPZ Jepa - Baško jezero iz Loč na Koroškem (Alex Schuster), ŽePZ Devin (Herman Antonič) in MePZ F.B. Sedej iz Števerjana (Bogdan Kralj).

OBVESTILA

MLADINSKI KROŽEK F.B. Sedej prireja praznovanje sv. Martina v gostilni pri Koršču na Sovenci 12. t.m. letos. Toplo vabljeni!

SLOVENCIZ Laškega bomo martinovali v soboto, 13. t.m., pri Andreju v Doberdobi. Na voljo je še nekaj prostih mest. Za večerjo in veselo družino se lahko vpišete do četrta, 11. t.m., na tel. 0481/45122 ali 0481/483136.

DRUŠTVO F.B. Sedej iz Števerjana vabi na prireditev ob zahvalni nedelji, ki bo v nedeljo, 14. novembra, ob 16. uri, v župnijski dvorani.

ŠTEVERJANSKI ŠOLSKI otroci so s pomočjo učiteljic in staršev organizirali prodajo okrasnih božičnih izdelkov, ki so jih izdelali v šoli s pomočjo mentorjev. Z izkupičkom te prodaje si bodo nabavili nove šolske potrebščine. Prodaja bo potekala v nedeljo, 14. novembra, po sveti maši in pred začetkom prireditve v Sedejevem domu. Vsi toplo vabljeni!

SLOVENSKA USTANOVA v Gorici išče primerno osebo ali družino za službo hišnika. Podrobnejše informacije lahko dobite na tel. 0481 531445 v jutranjih urah.

V SREDIŠČU mesta Gorice, na Placuti 18, je na prodaj nepremičnina večje površine, ki obsega dvonadstropno stavbo z večjim zaprtim dvoriščem. Zanimirani se lahko oglasio na sedežu Katoliškega tiskovnega društva v prvem nadstropju omenjene stavbe v uradnih urah (tel. št. 0481 533177, fax 0481 536978).

DAROVI

ZA MISIJONARIJA Ernesta Sakside: N.N. 200.000 lir.

ČESTITKE

Svoji gojenki **IRENI BEDNARICH** iskreno čestita ob visokem priznanju Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in želi, da bi jo ljubezen do glasbe spremljala tudi na novi študijski poti.

Pevce bo, ker joče lepo, smo ugotovili in se ga s srečnimi starši razveselili. Torej čestitam, draga Lucija in Edi, za tako krepkega sinčka **SIMONA**. Stric Remigij in teta Milka ter cela družina Ciglič.

POPRAVEK

Ivan in ne Ivana, kot se nam je zapisalo prejšnji teden, je eden dveh botrov, ki so poleg članov družine voščili Ireni Bednarich ob prejetem uglednem priznanju. Krstnemu botru se opravičujemo.

SPOMIN NA RAJNE V LAŠKEM

V četrtek, 4. novembra, so se v Laškem spomnili rajnih sveto mašo, ki jo je daroval g. Maks Suard iz Boršta. Tudi letos so se za to priložnost zbrali v cerkvi sv. Nikolaja v Tržiču, ki jo je dal Slovenecem na razpolago tamkajšnji duhovnik don Chino. Med obredom je priložnostne pesmi pel Ženski pevski zbor iz Ronk. Sledila je prijetna družabnost v bližnjih prostorih.

Zaradi preobilice prispevkov bomo nekatere članke objavili prihodnjič. Bralce in sodelavce prosimo za razumevanje. / URED.

V razstavnih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž bo razstavljal

ETKO TUTTA

Umetnika bo predstavil Jurij Paljk.

ODPRTJE RAZSTAVE BO V PETEK, 12. NOVEMBRA 1999, OB 18. URI. VLJUDNO VABLJENI!

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

MARTINOVANJE

V soboto, 13. novembra, ob 20. uri, družabno srečanje. Viktor Selva bo s fotoimprovizacijo popestril program.

ZAHVALNICA

V nedeljo, 14. novembra, ob 16. uri. Prof. Slavko Bratina bo predvajal diapozitive o Štandrežu.

ŽUPNIJSKA DVORANA ANTON GREGORČIČ

GALERIJA

SLOVENSKE UMETNICE PO SVETU

Razstavljale bodo Tamara Burmicky Taya, Rozalija Knez Saule in Maja Pogačnik. Slikarke bo predstavil Joško Vetrlih. Galerija Ars v Katoliški knjigarni na Travniku, petek, 19. novembra, ob 18. uri.

ODLOČNO ZA ZAŠČITO MANJŠIN

VPRAŠANJE EKONOMSKEGA IZENAČENJA

SREČANJE S
POSILANECM
EBNERJEM

V nedeljo zvečer se je delegacija deželne tajništva Slovenske skupnosti srečala z evropskim parlamentarcem Južnotirolske ljudske stranke Michlom Ebnerjem, ki predstavlja v plenumu tudi slovenske volilce, saj je na zadnjih evropskih volitvah SSK nastopila na skupni listi z nemško manjšino.

Solidarnost med narodnostnimi manjšinami v Italiji je načelo, na katerem gradi SSK svoje delovanje že od nastanka in je obrodilo pomembne sadove, saj je predstavnik, ki deluje ali je bil izvoljen na listi političnega gibanja manjšine, vedno pripravljen na sodelovanje in pomoč, česar ne moremo vedno trditi o političnih predstavnikih, ki so bili neposredno izvoljeni tudi z našimi glasovi.

Poslanec Ebner je odlično seznanjen z odprtimi vprašanji slovenske manjšine, ki živi v Italiji, zato so predstavniki na srečanju spregovorili o glavnem o zadnjih novostih oz. zapletih okoli predloga zaščitnega zakona za slovensko manjšino, precej pozornosti so posvetili manjšinskim medijem, beseda pa je tekla tudi o vključevanju Slovenije v EZ.

Predstavnik nemške manjšine je pokazal željo po nadaljnjem sodelovanju in skupnih iniciativah v luči manjšinske solidarnosti, obenem pripravljeno in razpoložljivo.

V kratkem pripravljata Slovenska skupnost obisk poslance Ebnerja v zamejstvu, na katerem bodo volilci SSK lahko spoznali svojega predstavnika v evropskem parlamentu.

VIDEMSKA NADŠKOFIJA IN
UNIVERZA V PRVI VRSTI

ERIKA JAZBAR

Videmska nadškofija in domača univerza predstavljata v videmski pokrajini pomemben in živahen binom; ta je že večkrat uspešno in produktivno sodeloval pri pobudah, ki si prizadevajo za ovrhnotenje kulturne, jezikovne in družbene stvarnosti furlanskega človeka. Značilni za njuno sodelovanje so jasne in neposredne smernice, vztrajnost in prepričanje, da so motivacije, na katerih gradi svoje delovanje, nekompromisno branljive pred katerimkoli sogovornikom.

Tisti, ki mislijo, da pri tem pretiravamo (saj so navajeni na naše pogosto pasivno sprejemanje danosti), naj prelistajo tednik videmske nadškofije *La vita cattolica*, od uvodnika do krajsih novic, in se bodo o tem prepričali.

Priznan binom se je prejšnji teden ponovno izkazal z javnim zborovanjem v bran okvirnemu zakonu za zaščito dvanajstih zgodovinskih jezikovnih manjšin, ki živijo v Italiji. Zakon je posebno pomemben za furlansko skupnost, saj predstavlja prvo pravno podlago na državni ravni, ker brani njihove pravice.

Marsikdo se bo pri tem zamislil, saj so že lansko leto močno bobnali, da bo zakon odobren v letu 1998 in da bo predstavljal nekakšno odskočno desko, "prepuštni-

co" za predlog zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji. Do tega pa očitno ni prišlo. Predlog za zaščito dvanajstih manjšin je bil odobren v poslanski zbornici junija 1998, nato se je na senatnih hodnikih spotaknilo, še klavnější spodrslijaj pa je doživel v senatnem plenumu, ko je dvakrat zapored zmanjkalo potrebno število senatorjev, ki bi jamčili sklepčnost zasedanju.

V ta namen so se torej prejšnji petek zbrali v avditoriju Paolino d'Aquileia predstavniki furlanske skupnosti. Navadnih ljudi je bilo sicer bolj malo, prisotni pa so bili vsi institucionalni predstavniki, od politikov do gospodarstvenikov in družbeno-kulturnih delavcev. Zasedanje je vodil vikar za kulturo pri nadškofiji Duilio Corgnani, ki ga marsikdo pozna po vehementnosti posegov in neposrednosti besed, za katere je poskrbel tudi v petek. Nekoliko bolj uglašeno je spregovoril videmski nadškof Alfredo Battisti, posebno piker je bil tudi rektor univerze Marzio Strassoldo. Na zasedanju je sodeloval tudi predsednik manjšinske organizacije CONFEMILI Domenico Morelli.

Po uradnih posegih organizatorjev so spregovorili predstavniki furlanske skupnosti ali njej naklonjene osebnosti. Vsakemu je bilo

odmerjenih nekaj minut, kljub temu pa marsikomu ni uspelo priti do besede. Kot rečeno, so se pred mikrofonom zvrstili vsi možni politični predstavniki, od deželne do krajevne ravni, kulturniki, izobraženci in družbeni delavci, ki si v svojem vsakdanjem delovanju prizadevajo za življenje furlanskega jezika in kulture. Posegi so bili enosmerni, zato o njih ne bomo posebno spregovorili.

Kot edini predstavnik slovenske manjšine v Italiji je spregovoril Giorgio Banchig v imenu SSO-ja in podčrtal popolno solidarnost naše narodnostne skupnosti do prizadevanj za odobritev omenjenega zakona ter spomnil tudi na naš okvirni zakon, ki se je marsikje že spotaknil in čaka na boljše čase. Med občinstvom so bili prisotni tudi predstavniki SKGZ-ja ter delegacija Slovenske skupnosti.

Manifestacija ni skrivala svojega namena, t.j. pritisk na senat, da bi čimprej odobril zakonski predlog, ki po besedah samih organizatorjev ni idealen, ne gre pa ga spreminjati, sicer bi se moral spet vrniti v poslansko zbornico. V ta namen je bila delegacija v torek pri predsedniku senata Mancinu in pri načelnikih vseh skupin, ki so prisotne v senatu.

DRAGO LEGIŠA

Vprašanje pravnega in ekonomskega izenačenja državnih in zasebnih šol je v Italiji predmet živahnih in ostrih razprav tako rekoč ves čas po drugi svetovni vojni, saj ga znani 33. člen republiške ustave nikakor ni uredil. Izoblikovali so ga namreč tako, da se lahko različno tolmači, kar jasno kaže, da je njegovo besedilo sad političnega kompromisa. Proticerkveno, laicistično nastrojene politične stranke in laiciistična civilna družba, katerih vpliv je v Italiji zelo močan zlasti v intelektualni plasti, poudarjajo predvsem tisti odstavek omenjenega ustavnega člena, po katerem zasebne šole ne morejo biti v breme državi. To sicer drži, a je prav tako res, da je vsakemu državljanu s tem členom tudi zajamčena pravica do študija, torej do šolanja in izobraževanja, pri čemer imajo odločilno besedo starši. Gre torej za zares zamotan voz, ki pa ga je treba, kot je dejal Janez Pavel II. v soboto, 30. oktobra, pred dvestotisočglavo množico, zbrano na trgu sv. Petra v Rimu, čimprej razvezati.

Slovencev, ki živimo v Italiji, to vprašanje toliko ne zanima, saj, kot vemo, nimamo ne osnovnih ne srednjih šol, ki bi bile zasebne. Zasebna je le dvojezična šola v Špetru v Benečiji, ki je bila nedavno tega izenačena, kar pomeni,

da je v pravnem pogledu enaka državni šoli. Prvi in tudi edini učinek tega sicer pomembnega ukrepa je v tem, da imajo spričevala, ki jih prejemajo učenci in dijaki te šole, pravico javnosti, da so torej izenačena spričevalom, ki jih izdajajo državne šole.

Povsem odprto pa ostaja vprašanje ekonomskega izenačenja. To zelo od blizu zadeva tako učence in dijake kot njihove učitelje in profesorje ter vodstvo zavoda, ki mora skrbeti za njegovo redno delovanje. O tej "plati medalje" nismo sicer mnogo informirani, vemo le, da prejema ta šola nekaj sredstev od deželne uprave (če se ne motimo, po zakonu o obmejnih območjih), za vse ostale stroške pa mora skrbeti uprava te šole, ki se gotovo obrača predvsem na pristojne urade matične Slovenije. To pomeni, da za šolo v veliki meri skrbijo davkoplačevalci matične države. Pravno izenačenje, ki je bilo priznано (z veliko zamudno) dvojezični šoli v Špetru, ni in ne more biti trdno jamstvo za njen obstoj, za njeno prihodnost. Tudi načelo pravičnosti ne dopušča, da bi davkoplačevalci iz Slovenije izvrševali neko subsidiarno nalogo, tisto namreč, ki bi jo morala prav po členu 33 republiške ustave opravljati italijanska država, torej njeni davkoplačevalci.

O VISOKI KULTURI

JURIJ PALJK

..., za katero nekateri mislijo, da je njihova domena, drugi, med katerimi prištevamo tudi same sebe, pa mislijo, da je ni, ker je kultura lahko samo kultura in zato ne visoka in ne ljudska, "tista za ljudi, ki itak ničesar ne razumejo, če pa že kaj, je to mala stvar." Zgrešeno je misliti, da je kultura lahko visoka in nizka, ker je kultura lahko samo kultura ali pa je ni. Kulture ne moremo deliti na tisto, ki je namenjena samo izbrancem, in še ti so ponavadi samozvani izbranci, in na tisto, ki naj bi manj veljala in naj bi bila zato namenjena "vsem ljudem".

Naziv "ljudje" ali pa "vsi ljudje" je zelo moteč, ker navidezno povzdiguje tistega, ki pravi: "To pa je za ljudstvo!", nad zemeljsko rajo, in mu daje vtis, da je on nekaj več, da je on izbran in le on in njemu podobni so tisti, ki "razumejo in vejo". Obenem pa tak odnos do "ljudstva" postavlja veliko vprašanje, ki bi ga lahko strnili v tole: "Toda kdo si ti, da lahko govoriš takole? Kdo je tebe pooblastil, da lahko deliš ljudi na take in drugačne? Kaj si sam naredil, da bi

ljudstvo, v katerega se zmotno sam ne prištevaš, le bolje dojele vse tisto, za kar si sam prepričan, da je visoka in samo tebe in tebi enakih vredna kultura?"

Naš odgovorni urednik dr. Drago Legiša, ki je v časnikarskem poklicu že skorajda pol stoletja in jih je zato dosti videl in slišal, takih in drugačnih, se včasih prav razburi, ko sliši koga ali pa prebere članek, ki prinaša taka mnenja, da so do njega in do našega poklica žaljiva; se pravi, da jih izjavlja nekdo, ki ima o neki stvari zelo vzvišeno in kritično mnenje, sam pa ni ničesar napravil, da bi kaj spremenil. In njegova reakcija je vedno taka: "Kdo je ta, da lahko to reče? Kaj je v življenju napravil, da tako govori?" Menimo, da ima naš šef prav, ko tako govori, ker je med nami zares preveč ljudi, ki veliko vedo o vsem, sami pa ne storijo ničesar, in to predvsem na kulturnem področju. Tako imamo prave izvedence, ki vsako razstavo naših slikarjev vržejo v nič, češ da je to "provincialno in že preživeto slikarstvo", skoraj vsako predavanje je zanje "premalo, saj ni preda-

vatelj povedal nič novega", kot so "premalo" zanje tudi naši časniki in občila, naše proslave, literatura in tradicija, zgodovina in še kaj. Tako imamo pri nas ljudi, ki so izjemni talenti in veliko vedo, a sami ne storijo ničesar, da bi lahko tudi mi, "ljudstvo", kaj več zvedeli, kaj več spoznali.

Taki ljudje se s "cinično distanco" posmehujejo garaškemu delu v vaškem kulturnem društvu, pomenljivo povejo, da je zanje "premalo" z lastnimi močmi narejena opereta, da je zanje "premalo" naš tednik in tako naprej, da ne rečemo nobene o tem, da je zanje premalo petje v vaškem pevskem ali cerkvenem zboru. Vse je "premalo" in vse "ne dosega ravni visoke kulture", za katero sami pravijo, da se v njej preproznajajo in so tudi njen del. Kaj je ta visoka kultura, je znano samo izbrancem, ker smo sami mnenja, da je ni, ampak so samo večji, pomembnejši kulturni dogodki in manjši, a vsi sestavni del pojma, ki ga imenujemo kultura.

Pri nas imamo vse preveč takih - žal jih je vse več tudi med mladimi, ki znajo o vsem povedati kako pikro, sami pa ne dajo od sebe ničesar, naša skupnost gotovo nima ničesar ne od njih, še manj pa od njihovega dela. Tako imamo med sabo posmehovalce, ki vedo povedati, da je pri nas literatura in likovna umetnost na psu, da je delo v kulturnih društvih in pri pevskih zborih na nizki ravni in je že "preživeto", da je... Vse manj pa imamo takih, ki bi raje, kot da vseprek govorijo, priprijeti za delo še sami in bi nam, ki delamo "na terenu", s svojim znanjem in svojimi videnji naše stvarnosti lahko olajšali delo in tudi dvignili raven kulture, če pa so že sami prepričani, da je "ljudska kultura" na tako nizki ravni.

Odmaknjenost iz naše stvarnosti in govorjenje zviška ter sodbe o vsem in vsakomer so namreč najlažja stvar, ki se lahko naredi, saj je znano, da se v našem svetu, ki prisega na relativizem, lahko vsaka stvar ruši in izniči z besedami, ki pa so in ostajajo le besede. Še vedno pa velja staro pravilo, da je nekaj le nekaj in nič ni nič. Zato je brezpredmetno govorjenje o "visoki kulturi", ki da je pri nas ni, zares izguba časa in se z njim ne kaže niti ukvarjati.

POKLON
VENOSIJU

Iz Slovenskega kulturnega središča Planika v Kanalski dolini sporočajo, da bo 18. t.m. v Žabnicah krajša slovesnost ob postavitvi nagrobnega spomenika Salvatoreju Venosiju, ki ga je doletela prezgodnja smrt 18. septembra 1996 v starosti osemindesetih let. Bil je ena osrednjih slovenskih osebnosti Kanalske doline, neutruđen kulturni delavec, raziskovalec, pedagog in politik, soustanovitelj Slovenskega kulturnega društva Planika. Odkritje nagrobnika bo ob 14. uri.

Prireditelji - člani in vodstvo Slovenskega kulturnega središča Planika - so ob tej priložnosti povabili predstavniške slovenskih organizacij iz italijanskega in koroškega zamejstva, pokojnikove sodelavce z raziskovalnih inštitutov v Italiji, Sloveniji in Avstriji, predstavnike političnega in kulturnega življenja iz Slovenije, krajevne oblasti in druge odlične goste, da se udeležijo spominske priložnosti. Obračajo se tudi na prijatelje in znance Salvatoreja Venosija, da se s prisotnostjo na žabniškem pokopališču poklonijo njegovemu spominu.

OBVESTILA

VEČER SLOVENSKE PARODIJE. Lavričeva knjižnica Ajdovščina in Založba Mladinska knjiga vabita na predstavitev nove knjige iz zbirke Kondor *Prosto po...* Cvetnik slovenske paradije v torek, 16. t.m., ob 18.30 v prostorih Lavričeve knjižnice v Ajdovščini. Izbor besedil, spremno besedo in pojasnila je pripravil Marko Juvan. Izbrana besedila bo bral Ivan Mermolja.

AKADEMIJA - HOMMAGE HUBERTU BERGANTU. Na slavnostni akademiji v ponedeljek, 15. novembra, ob 20. uri v mali dvorani Kulturnega doma Nova Gorica se bodo ob prisotnosti kolegov, učencev, prijateljev ter ob posnetkih in glasbi poklonili spominu velikega orgelskega mojstra.

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES in Slovenska izseljenska matica vabita na počastitev dveh slovenskih pesnikov, kulturnih delavcev in slovenskih zavezancev. Jurij Paljk, lanskoletni zmagovalac pesniškega natečaja Pablo Neruda, bo predstavil 16. t.m. ob 18. uri v dvorani SSK v Ljubljani (Cankarjeva 1/IV) pesniško zbirko *Moj veliki mali svet* (trijezična) in izbor publicistike *Blagi izzivi (30 let zapažanj)* Aleksija Pregarca, letošnjega nagrajenca pesniškega natečaja Etnie-Poesia.

SPOMINSKA SVEČANOST V ŠKRBINI

ČASTNI ZNAK SVOBODE PRIMORSKIM PADALCEM

Predsednik Milan Kučan je odlikoval s Častnim znakom svobode republike Slovenije za zasluge v boju proti naci-fašizmu umrle in preživele primorske rodoljube, ki so jih med zadnjo vojno Angleži iz-vežbali in s padali spustili na slovensko ozemlje, da bi se borili za novo Evropo svobodnih narodov. Simbolna raz-glasitev bo v kratkem na po-sebni slovesnosti.

Vest so številni svojci "pri-morskih padalcev" zvedeli v torek, 9. t.m., na komemoraciji v Škrbini na Krasu, kjer so pred leti postavili ploščo v spomin na osemnajst primorskih fantov, ki so izgubili življenje med vojno, v še večjem številu pa so izginili v prvih povojnih mesecih kot žrtve neosnovanih sumov in ideo-loških predsodkov takratnega režima.

Pobudo za spominsko sre-čanje je že lani dal bivši an-gleški kapetan posebne služ-be SOE in časnikar John Earle (na sliki), ki živi v Trstu, in sicer v imenu britanske veteranske organizacije Special Forces Club. Letošnje srečanje pa se je razvilo v široko in dobro o-biskano komemoracijo, na ka-teri se je poleg Johna Earla, ki je govoril v slovenščini, hval-ležno spomnil tragičnih žrtev britanski veleposlanik v Ljub-ljani David Andrew Lloyd. Spremljal ga je vojaški ataše, pristojen za Slovenijo, polkov-nik Ashley Manton z Dunaja.

Ob plošči, ki so jo krasile slovenska, angleška in ame-

riška zastava, štirje venci in sveče ter cvetje, je stala čast-na straža slovenske vojske, ob njej borčevski prapori in pa otroci osnovnih šol v Kom-nu in Štanjelu, ki so peli in re-citirali. Prisotne svojce, štiri preživele padalce, bivše bor-ce in druge udeležence je poz-dravil komenski župan U-roš Slamič. V imenu prežive-lih je govoril Ivo Božič, v ime-nu članov ameriških vojaških misij v Sloveniji pa Bob Plan.

Domoljubom, ki so izgu-bili življenje "zaradi zmote, o-mejenosti pojmovanj ter pre-kladovanja ene same ideje nad splošnim domoljubjem", se je v imenu glavnega odbo-ra Zveze združenj borcev poklonil Tone Poljšak.

Spored je povezoval pred-sednik vaše skupnosti Škrbi-na (ki je poskrbela tudi za do-mačo družabnost v bivši šoli) Boris Pipan.

PRILAGAJANJE SLOVENIJE SCHENGSKEMU SPORAZUMU

SPET VIZUMI ZA PET DRŽAV NA "ČRNEM SEZNAMU"

MARJAN DROBEŽ

Slovenija bo do konca no- vembra Evropski komisiji od- dala nov, predzadnji sveženj pogajalskih izhodišč, in sicer za štiri poglavja pravnega re- da EU. To so izhodišča o re- gionalni politiki in usklajeva- nju strukturnih skladov, pra- vosodju in notranjih zadevah, finančnem nadzoru in o pro- stem pretoku ljudi čez držav- ne meje. Temu svežnju bodo do konca leta sledila še izho- dišča za zadnji dve od skupaj 29 pogajalskih izhodišč. S tem bodo v formalnoprav- nem pogledu ustvarjeni oz. zagotovljeni pogoji za priče- tek pravih vsebinskih poga- janj o pristopu Slovenije k Evropski uniji, kar bo zadnja stopnja pred pridružitvijo. Ob omenjenih dosežkih je o- srednji slovenski dnevnik De- lo zapisal, "da je Slovenija za- radi nekaterih svojih značil- nosti in dejanskega napredka vendarle ubežala obdobju, ko je bilo nujno pozorno tehtati, kaj je kateri gost iz držav EU rekel zaradi navdušenja in o- dobrevanja, kaj pa bolj zara- di tega, ker smo to od njega pričakovali in včasih že kar vsiljivo terjali."

Problematika priprav na vključitev v evropsko pove- zavo je sploh v središču slo- venske politike. To nemara tu- di zaradi upanja, da bodo vo- ditelji držav članic EU na svo- jem zasedanju, ki bo čez kak

mesec v Helsinkih, vendarle sporočili, kdaj bo unija lahko začela sprejemati prve nove članice iz prvega kroga držav kandidatka za vključitev. Slo- venija se v tem obdobju in pričakovanju odločitev na ome- njenem vrhu petnajsterice dr- žav obnaša lojalno in brez pri- držkov izpolnjuje vse, kar za- hteva EU. Vlada bo, denimo, nov zakon o veterinarstvu ob- ravnavala in predlog zanj sprejela šele potem, ko bodo v Bruslju uskladili mnenja o tem občutljivem področju. Oblast pač želi preprečiti boj- kot izvoza slovenskega mesa in mesnih izdelkov ter divjači- ne v države EU, ki bi lahko za- čel veljati 1. februarja 2000.

Slovenija se prilagaja tudi režimu vizumov, ki velja v evropski povezavi, ter v tem ok- viru schengenskemu spora- zumu o t.i. notranjih in zuna- njih mejah EU. Vlada je spo- ročila, da bo do konca tega leta oz. najpozneje do januar- ja leta 2000 ponovno uvedla vstopne vizume za pet držav, ki so zaradi svoje rizičnosti na "črnem seznamu" EU. To so Makedonija, Bolgarija, Turči- ja, Rusija in Romunija. Slove- nija je torej morala opustiti politiko odprtih meja, s čimer se je ponašala ves čas po pri- dobitvi samostojnosti in ne- odvisnosti. Skoraj gotovo pa se bodo omenjene "rizične" države odzvale tako, da bodo tudi same uvedle vizume za slovenske državljane. Odnos

si med Slovenijo in omenjeni- mi državami se utegnejo vsaj za nekaj časa poslabšati, kar bi lahko zmanjšalo tudi bla- govne izmenjave zlasti z Ma- kedonijo, ki je naš zelo po- membem zunanjetrgovski partner. V okviru te problema- tike, ki je vsebovana tudi v poglavju o prostem pretoku ljudi čez državne meje, ki bo izhodišče za pogajanja z EU, naj poudarimo, da ima Slove- nija sklenjene sporazume o odpravi vizumov z 59 drža- vami, med katerimi so vse dr- žave članice EU, ZDA, Vati- kan, pa tudi Češka, Madžar- ska in Poljska. Brez vizuma je mogoče potovati tudi v Črno goro oziroma v povratni smeri v Slovenijo. Se zmeraj pa je na svetu, predvsem v Afriki, arabskih deželah in na srednje in južno-ameriških območjih, kar 127 držav, ki za prihode slovenskih držav- ljanov zahtevajo vstopni vi- zum.

TUDI V SLOVENIJI EVROSKEPTIKI

Pojav t.i. evroskeptikov tudi Slovenije ni obšel, ven- dar je za zdaj omejen. Na os- novi nekaterih javnomnenj- skih raziskav, ki so bile napra- vljene v zadnjem času, ugo- tavlja, da se s pridružitvijo Slovenije EU brez pridržkov strinja okoli 65% državljanov. Hkrati pa je opaziti poveza- vo med ovirami, ki jih nam na poti v evropsko povezavo po- stavlja Avstrija, ter narašča-

njem evroskepticizma. Av- strija je sicer umaknila svojo zahtevo, da je treba na poga- janjih z državami kandidatka- mi na področju energije zahtevati najvišjo raven varnosti jedrskih elektrarn (Slovenija tako varnost v jedrski elek- trarni Krško zagotavlja sama in vanjo tudi EU ne bi smela dvomiti), toda je postavila no- vo zahtevo. Avstrijski minis- ter za znanost in promet je namreč od EU zahteval nuj- ne ukrepe, da Avstrije ne bi preplavili tovornjaki iz držav, ki naj bi bile sprejete v evrop- sko povezavo. Menijo, da gre za nov poizkus blokade poga- janj držav kandidatka, med njimi Slovenije, ki se sicer tudi same prizadevajo za omejit- ev škodljivih vplivov tovor- nega prometa na okolje.

Poizkuse oviranja Slove- nije k članstvu najbolj navdi- huje in usmerja koroški de- želni glavar Haider. Strokov- njak za evropska vprašanja dr. Marko Kos je o tem v so- botni prilogi časnika Delo (6. novembra) napisal članek z naslovom Politična presene- čanja prihodnosti EU. V njem obravnava nevarnosti, ki bi nastale, če bi EU popustila iz- siljevanju in zahtevam koro- škega deželnega glavarja. O- pozarja, "da je Haider za Slo- vence novi Milošević na za- hodni civilizacijski ravni, ven- dar se Slovenci ne bodo pu- stili niti ponižati niti ogoljufa- ti niti prezirati ali osramotiti. Ni nobene vabe, ki bi jih lahko premamila. Ko se bo vlada uprla izsiljevanju, jo bo pod- prlo vse ljudstvo. Kdor druga- če računa, se moti."

POSVET NA GRADU DOBROVO V GORIŠKIH BRDIH

O ZAŠČITI MANJŠIN V EU

Na Gradu Dobrovo v Gori- ških Brdih je bil 8. in 9. t.m. znanstveni posvet o položaju in zaščiti narodnih manjšin v okviru evropskih združeval- nih procesov. Pripravili so ga Ministrstvo za znanost in teh- nologijo, Inštitut za narodno- stna vprašanja v Ljubljani ter univerzi v Ljubljani in Mariboru. Med okoli 100 udeleženci je bilo več strokovnjakov za vprašanja narodnosti oz. manjšin in njihovo zaščito v novih razmerah, ki jih obele- žuje širjenje EU. Obravnavali so najvažnejše vidike manj- šinske problematike, medet- nične odnose in multikultur- nost. Pozornost so namenili tudi ustavnim in pravnim ure- ditvam v posameznih drža- vah. Izčrpna in celovita je bila obravnava položaja delov slo- venskega naroda v sosednjih državah: Avstriji, Italiji in na Madžarskem. Izkušnje, pri- dobljene z razvojem in pro- blemi Slovencev, kot jih ugo- tavlja, bodo uporabili kot predloge za popolnejšo ureje- nost manjšinske problema- tike v Sloveniji. Pri tem odnos Slovenije do obeh avtohtonih narodnih manjšin, italijanske in madžarske, velja za vzor v

Evropi, kar ugotavljajo tudi pristojni organi EU.

Navajamo nekatere refe- rente in teme, ki so jih obra- navali v svojih posegih. Dr. Jernej Zupančič je analiziral demografsko in socialnogo- spodarsko strukturo Slovencev v Avstriji ter gospodarske in etnične procese na obmo- čju njihove poselitve; dr. Pa- vel Apovnik je namenil svoj re- ferat pravnemu varstvu slo- venske narodne skupnosti na Koroškem in avstrijskem Šta- jerskem; dr. Avguštin Malle- pa je govoril o pomenu vzgo- je in izobraževanja za sloven- sko narodno skupnost v Av- striji. Vsebinsko bogata in za- nimiva je bila razprava o polo- žaju slovenske narodnosti v Italiji. Dr. Emidij Susič je obra- vnaval položaj in perspektive naše narodnosti v omenjeni državi; dr. Milan Bufon je raz- členil družbene in prostorske razvojne strategije Slovencev v Italiji; Ivo Jevnikar pa je na- menil svoje poročilo aktual- nim problemom pravnega varstva Slovencev v Italiji. Sledili so trije referati o položaju slovenske manjšine na Madžarskem oz. madžarske sku- pnosti v Sloveniji. O tem so

govorili dr. Katarina Munda- Hirnök, Jože Hirnök in Geza Bačić. V okviru posebne teme posveta so sodelovali: dr. Sil- vo Devetak, dr. Albert F. Rei- terer, dr. Alberto Gasparini, ki je svoj poseg namenil manjši- nam in prekomejnemu sode- lovanju, zlasti ob primeru ita- lijansko-slovenske meje; dr. Moreno Zagn je obravnaval vlogo in možnosti narodnih manjšin v čezmejnem sode- lovanju na območju EU. Na po- svetu so udeležence pozdravili dr. Janez Podobnik, ki je po- svet tudi formalno odprl, dr. Lojze Marinček, minister za znanost in tehnologijo, dr. Jože Mencinger, rektor Ljub- ljanke univerze, dr. Ludvik Top- lak, rektor univerze v Mari- boru, ter dr. Michl Ebner, član Evropskega parlamenta.

Udeleženci posveta, zlasti strokovnjaki, ki so imeli refe- rate ali druge posege, so pri- spevali obilo gradiva, ki je po- nazorilo sedanje stanje zašči- te narodnih manjšin v okviru združevalnih procesov v Ev- ropi. Zaključke posveta so povzeli v dokumentu, o ka- terem bomo poročali v nasled- nji številki Novega glasa.

M.

VABILO ZA SILVESTROVO

Občina Šempeter-Vrtojba bo organizirala silvestrovanje "na placu" v Šempetru in veli- ko zabavnih in drugih prire- ditvev, ki se bodo pričele že 30. decembra. Na trgu Ivana Ro- ba v centru naselja bodo po- stavili velik šotor, v katerega bodo lahko sprejeli 1.500 lju- di. Uredili bodo posebni re- žim cestnega prometa, zago- tovili požarno varnost, parki- rišča in službo prve pomoči. Župan Dragan Valenčič je imenoval komisijo, ki bo po- skrbel za prireditve na Silve- strovo. Uradno so povabili tudi občini Gorica in Nova Go- rica, naj sodelujeta pri prosla- vljanju in prireditvah. Če bo povabilo sprejeto, bi državno mejo na območju Šempetra začasno odprli za prehode brez dokumentov in pripra- vili skupni ognjemet za Šem- peter-Vrtojbo, Gorico in No- vo Gorico, na skupnem novo- letnem obhodu pa bi omenje- ne občine obiskali udeleženci iz krajev na tem območju meje. Predlagajo tudi skupen nastop in novoletna voščila županov občin Šempeter-Vr- tojba, Gorica in Nova Gorica. V Šempetru zagotavljajo, da bodo pripravili ognjemet, ki bo viden tudi v Gorici.

M.

POSREDOVANJE ZA NOVO ŠKOFIJO V NOVI GORICI

Župan mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan in mestni svetnik iz SKD Rajko Harej sta v torek, 2. novem- bra, obiskala ljubljanskega nadškofa Franca Rodeta ter apostolskega nuncija v Slove- niji misijonarja Edmonda Far- harta. V pogovoru z visokima cerkvenima dostojanstveni- koma sta se zavzela za usta- novitev škofije v Novi Gorici in poudarila, da bi slednja bila upravičena iz zgodovinskih, narodnostnih in tudi iz čisto praktičnih razlogov. Novogoriški župan je za naš časnik izjavil, da on in mestni svet- nik Harej sicer nista dobila za- gotovila oziroma obljube o škofiji, ker takšen sklep lahko sprejme samo papež oziro- ma Sveti sedež. Bila pa je o- menjena možnost, da bi Cer- kev tudi v pripravljani po- gojev oz. možnosti za more- bitno ustanovitev škofije ime- novala pomožnega škofa za območje Goriške.

Župan Nove Gorice se je o morebitni ustanovitvi ško- fije že prej pogovarjal tudi s koprskim škofom msgr. Me- todom Pirihom.

M.

NOVA RAZSTAVA V GALERIJI RIKA DEBENJAKA

V Galeriji Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči so 5. t.m. odprli novo slikarsko razsta- vo. Predstavlja se akademski slikar Žarko Vrezec iz Ljublja- ne. V zloženkah, ki jo je ob raz- stavi izdalo Prosvetno dru- štvo Soča, je Tatjana Pregel- Kobe o umetniku zapisala, "da so barvne površine novej- ših slik Brez naslova nežno u- meščene črtne risbe, s kate- rimi Žarko Vrezec ustvarja napetost na razpirajočih no- tranjih prostorih komorno iz- slikanih barvnih open, ki s sa- mosvojo simbolno poetiko izražajo slikarjevo sporočilo. Globina razstavljenih slik je v notranji nuji slikarsko izpove- dnega, ozaveščenega slika- nja. (...) Stanje sveta slikar od- slikava s skoraj slišno melo- diozno poetiko: gledalčevega pogleda ne lovi, temveč se mu umika, vabi ga, da mu sle- di skozi razpoke v nek drug čas, ki bo kot v kamnu zapi- san v večnost."

Vrezec je od l. 1972 dalje razstavljal na več kot 70 sa- mostojnih razstavah v Slove- niji in na tujem. Sodeloval je tudi na skupinskih razstavah. Razstava bo odprta do 30. t.m.

13

ČETREK
11. NOVEMBRA
1999

ITALIJANSKO PRAVO

ZAUPNIŠKI PRAVNI
POSLOJI IN
ZASTARANJE

DAMJAN HLEDE

Struktura zaupniške pogodbe obstaja v prenosu neke pravice od enega subjekta na drugega z nekim določenim namenom. Njene korenine segajo že v rimsko pravo, v sodobnem pravu pa so predmet predvsem sodne in doktrinarne obdelave, na trgovinskopravnem in družbenem področju pa se je v zadnjih desetletjih razvila tudi precej razvejana zakonodaja. V sodobnem civilnem pravu ponavadi razlikujemo med zaupniško pogodbo *cum amico* in zaupniško pogodbo *cum creditore*. Lastnost, ki je skupna vsem zaupniškim pogodbam, je razmerje med stvarnim učinkom temeljne konvencije in obveznostnim učinkom povezanega zaupniškega dogovora. V zaupniški pogodbi pride namreč do povezave dveh pravnih poslov: zunanjega, ki ga stranki resnično hočeta in ki je učinkovit do tretjih oseb, in tako imenovanega notranjega pravnega posla z obveznostnim učinkom, ki teži po tem, da spremeni končni rezultat zunanjega pravnega posla, tako da se zaupnik obveže, da bo pravico ali stvar, ki jo je prejel na podlagi zunanjega stvarnega pravnega posla, po doseženem namenu, za katerega je do te pogodbe prišlo, vrnil drugi stranki ali jo prenesel na neko tretjo osebo.

V Italiji je za sedaj prepevedana še ena obstoječa različica zaupniške pogodbe, ki je germanističnega izvora. V njej zaupnik ne prejme lastnine stvari, ampak zgolj legiti-

majco, da v svojem imenu, a v interesu druge stranke, izvaja določene pravice. Sodna praksa ne sprejema te vrste pogodbe, ker v našem sistemu ni pojmljiva cepitev lastnine in legitimacije lastniške pravice, razen v zakonsko predvidenih oblikah stvarnih pravic.

Med vprašanji, ki se zadnje čase postavljajo v pravniški doktrini, je npr. zadeva o zastaranju v zvezi z zaupniško pogodbo. Po členu 2935 civilnega zakonika se časovno obdobje, ki velja za zastaranje, začne šteti takrat, ko se pravica lahko začne izvajati. Vprašanje pa je, kdaj se to zgodi v zaupniški pogodbi. Nekateri bi rekli, da se to zgodi že z dnem, ko je sklenjen t.i. *pactum fiduciae*, ker dejansko bi dajalec stvari ali pravice že takoj s sklenitvijo zaupniške pogodbe lahko zahteval povrnitev tiste stvari ali pravice. A ko bi res bilo tako, bi potem bil smisel zaupniške pogodbe spodkopan v svojem bistvu. Možnost izvajanja pravice ne sovпада s trenutkom, v katerem je pravica lahko na abstraktni ravni izvedljiva, ampak s trenutkom, v katerem ni več aktualen interes, ki ga tista pravica varuje. Interes bo postal neaktualen takrat - če sledimo tej tezi -, ko bo druga stran prekršila pogodbo ali preprosto, ko se bo interes spremenil. Samo v tem trenutku bo torej, po tej tezi, ki je skladnejša od prejšnje z bistvom zaupniškega pravnega posla, začel potekati čas, ki je relevanten za zastaranje pravice do povrnitve.

NA ZDRAVJE
Z NOVIM
VINOM

V Sloveniji bodo tudi letos po stari navadi s krstom novega vina počastili 11. november, praznik sv. Martina. Proslavljanje tega priljubljenega svetnika je povezano z vinom in seveda s pojedinami, zlasti s pečeno gosko, raco, kokošjo, koponom ali purico.

Letošnja martinovanja bodo vesela in bučna tudi zato, ker je novo vino izredno kakovostno. V Goriških Brdih bodo martinovanja od 11. do 13. t.m. V kmetijski zadrugi na Dobrovem pripravljajo veliko martinovanje za več kot 600 kupcev briških vin in za 754 družnikov. Najstarejše martinovanje na tem območju imajo v Vipolžah. Na martinovanju v vinski kleti v Vipavi bodo predstavili novo grafično podobo oznak svojih vin in spregovorili o težavah pri prodaji vin. V Vrhpolju bodo martinovanje priredili prvič jutri, 12. t.m., zvečer v šotoru pred gasilskim domom.

KONEC
MONOPOLA?

"Microsoft ima monopolistično oblast. S svojim rvanjem z drugimi podjetji je dokazal, da hoče izkoristiti svojo izredno tržno oblast in svoje ogromne dobičke, da bi škodoval katerikoli podjetjem, ki bi nameravala s svojimi pobudami postati konkurenčna njegovim proizvodom. Posledica tega je, da se nekatere inovacije, ki bi prinesle bistvene koristi potrošnikom, niso nikdar uresničile samo zato, ker se niso ujemale z interesi Microsofta".

Tako se glasi del razsodbe, s katero je sodnik Thomas Jacon sprejel priziv ameriške vlade, ki je bila objavila sodišču lastnika mogočne računalniške družbe Microsoft Billa Gatesa v skladu z zakonom, ki v Združenih državah Amerike preprečuje monopol. Microsoft velja 875 milijard dolarjev in je simbol ameriške tehnološke in podjetniške učinkovitosti.

HIBE ITALIJANSKEGA GOSPODARSTVA

ZAKAJ IN ČEMU
DENAR DRAŽJI?

Zakladni minister Amato je povsem upravičil sklep Osrednje evropske banke, da se obrestna mera zviša za pol točke, to je od dosedanjih 2,5 na 3 odstotke. "Industrijska proizvodnja in zaposlenost sicer rasteta, je dejal zakladni minister, a italijansko gospodarstvo ima še vedno preveč šibkih točk. Javna zadolžitev je še vedno prevelika, zato bi morali nadaljevati s strukturinimi reformami, z liberalizacijo tržišč, energetike in tudi poklicev. Še dalje je treba odpravljati monopole in oligopole. Inflacija in višje obrestne mere pa za Italijo gotovo predstavljajo tveganje."

Obrestna mera Osrednje evropske banke, ki ji zdaj predseduje Nizozemec Wim Duisenberg, je 3.12.1998 znašala 3,5%, 23. decembra istega leta 3%, 8. aprila letos 2,5%, od

4. novembra pa 3%. "Odločili smo se za takšen poseg," je dejal Duisenberg, "ker je grožnja po naraščanju cen od začeta poletja postajala vedno bolj stvarna."

Predsednik Zveze industrijcev iz Lombardije Benedini opozarja, da je "Italija v gospodarskem pogledu na slabšem v primerjavi z drugimi državami, ker pristojna oblast ni ustrezno ukrepala na nekaterih ključnih področjih, kot sta npr. pokojninski sistem in zdravstvo, ker ni poskrbela za izgradnjo pomembnih infrastrukturnih, saj se nekatera izredno pomembna delovišča komaj zdaj odpirajo. Zato naša konkurenca daleč zaostaja za drugimi, tako da ostajamo šibak vezni člen." Benedini vidi rešitev predvsem v znatno manjših javnih izdatkih in v liberalizaciji trga dela.

SEJEM TRSNIH CEPLJENK VITE '99

USPEŠEN SEJEM

V nedeljo, 7. t.m., se je na goriškem sejmišču uspešno zaključila letošnja izvedba sejma trsnih cepljenk VITE '99, ki je privabila veliko obiskovalcev. Med njimi so prevladovali trsničarji in vinogradniki, a tudi številni kmetijski tehniki in agronomi, saj je bil sejem izrazito specialističen. Obiskali pa so ga tudi ljudje, ki z vinogradništvom nimajo neposredne zveze, a radi pogledajo in okusijo novosti, ki se pojavljajo na vinskem tržišču, saj je sejem trsnih cepljenk tudi priložnost, da raziskovalni zavodi in kmetijski inštituti predstavijo nove klonске selekcije trstov, ki bodo čez nekaj let lahko imeli nosilno vlogo na vinskem tržišču. Ob otvoritveni slovesnosti 5. t.m. je deželni odbornik za kmetijstvo Giorgio Venier Romano ugotavljal, da v sedanjih družbi kmetijstvo velikokrat podcenjujejo, ker pozabljajo, da ima odločilno vlogo pri varstvu in urejenosti okolja. Glede vinogradništva pa je poudaril, da je ta panoga v deželnem merilu najpomembnejša in da je utemeljeno upanje, da bo mogoče površine povečati na 20.000 ha. Zavzel pa se je tudi za večjo vlogo konzorcijev za zaščito vin in spregovoril o novem poimenovanju tokajca, ki bo stopil v veljavo konec meseca.

Na sejmu se je predstavila tudi Slovenija, ki je imela dva vzorno urejena predstavitevna prostora. Biotehniška fakulteta univerze v Ljubljani, in sicer njen oddelek za vinogradništvo, Kmetijski inštitut Slovenije in Selekcijsko trsničarsko središče Vrhpolje pri Vipavi so predstavili delo, ki ga opravljajo v Sloveniji na ravni klonskih selekcij štajerskih vin, kot so radgonska ranina, šipon in druge ali primorskih

sort, kot so rebula, pinela in zelen ter refošk, tako za nove nasade terana na Krasu kot tudi samega refoška za istrski vinorodni okoliš.

Drugi razstaveni prostor pa je imel Kmetijsko veterinarski zavod iz Nove Gorice. Na teritoriju delujejo kmetijsko svetovalne službe, ki so specializirane za razna področja, od mediteranskih kultur na Obali, kjer posvečajo posebno pozornost vinogradništvu, oljkarstvu in zelenjadarstvu do izrazito živinorejskih predelov, kot naj bi bile občine Tolmin, Kobarid in Bovec, kjer skušajo razviti tudi sadjarstvo in druge dejavnosti. Novogoriški zavod je lepo predstavil tudi Sadjarski center in drevesnico v Biljah, ki največjo pozornost posveča selekciji koščičarjev, a skrbi za gojenje sadik tudi drugih sadnih vrst.

Organizatorji so poskrbeli tudi za pester program posvetov. Obravnavali so vprašanje kakovostne destilacije žganja, nadalje boleznin vinske trte, vlogo agro-vremeno-slovskega nadziranja pri integriranem varstvu v vinogradništvu. Kolikšno vlogo ima selekcija novih klonov v vinogradništvu, je bilo mogoče zaslutiti pri mednarodni okrogli mizi o klonih za vino tretjega tisočletja in ob posvetih trsničarjev. Odmevna pa je bila tudi predstavitev razvojnega načrta za Brda, ki ga je pripravila goriška pokrajinska uprava in naj bi omogočil usklajen razvoj Brd. Tesneje na bi povezal to vinorodno deželo na obeh straneh meje in obenem omogočil razvoj tudi vzhodnofurlanskega gričevja. Samo goriško sejmišče pa je poskrbelo za predstavitev razstavnega salona *Belo&belo 2000* ali *Vina nove Evrope*.

Kakšne bodo posledice zadnjega ukrepa Osrednje evropske banke?

Zvišanje obrestne mere pomeni, da bo denar dražji. Podjetnik in potrošnik, ki bosta zaprosila za posojilo, bosta morala odšteti več denarja. Kdor je prejel posojila in se z banko ali s katerikoli posojilodajalcem pogodil za njegovo odplačevanje na obroke, bo moral več plačati. Avto ali gospodinjski stroj bosta dražja.

Še ničesar pa ne vemo, če bo bančni sistem tako hitro ukrepal tudi na področju t.i. pasivnih obrestnih mer; gre za obresti, ki jih banke priznavajo klientom za depozite

in tekoče račune. Po zadnjem ukrepu Osrednje evropske banke bi klienti morali dobiti več denarja. Večji dobiček bi morali imeti tudi od državnih obveznic. Po podatkih Združenja italijanskih bank (ABI) je dobiček konec septembra znašal za depozite in tekoče račune 1,45%, medtem ko je strošek za posojila povprečno znašal 5,25%.

Pred nekaj dnevi so v prestolnicah držav, ki so pristale na skupno valuto evro, sporočili, da bo l. 2002 ta valuta edina lahko krožila po omejenih državah. Tedaj bodo vzele iz obtoka tudi italijansko liro.

IN MEMORIAM

LEON ŠTUKELJ

FOTO KROMA

V ponedeljek, 8. t.m., je vso slovensko in svetovno javnost dosegla žalostna vest, da je ponoči od nedelje na ponedeljek v 101. letu starosti umrl najstarejši olimpijski zmagovalc na svetu Leon Štukelj. Simpatičnega in do zadnjega dne svojega življenja izjemno bistrega ter aktivnega Leona Štuklja je ponoči zadela slabost; sam je poklical reševalno vozilo, ki ga je prepeljalo v mariborsko bolnišnico, a je njegovo srce kmalu zatem odpovedalo.

Vsi še imamo pred očmi njegov nastop na zadnjih olimpijskih igrah leta 1996 v Atlanti v ZDA, ko je bil v mimohodu deležen velikanskega aplavza, ko je z mladostnim korakom in spretnostjo prišel na oder, kjer se je rokoval z ameriškim predsednikom Clintonom. Do zadnjega je bil najboljši slovenski športnik vseh časov čil in je doma tudi pri stotih letih vsak dan opravljal telovadne vaje, ki jih ne zmoro večina mladih ljudi.

Smrt ga je doletela tik pred stoprim rojstnim dnem, ki bi ga praznoval prihodnji petek, 12. t.m. Rodil se je namreč 12. novembra leta 1898 v Novem mestu, kjer se je včlanil v takratno telovadno društvo Sokol in spoznal osnove gimnastike. Kmalu so ga povabili v Ljubljano in v jugoslovansko reprezentanco.

V svojem bogatem športnem udejstvanju je Leon Štukelj prejel tri zlate, eno srebrno in eno bronasto odličje na olimpijskih igrah, saj je v Parizu leta 1924 zmagal v mnogoboju in na drugo, leta 1928 v Amsterdamu na krogih; takrat je osvojil tudi tretje mesto v mnogoboju in prav tako bronasto medaljo za ekipni uspeh takratne jugoslovanske gimnastične vrste, medtem ko je leta

1936 v Berlinu osvojil srebrno kolajno na krogih. Poleg olimpijskih medalj je prejel vrsto odličij tudi na svetovnih in evropskih prvenstvih ter na drugih gimnastičnih turnirjih. Bil pa ni samo izjemen športnik, saj je že leta 1924 kot odlični študent dokončal pravno fakulteto. Gotovo bi kot športnik dosegel veliko več, a se takratna jugoslovanska reprezentanca ni udeležila olimpijskih iger leta 1920 v Antwerpnu in leta 1932 v Los Angelesu. Športno pot je pokojni olimpijski pisatelj v knjigi *Mojih sedem svetovnih tekmovanj*, ki je pričevanje neke dobe in zato velik doprinos k razumevanju in poznavanju športa na Slovenskem v dobi med prvo in drugo svetovno vojno. Leon Štukelj je bil tudi velik borec za samostojno Slovenijo in leta 1991 prvi podpisnik slovenske olimpijske listine. Bil je prvi podpisnik ustanovitve slovskega olimpijskega gibanja.

Naj omenimo vsaj še njegovo pokončno držo takoj po drugi svetovni vojni, ko se je ponosno umaknil v zasebnost, ker ga takratni režim ni imel v čišli. Po osamosvojitvi Slovenije pa ga je slovenska javnost spoznala in začela ceniti: bil je častni občan Novega mesta in Maribora, sedel je v več častnih odborih in imel mnogo obveznosti, med njimi ne nazadnje tudi pri Mednarodnem olimpijskem komiteju. Iz rok predsednika MOK-a Juana Antona Samarancha je prejel tudi najvišje olimpijsko priznanje, L'Ordre Olympique, in to za izjemne dosežke v svetovnem športu in za zvestobo olimpijskim načelom. Slovenija se mu je poklonila ob stoletnici, ko je v Novo mesto prišla množica visokih predstavnikov MOK-a, med njimi tudi Samaranch.

Leona Štuklja smo cenili tudi pri nas. Poblizje pa smo ga spoznali na prireditvi Slovenija party v začetku letošnjega leta v Trstu, ko je vse presenetil s svojo svežino in jasno mislijo.

S smrtjo Leona Štuklja, čigar pogreb je družina opravila v zasebnem krogu, je Slovenija izgubila moža, ki je bil morda najbolj poznani Slovenec na svetu; mladi in športniki pa vzornika, ki je iz športa in poštenega življenja iz sebe naredil za zdrav vzor za vsakogar, ki se podaja na športno pot.

JUP

POGOVOR / EDI SOSIČ

ČIMVEČ OTROK NAJ IMA MOŽNOST IGRANJA KOŠARKE

IVAN ŽERJAL

FOTO KROMA

Naša združena košarkarska ekipa Jadran Nuova Kreditna je že pred časom začela z nastopi v prvenstvu C lige. Pred začetkom prvenstva pa je potekal tudi občni zbor, na katerem je bil za novega predsednika SZJadrana izvoljen Edi Sosič (na sliki). Z njim smo se pogovorili o združenju ekipi, mladinskem sektorju, odnosu okolja do košarke in združenju moči.

Predsednik Jadrana ste šele malo časa, pa bi vas kljub temu vprašal za prve vtise.

Prvi vtisi so pozitivni. Menim, da imajo vsi sodelavci dobro voljo. Edino, kar bi rekel, je to, da nas je mogoče premalo.

Kateri cilj ste si zastavili v tej sezoni?

Letošnja sezona v bistvu predstavlja prehod iz večjih ambicij v sezono, v kateri si nadejamo kot cilj dejansko obstanek v ligi. Cilj pa je tudi ta, da si mladi igralci naberejo izkušnje.

Ste zadovoljni z začetnim potekom prvenstva?

Zadovoljni smo s točkami, ki jih imamo, čeprav bi rekel, da bi lahko imeli dve točki več.

Z Jadranom imenom igra tudi ekipa kadetov. Katere dolgoročne načrte imate na mladinskem področju?

Ekipa kadetov mora dejansko biti baza za nadaljnje nastope Jadraneve združene ekipe. Nadejamo si, da s tem pridobimo nove igralce za člansko ekipo. Kot cilj pa si vsekakor postavljamo čimvečje sodelovanje vseh društev. Zato se bomo trudili, da bi se vsako leto prilagodili njihovim potrebam. Ob tej priložnosti se tudi zahvaljujem vsem društvom, da so v letošnjem letu prispevali ig-

ralce, da nam je uspelo sestaviti kadetsko ekipo.

Košarka je ena od najbolj priljubljenih športnih panog med Slovenci v Italiji. Pred leti je npr. Jadran privabljal v tržaško športno palačo na tisoče navijačev in športnih navdušencev. Kako je sedaj? Kaj bi kot športni delavec rekli o današnjem odnosu do košarke in do športa nasploh?

Kar se tiče prvega vprašanja, imamo velike težave prav zaradi tega, ker nimamo svoje telovadnice. V tem trenutku igramo v telovadnici Palacalvola. Daleč smo od naših zvestih navijačev, ki bi jih kljub temu spomnil, da rabi- mo njihovo pomoč. V ta športni objekt sedaj ne zahaja veliko navijačev. To občutijo tudi igralci, saj igramo skoraj na tujem. Ob tej priložnosti bi rad tudi spomnil, da pri telovadnici Palacalvola ni težav s parkirnim prostorom. Kar se tiče drugega vprašanja, bi rekel, da se veliko naših trenerjev zelo trudi, da bi čim večjemu številu otrok dali možnost igranja košarke. S tem imam možnost se seznanjati tudi kot družinski oče, saj moj sin igra košarko pri Boru. Vidim torej, kakšno je okolje in kateri so problemi trenerjev. Morda se je okolje v zadnjih letih nekoliko odtujilo od košarke, toda v primeru Bora, ki sem ga navedel pred kratkim, do tega ni prišlo in je okolje zelo dovtorno za ta šport. Vsekakor menim, da je zelo važno, da ima čimveč otrok možnost igranja košarke in da se trenerji ne naslanjajo samo na nekatere igralce. S tem lahko pridemo do odkritja novih talentov, v vsakem primeru pa lahko dosežemo to, da ostane otrok oz. mladi človek v stiku s športom in z zdravim okoljem.

Večkrat je govor o t.i. združevanju. Sam Jadran je združena ekipa. Kaj o tem menite vi? Kakšne oblike združevanja se lahko obnesejo?

Moje osebno mnenje je, da nam bo v primeru Jadrana združevanje omogočilo, da bomo držali eno ekipo v višji ligi. Čimveč bo sodelovanja med društvom, tem boljši bodo uspehi, saj imamo perspektivne igralce. V drugem primeru bomo imeli velike težave, zlasti z denarjem. Zaradi tega bi se ob tej priložnosti rad zahvalil sponzorjem, ki nam omogočajo nastop v prvenstvu C lige, še posebej Antonveneti - Novi Tržaški kreditni banki, podjetju Sava in vsem drugim, ki nam stojijo ob strani.

JUBILEJ TELOVADNEGA DRUŠTVA V TRSTU

SLOVESNOST OB 130-LETNICI JUŽNEGA SOKOLA

Slovenski šport v Trstu bo v petek, 12. t.m., praznoval 130-letnico telovadnega društva Južni Sokol.

Kot je poudaril predsednik ŠD Bor Aleksander Rustja, proslava v Kulturnem domu (ob 21. uri) ne bo le športni praznik, ampak praznik celotne slovenske manjšine v Italiji. V centru ŠD Bor (Stadion 1. maj na Verdelski cesti pri Sv. Ivanu v Trstu) bodo ob tej priložnosti odkrili tudi spominsko ploščo.

Sokolsko društvo, kasneje pa tudi njegovi nasledniki, je vsekoli ohranjalo tudi narodno-buditeljsko in narodno-obrambno vlogo, Južni Sokol pa je zametek vseh slovenskih zamejskih društev. Podobno vlogo ohranjajo športna društva - s 1.000 člani je največji klub tržaški Bor, skupaj pa jih je kar 52 z več kot 6.000

člani - tudi danes. V svoje okvire združujejo vse rodove zavodnih Slovencev od najmlajših do najstarejših tako na tekmovalnem kot na športno-rekreativnem področju.

"Obletnica ustanovitve Južnega Sokola predstavlja tudi izvor organiziranosti manjšine na tem območju, zato vsekakor presega športni okvir," je poudaril predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze (SKGZ) Rudi Pavšič in izrazil upanje, da bodo Slovenci v Italiji kmalu vendarle deležni zaščitnega zakona. Pavšič si mnogo obeta tudi od vključitve Slovenije v EZ, ko bo meja med državama odpadla, Slovenci pa bomo vnovič združeni v isti državni tvorbi, kar bo manjšini nudilo povsem nove možnosti povezovanja. "Trst je tudi naše mesto in Sokol je najboljši do-

kaz za to," pa je menil predsednik Sveta slovenskih organizacij Sergij Pahor in dodal, da je bil Južni Sokol ustanovljen v času, ko je bil Trst v okviru takratne Avstro-Ogrske v velikem vzponu, saj je bil največje pristanišče države; v mesto so prihajali Slovenci iz vseh pokrajin ter prispevali svoj delež k razvoju in obliki mesta.

Zgodovina društva je bila tako pisana kot zgodovina Slovencev v tem obdobju. Slovenci v Trstu so bili za Ljubljancani (1963) drugi, ki so l. 1869 ustanovili telovadno društvo Sokol. L. 1882, ko je društvo dobilo uradno dovoljenje za delovanje, se je preimenovalo v tržaški Sokol in delovalo vse do prvih let po prvi svetovni vojni, ko jih je - kot tudi druge slovenske in italijanske demokratične organi-

zacije - ukinil takratni fašistični režim. Med drugim so imeli predstavniki Tržaškega Sokola tudi eno najodobnejših telovadnic v tistem obdobju v Evropi, žal v Narodnem domu, ki so ga pristaši tedanjega režima požgali. Na temeljih Sokola je leta 1959 zrasla nova športna organizacija tržaških Slovencev, Športno društvo Bor, ki si je zaradi prilagoditve novim časom moralo nadeti tudi novo ime. Društvo praznuje letos 40-letnico.

Spomini na delovanje so živi, ob številnih težavah pa se društvo lahko pohvali s številnimi športnimi uspehi na največjih tekmovanjih tudi izven Italije in s številnimi športniki, ki so branili tudi barve različnih italijanskih reprezentanc. Vseskozi je društvo gojilo tudi celovito vedenje o preteklosti in skrbelo za domovinsko trdnost in zavest o pravičnosti in upravičenosti prizadevanj Slovencev v Italiji vse do današnjega časa.

ALPÍN

PREGLED ŠPORTNEGA DOGAJANJA NA GORIŠKEM

ODBOJKA

VALOVI ŠESTERKI USPEŠNI

DVA PORAZA OLYMPIE

IGOR COTIČ

Odbojkarice Vala Siderimpes so v ženski C ligi dosegle tretjo zaporedno zmago, a le po igri na tie-break. Na domačih tleh jim tokrat ni uspelo izkupati polne mere točk, saj je nasprotna ekipa Il Pozzo nudila močan odpor vse do konca srečanja. Če se je pred tekmo zdelo, da bo šesterka Vala z lahkoto odpravila nasprotnice, ki niso še osvojile prvenstvene točke, je bila slika na igrišču povsem drugačna. Valovke so stopile na igrišče s spremenjeno postavo in z drugačnim sistemom igre; Rusinja Safronova, ki običajno nastopa tako v vlogi trenerke kot igralke, je na začetku tekme zaradi gripe spremljala srečanje le s trenerske klopi. Prvi set je pripadal domačinkam, v nadaljevanju pa so te zaigrale pod svojimi sposobnostmi, sprejem ni bil tako točen kot v prvem nizu in tudi obrambni stroj ni deloval kot v prejšnjih nastopih. Moč šesterke Il Pozzo je rasla, tako da je ta zagrizenost igralcev v obrambi in z učinkovitim napadom osvojila drugi niz. Tudi v tretjem nizu so valovke zasledovale Il Pozzo, ki je vse bolj pridobival na samozavesti. Pri stanju 13:9 pa je stopila na igrišče Safronova, kar je vtilo novega elana igralkam Vala, ki so se približale nasprotniku in ga celo ujele pri 19. točki, a v odločilnih trenutkih so bile gostje prisrebnejše in so osvojile tako niz kot prvo prvenstveno točko. V četrtem nizu so valovke zaigrale bolj zbrano, uredile so obrambne vrste in so uspešno prodirale v nasprotnikovo polje z vrsto lepih kombinacij na mreži. Z borbenostjo in željo po zmagi so se

valovke v petem nizu dokopale do končnega uspeha, kar je razveselilo igralke in navijače v sovodenjski telovadnici.

Svetlana Safronova, dobitnica zlate medalje na olimpijskih igrah l. 1980, je tako komentirala nastop in prihodnost domače šesterke: "Proti ekipi Il Pozzo nismo predvajale zaželjene igre, zaigrale smo pod svojimi močmi. Nedvomno je sprememba postave na začetku tekme povzročila nekoliko zmede v igri, saj tako sprejem servisov kot obramba nista delovala po začetnih predvidevanjih. K sreči je ekipa v četrtem nizu reagirala in obrnila izid tekme v svojo korist. Mislim, da bomo morale vse igralke v prihodnje še bolj garati na treningih, saj je ta edini način, da izboljšamo svojo igro. Prvenstvo je zahtevno, tukajšnji nivo igre je višji v primerjavi s tekmovanjem na Siciliji. Svoje igralke opozarjam, da v tem prvenstvu ni ne šibkih ne močnih ekip, vsaka tekma pa je bitka zase, kar zahteva veliko mero borbenosti. V ekipi je prišlo do bistvenih sprememb predvsem pri sistemu igre, saj nastopamo letos z dvema podajalicama, tako da šesterka pravzaprav še išče svojo pravo podobo; da se obrestuje, pa potrebuje vsaka sprememba svoj čas. Razmišljati o ciljih ekipe je še prezgodaj, saj bo mogoče imeti popolnejšo sliko ekip le po prvem delu prvenstva. Moj namen je dobiti v igrah prave vzgibe, ki bodo pripeljali ekipo do uspešnih rezultatov."

V moški C ligi nadaljuje Val lmsa s serijo zmag brez izgubljenega niza. Valovci so osvojili tretjo zaporedno zmago na domačih tleh proti Mossi, ki je bila prelahka plen do-

mačinov. Igralci Soče Unitecno pa so na gostovanju pri ekipi Il Pozzo iztržili le prvenstveno točko, potem ko so vodili z dvema nizoma prednosti. Da bi zmagali, bi morali Jakopičevi varovanci zaigrati uspešneje v obrambi in manj grešiti. Tie-break pa se je končal s srečnim razpletom za Naš prapor, ki je tako na gostovanju v Casarsi dosegel tretjo prvenstveno točko.

KOŠARKA

Dom Mark je v moški D ligi po treh zaporednih zmagah doživel prvi poraz in to na gostovanju pri ekipi Barcolana, ki sodi v krog favoritov za napredovanje v višjo ligo. Domovci so se enakovredno borili le v začetku tekme, nakar so morali priznati premoč nasprotnih peterke. Končni izid tekme je bil 80:63 v korist tržaških košarkarjev.

V prvi amaterski ligi je kriška Vesna na domačih tleh osvojila derbi s Sovodnjami (2:1). Juventina je na gostovanju v Tržiču ostala praznih rok (2:0), doberdobska Mladost pa se je z zmago nad Portualejem (2:1) povzpela proti samemu vrhu lestvice.

PRIHODNJE KOLO

ODBOJKA: Moška C liga (13. t.m.): Soča Unitecno-Eltor Tubac; System Mind-Olympia Agraria Terpin; Marchi Gomma-Val lmsa. Ženska C liga: Olympia Kmečka banka-SGM; Ottica SMA-Val Siderimpes.

Moška D liga: Naš prapor-Soritecna.

KOŠARKA: Moška D liga: Breg Graphart-Dom Mark.

NOGOMET: Prva amaterska liga (14. t.m.): Juventina-Pro Cervignano; Sovodnje-Isonzo; Zaule - Mladost.

V tretji tekmi prvenstva so fantje Olympie osvojili prvo točko, saj so proti City Store Reana izgubili 3-2. V začetni postavi so igrali S. Hlede, Dorni, Komjanc, J. Terpin in S. Terpin ter Maraž, kot libero pa J. Hlede. V prvem setu so bili nasprotniki boljši, saj so stalno vodili; set se je končal z rezultatom 22-25 za Reano. V drugem setu je stopil na igrišče center Lorenzo Guzzon. Ta set je bil precej izenačen, kljub vsemu pa so ga naši fantje osvojili (25-22). V tretjem setu je Olympia popustila (preveč napak v servisu!), tako da so ga gostje z lahkoto osvojili. Najlepši set je bil gotovo četrti, ko so naši fantje pokazali res dobro igro. Ekipa je bila vedno v vodstvu, igralci pa so igrali koncentrirano in borbeno, tako da so si zaslužili set. Žal niso te koncentracije držali tudi v tie-breaku; v tem setu so jim tudi sodniki žvižgali neke (ne)pravičnosti, tako da so tekmo izgubili z rezultatom 9-15.

"Ta sistem zahteva igro brez napak in stalno koncentracijo; če preveč zgrešiš, težko spet ujameš ritem igre. Preveč napak smo naredili, posebno v servisu in sprejemu, drugače bi proti taki ekipi gotovo zmagali," nam je povedal trener Olympie Klokočevnik. "Letos je prvič igral skoraj celo tekmo Guzzon; zaupal sem mu in on je pokazal precej dobro igro. Upam, da mu bo to v spodbudo."

Tudi v ženski C ligi so se naša dekleta vrnila iz Corde-nonsa s porazom, saj so proti tamkajšnji ekipi izgubila z glatkim 3-0.

Prvenstvo se za Olympio ni začelo na najboljši način, upamo pa (in gotovi smo), da se bo stanje kmalu spremenilo.

MARTINA HLEDE

15

ČETRTEK
11. NOVEMBRA
1999

Pošlji
svojo POMOČ
VSEM
duhovnikom.
PREJEL
jo bo tudi
TVOJ.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij med ljudmi v župnijah in vsem nudi ljubezen, tolažbo in upanje. Za nadaljevanje svojega poslanstva potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč, prispevek za podporo duhovnikom. Ti darovi prihajajo v Osrednji inštitut za podporo duhovščini in se razdelijo vsem duhovnikom, zlasti tistim, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih, ki tako lahko računajo na velikodušnost vseh.

Če hočeš darovati svoj prispevek, lahko uporabiš svojo kreditno kartico CartaSi, Visa in Mastercard in kličeš BREZPLAČNO ŠTEVILKO 800-82500; svoj dar lahko tudi nakažeš na poštni tekoči račun št. 57803009 (položnico dobiš v župniščih ali na pošti) ali s plačilnim nalogom na italijanskih bankah, naslovljenim na Istituto Centrale Sostentamento Clero - Erogazioni Liberali. Svoj prispevek lahko tudi dodeliš neposredno na škofijskem uradu inštituta za podporo duhovščini.

Prispevke lahko odtegneš od svojih dohodkov Irpef.

DAROVI
za podporo
DUHOVNIKOM.
POMOČ številnim
za dobro **VSEH.**

CHIESA CATTOLICA
CEI Conferenza Episcopale Italiana